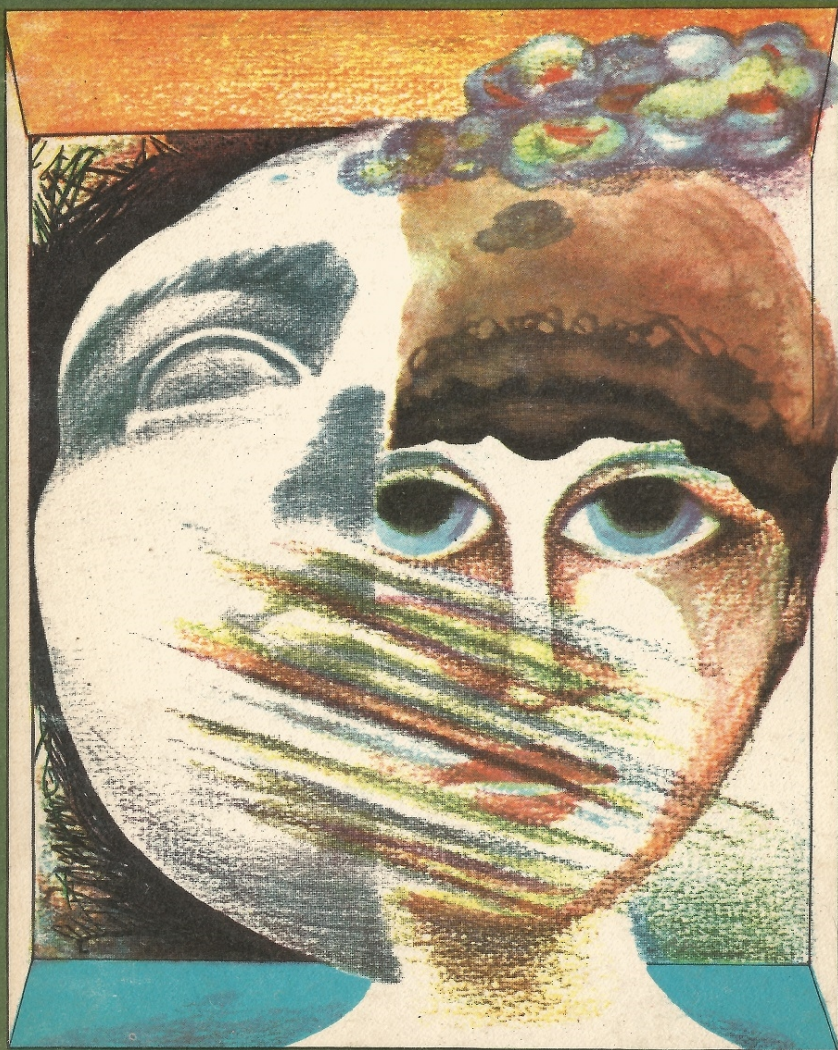

STEFAN BERCIU

PSEUDONIMUL

Editura - Ion Creangă -

ȘTEFAN BERCIU

PSEUDONIMUL

www.virtual-project.eu

Coperta de
ION PANAITESCU

Versiune 1.0

EDITURA ION CREANGĂ
București, 1978

CAPITOLUL I

CINEVA TRĂDEAZĂ

Petrecerea se terminase.

Tinerii care-l sărbătoriseră pe nepotul meu, Simion, plecaseră. Rămăsesem pe un jilț, așezat într-un colț al camerei de lucru a fratelui meu, și poate că aş fi adormit, dacă glasul băiatului nu m-ar fi dezmeticit:

— Unchiule! Rămâi la noi astă-seară?

Am tresărit și, fără să chibzuiesc prea mult, i-am răspuns:

— Da, da, rămân la tine.

Se vede că precizarea pe care o făcusem „la tine”, și nu „la voi”, îl bucurase într-atâta, încât prinse a țopăi prin casă, în ciuda celor cincisprezece ani pe care îi împlinise și mai ales împotriva firii sale, de obicei gravă.

M-am ridicat de pe jilț, zâmbind îngăduitor, dar și oarecum încurcat, ceea ce-l făcu pe băiat să creadă că purtarea lui m-ar fi nemulțumit și, vrând să nu scape prilejul ce i-l ofeream ori de câte ori rămâneam cu el, istorisindu-i întâmplări de pe vremea zbuciumatei mele adolescențe, s-a grăbit să mă liniștească.

— Știi bine cât mă bucur de fiecare dată când rămâi cu mine, și încă o noapte întreagă.

— Pentru că ai pe cine să chinui, nelăsându-l să doarmă, m-am prefăcut eu supărat.

Simion s-a uitat la mine cu-atâta nedumerire, încât am izbucnit în râs.

— Unchiule... eu... Eu niciodată n-am chinuit pe nimeni. Recunosc... îți cer uneori să-mi povestești câte ceva pentru că... Pentru că nimeni nu povestește mai frumos ca dumneata.

„Mare șmecher!” mi-am zis eu și, dând să-i alung tristețea care pusese stăpânire pe el, la gândul că n-aveam să-i mai istorisesc nimic din ceea ce-l pasiona, am murmurat:

— Văd eu bine că n-am scăpare, așa că hotărăște-te ce vrei să afli.

În clipa următoare, flăcăul s-a așezat pe un scaun, m-a privit cu recunoștință și mi-a răspuns:

— Despre prietenul dumitale de odinioară, al cărui nume nu poți să mi-l spui ori nu vrei să ți-l amintești.

L-am privit oarecum muștrător, și Simion s-a grăbit să-mi explice că nici pe departe nu dorise să mă supere în vreun fel, ba chiar m-a rugat să nu-i dezvălui numele acelui prieten, dacă nu socoteam că era absolut necesar. Dorința lui era să afle cât mai multe despre zbuciumatele întâmplări prin care trecusem noi atunci. Am înțeles că nerăbdarea și curiozitatea îl împinseseră la unele renunțări, și, pentru că eram sigur că abia aștepta să încep a-i povesti, căutam să-mi găsesc cuvintele.

— Simioane, eu... vezi tu... Desigur, cel despre care îți vorbesc trebuie să aibă un nume, așa că... Ia spune tu cum ai dori să se numească băiatul acela?

Simion m-a privit lung de parcă atunci m-ar fi văzut pentru prima oară. După aceea a murmurat:

— Unchiule, dumneata trebuie să-l numești într-un fel.

Avea dreptate; eu eram povestitorul și deci eu trebuia să găsesc numele celor despre care aveam de gând să istorisesc.

— Silviu Mora! Îți place numele acesta?

Simion a înclinat capul în semn de aprobare, pentru ca imediat după aceea să mă întrebe:

— Câți ani avea?

— Șaptesprezece! am răspuns eu, tresărind de parcă m-aș fi aflat la un interogatoriu.

Nepotul meu s-a arătat surprins. Privirea lui mă sfredelea ca un burghiu, gata să pătrundă în adâncul gândurilor mele și să afle din ce pricină anume răspunsesem întrebării sale aproape strigând și emoționându-mă.

— Da, da, pe-atunci Silviu Mora avea șaptesprezece ani.

— Când? bâigui el timid.

— Atunci, atunci, m-am fâstâcit eu din nou; dar imediat mi-am regăsit cumpătul și am izbutit chiar să zâmbesc. În 1944.

O vreme tăcurăm, fiecare privind undeva, prin vreun ungher

al camerei. Apoi, băiatul oftă lung și deschise o fereastră.

— Știi că a început să plouă? șopti Simion ghicindu-mi parcă gândul și dorind să se asigure că nu voi renunța să ies din casă.

Aflase de la părinții lui și, dacă-mi amintesc bine, chiar și eu îi mărturisisem că încă din copilărie îmi plăcea să mă plimb, ore de-a rândul, când plouă, când ninge și mai ales când viscolește.

— Plouă?! m-am arătat eu surprins și m-am grăbit s-ajung la fereastră.

Prin întunericul nopții brăzdat de lumina îndepărtată a unor becuri de neon se vedeau stropii mărunț cernuți de o ploaie monotonă, început de toamnă.

— Ia-ți fulgarinul, m-am pomenit poruncindu-i, iar băiatul s-a și repezit în vestibul, înșfăcând de pe cuier două haine de ploaie.

— L-am luat și pe cel al tatii, mă asigură Simion.

Am ieșit, strigând celor din casă că vom zăbovi în plimbarea noastră și am apucat-o spre cheiul Dâmboviței, mergând tăcuți. Ajunși acolo, o vreme am privit apa a cărei oglindă curgătoare părea chinuită de înțepăturile nemiloase ale stropilor de ploaie, neîndurători în curgerea lor fără de sfârșit. Undeva, în depărtare, se auzi scheunatul unui câine, lovit, desigur, și asta mă făcu să gem de parcă eu aș fi fost cel bătut.

Simion știa că nu suport lovirea unui animal ori tăierea florilor, și se grăbi să-mi strângă brațul de care mă ținea, în semn de înțelegere.

Nu după multă vreme pornirăm spre strada Lânăriei, mergând până la parcul care străjuiește Sala sporturilor.

— Unchiule, se spune că aici a fost o rampă de gunoi.

Am oftat dureros la amintirea nu prea luminoasei mele copilării, ale cărei jocuri – dacă se pot numi astfel bălăcelile prin bălțile unui imens maidan – se petrecuseră pe marele deal de-odinioară. I-am răspuns aproape în șoaptă:

— Locul acesta se numea Cocloc. Da, am adăugat eu, cuprins de o tulburare care nu i-a scăpat nepotului meu, aici a fost rampa... Una dintre marile rampe de gunoi ale Bucureștiului de odinioară.

Pe urmă mi-am aprins o țigară și, tăcut, l-am îndemnat să ne continuăm drumul, urcând niște scări pietruite; doream să privesc de sus, din înaltul dealului – care în copilăria mea avusese proporțiile Himalaiei – pajiștea de gazon sclipind în licărul luminilor și al ploii de la care așteptam să spele întunecatele mele aduceri aminte.

— Acela era numele dealului, ori așa l-au poreclit oamenii? rupse tăcerea Simion, frământat poate de strania denumire pomenită de mine. Și, pentru că nu i-am răspuns imediat, se grăbi să precizeze: Se vede că acela era un pseudonim; Cocioac nu poate fi un nume.

— De ce crezi asta?

Oarecum descumpănit, răspunse într-o doară:

— La drept vorbind, și un nume adevărat, ori... Care pare adevărat, poate fi un pseudonim.

Și mi-a explicat, de parcă termenul mi-ar fi fost cu totul necunoscut, că pseudonim înseamnă un alt nume decât cel adevărat.

— Uite, pe băiatul acela de al cărui nume nu-ți amintești, ori nu dorești asta, l-ai numit Silviu Mora; vezi bine, acesta nu e numele lui adevărat ci... *pseudonimul!*

L-am înșfăcat de umeri și, pradă unor dureroase amintiri pe care Simion, sigur, fără voia lui, mi le-a răscolit, i-am spus gătuît de emoție:

— Nu el s-a folosit de pseudonim, ci cu totul altcineva. Vina lui a fost cu totul alta. Pseudonimul...

M-am oprit brusc, dându-mi seama că bietul meu nepot nu știa mai nimic despre cel pe care-l numisem Silviu Mora, și nici despre încercarea stranie în care a fost azvârlit de cei care folosiseră o persoană al cărei nume fusese înlocuit cu un pseudonim. Mi-am dat seama că singura cale pentru explicarea stării mele de încordare era să-i povestesc întâmplările a căror victimă fusese – o vreme – Silviu Mora, și astfel nepotul meu să poată înțelege ce anume mă tulburase într-atâta, la simpla enunțare a cuvântului PSEUDONIMUL.

* * *

De-ndată ce am ajuns acasă, Simion m-a îndemnat să intrăm

în camera lui. O vreme, ne-am petrecut-o cu toaleta de seară. Apoi, când totul părea pregătit pentru un somn odihnitor, i-am surprins privirea întrebătoare, de parcă m-ar fi dojenit: „Crezi că sunt gata să uit ceea ce mi-ai promis?” Și, fără să mai amân o clipă măcar, l-am tras de mână, îndemnându-l să se așeze alături de mine, pe covor, pentru că astfel stăteam noi, ori de câte ori aveam să-i povestesc câte ceva din întâmplările trăite de mine sau de foștii mei tovarăși de luptă.

— Ei bine, am început eu cele ce urmau istorisite, organizația U.T.C. Din care făceam parte trecea...

— Din care făcea parte și Silviu Mora? interveni nepotul meu, vrând să se asigure că n-aveam de gând să-i vorbesc despre altcineva.

— Întocmai! Și Silviu Mora... Așadar, organizația noastră, într-o anume perioadă, trecea prin momente foarte grele. A! nu-i vorbă, greu ne-a fost tot timpul activității noastre ilegale, dar în acel moment evenimentele căpătaseră un aspect deosebit de grav și primejdios. Secretarul nostru, un moldovean înalt și uscățiv, de prin părțile Bârladului, Ion Dolman, muncitor în portul Constanța, ca mai toți ceilalți membri, a cerut de la județeană instrucțiuni speciale în legătură cu acțiunile noastre.

— Dar voi... ce făceați? Despre ce fel de acțiuni era vorba? mă întrerupse Simion, timid.

— Sabotam mașina de război hitleristă. Asta făceam! i-am răspuns eu puțin răstit. Și pentru că pe chipul lui apăruse o cută de supărare, și pentru că eu nu suport nici măcar o umbră de tristețe în ochii oamenilor, darmite în cei ai copiilor ori ai tinerilor, m-am grăbit să-l asigur că a făcut foarte bine cerându-mi explicația aceea, declarându-mă vinovat că, grăbindu-mă, uitasem să precizez măcar despre ce era vorba, cu toate că în ceea ce aveam să-i povestesc acum nu mă puteam opri asupra importantelor acțiuni la care participasem mai înainte, firul evenimentelor desfășurându-se pentru organizația noastră, atunci, pe un cu totul alt drum, care ne-a dat mult de furcă.

— Județeană, am urmat eu, anunțase trimiterea secretarului tehnic, Titus Bold. Acesta urma să-l întâlnească pe utecistul Vasile Miclău, din organizația noastră, din care făcuse și el

parte mai de mult, și să-i transmită instrucțiunile de care aveam nevoie. Întâlnirea urma să aibă loc în dreptul ultimei case de pe strada Mircea cel Bătrân, spre Piața Ovidiu, din Constanța, într-o seară de iulie a anului 1944. Țin bine minte, dragul meu, că mai toată ziua aceea cerul fusese înnorat, și asta...

— Vă bucura, desigur, interveni Simion. Pe vreme proastă străzile nu sunt prea aglomerate.

— Da' de unde, băiete?! Asta ne îngrijora; pentru o asemenea întâlnire e nevoie de o stradă foarte circulată.

Simion s-a arătat surprins câteva clipe, dar imediat sfârși prin a înțelege, și chicoti vesel:

— Tiii! Ai dreptate, unchiule! Cum de nu m-am gândit la asta? Pe urmă își lipi arătătorul mâinii drepte de buze, semn că nu mă va mai întrerupe.

Am oftat lung, răscolită de amintirea tragică a celor petrecute atunci.

— Ți-e rău? s-a arătat el îngrijorat.

— Nu... Așadar, Miclău îl aștepta pe Bold. Ei bine, să fi fost orele douăzeci; se întuneca. Cu toate că țara era în plin război, în plin dezastru, cei avuți umpleau străzile Constanței, ca viligiaturiști, mai ales arterele care duceau spre faleză, cum era și aceea pe care se afla locul întâlnirii celor doi uteciști. După aproape o jumătate de oră, Miclău, văzând că Bold nu apare, și-a spus că secretarul tehnic al județenei U.T.C. n-a putut ajunge la vreme, iar cât privește rămânerea lui în acel loc, desigur, ar putea să dea de bănuț poliției. Astfel, Miclău se hotărî să părăsească locul întâlnirii, urmând să raporteze secretarului nostru insuccesul misiunii sale. Dar n-apucă să facă nicio sută de metri că se simți înșfăcat de doi bărbați care apărură de după zidul unei case, tăindu-i calea. Vasile Miclău a încercat să se smulgă din ghearele lor, dar unul dintre agresori i-a pus un pistol în piept, silindu-l să rămână pe loc.

— Pe cine așteptai, mă? l-a întrebat tipul care-l amenința cu pistolul.

— O... o fată, a bâiguit Vasile.

Ceilalți doi au râs batjocoritor.

— I-ai arma, domnule comisar! a poruncit bărbatul care se

ținea drept superior.

— Imediat, domnule inspector, s-a arătat gata să execute ordinul cel care-l somase pe Miclău.

În ciuda amenințării, utecistul a făcut un pas înapoi, căutând să explice agresorilor săi că nu purtase armă niciodată.

— Atunci scoate tot ce ai în buzunare! tună inspectorul.

Vasile s-a supus de-ndată, așezând pe bordura trotuarului actele și câțiva gologani.

Polițiștii au izbucnit în râs.

— Mă amărătule! a exclamat comisarul, într-un târziu, dacă ești băiat de treabă poți căpăta de la noi, zilnic, de o sută de ori mai mulți bani decât ai acuma.

Tânărul s-a prefăcut că e gata să facă orice, numai să dobândească bani cât mai mulți și, tot sporovăind pe tema asta, încerca să câștige încrederea celor de la siguranță, dar mai ales timp.

— Timp? a tresărit surprins Simion.

— Da, i-am răspuns eu, și m-am grăbit să-i explic că Vasile Miclău dorea să-i expună cât mai bine privirilor lui Bold, dacă s-ar fi întâmpnat ca acela să sosească.

Nepotul meu nu s-a arătat prea mulțumit de explicația pe care i-am dat-o, dar nici eu nu eram dispus, deocamdată, la mărturisiri mai ample, fiindcă tot el ar fi fost cel supărat, spunându-mi: „Nu trebuia să-mi dezvălui încă finalul”, așa că am urmat mai departe:

— Vasăzică, îți plac banii?! s-a arătat bucuros inspectorul.

— Păi cum să nu, domnule inspector! a izbucnit Miclău, de parcă nu și-ar fi dorit nimic altceva pe lume.

— Ehe! a făcut comisarul, dacă vrei cu adevărat bani mulți, trebuie să ne arăți că ești băiat de treabă.

— Sunt, domnilor! Sunt! a căutat fostul meu tovarăș să-i încredințeze pe polițiști că era hotărât să treacă în serviciul lor.

Inspectorul a făcut un semn comisarului, iar acela și-a pus pistolul în buzunar. Pe urmă s-a apropiat foarte mult de Miclău și, lovindu-l prietenește, cu palma, peste obraz, i-a spus:

— Poate că ești așa cum spui, dar pentru ca să ne convingi, trebuie să ne răspunzi sincer la o singură întrebare.

Miclău s-a izbit cu pumnul în piept și, pe un glas sugrumat de emoție, a strigat șoptit:

— Sincer! domnule inspector. Cât se poate de sincer!

— Foarte bine, l-a încurajat polițistul, atunci răspunde-mi... cu cine trebuia să te întâlnești?

În clipa aceea, țin bine minte, tocmai îmi aprindeam o țigară, când Simion, prinzându-mi brațul într-o încheștare cam dureroasă, m-a întrebat, pradă unei emoții puternice:

— Unchiule, nu cumva teama l-a făcut pe Vasile Miclău să divulge polițiștilor adevărata lui misiune?

M-am desprins din strânsoarea degetelor sale și, fără să-mi pot stăpâni mânia care mă cuprindea ori de câte ori se pune la îndoială buna credință a foștilor mei tovarăși – cu excepția unuia singur – am tunat:

— Teamă, da! însă trădare, nu! Vasile Miclău n-a trădat. A repetat inspectorului răspunsul pe care-l dăduse prima dată: „Trebuia să mă întâlnesc cu o fată” – dar comisarul nu l-a crezut și i-a spus asta deschis. Inspectorul, însă, mai viclean, și-a dojenit subalternul, bine-nțeles, de formă, îndemnându-l să ia ca cinstită mărturia lui Miclău.

— Dacă băiatul susține că aștepta o fată, de ce ne-am încăpățâna să nu-l credem? Apoi, întorcându-se spre Miclău, îl îndemnă pe un ton amical: Du-te înapoi, la locul întâlnirii, și continuă să aștepți. Poate că fata va veni totuși, iar dacă lucrurile se vor petrece astfel, dumneata ne vei face dovada că ai spus numai și numai adevărul, iar noi îți vom cere scuze pentru că ne-am îndoit de cinstea dumitale.

— Asta înseamnă că polițiștii doreau cu orice preț să vadă cu cine trebuia să se întâlnească Vasile Miclău, interveni nepotul meu, și mai emoționat ca înainte. Formidabil!

— Ce? Ce anume găsești formidabil?

— Unchiule! insistența oamenilor siguranței trebuia să-l lămurească pe Miclău că ei fuseseră informați asupra celui pe care trebuia să-l întâlnească. Poate că îi știau chiar și numele.

— Poate, m-am arătat eu nemulțumit de noua lui întrerupere, dar imediat mi-am dat seama că aceasta era consecința participării sale intense la întâmplările pe care i le

istoriseam. Așa că nu l-am mai certat, cum fusesem îndemnat de primul impuls, ba chiar m-am bucurat, dorind să mă întrerupă ori de câte ori va simți nevoia unei explicații.

— Prin urmare, Titus Bold, cel care trebuia să aducă instrucțiunile atât de necesare organizației voastre de tineret, continua să rămână în primejdie! se și rezezi Simion, cu răsuflarea întretăiată. Dar, desigur, n-a apărut, și totul s-a terminat cu bine.

Țigara din care trăsesem doar un singur fum arsese până la capăt.

— Hm! N-a fost chiar așa, băiete.

— Nu?

— Nu. Când a revenit la locul de întâlnire, Miclău l-a văzut pe Titus Bold apărând dinspre Piața Ovidiu. Atunci...

— A strigat: „Pericol!” Sau: „Fugi!”

L-am mângâiat, și Simion, înțelegând că greșise judecând astfel lucrurile, s-a grăbit să se scuze:

— Desigur, nu trebuia să strige. E cât se poate de limpede că, procedând în felul acesta, ar fi atras atenția polițiștilor asupra celui pe care dorea să-l apere.

— Exact! l-am încurajat eu, vrând să aflu cum rezolvă situația până la capăt, dar el a tăcut, posomorit, de parcă s-ar fi aflat dinaintea unei probleme de nedelegat.

N-am mai vorbit niciunul o vreme. Apoi, ridicând din umeri ca un elev gata să se recunoască înfrânt la un examen greu, mi-a declarat pe un ton nesigur:

— Doar n-o fi fugit de sub ochii polițiștilor?!

— Ba chiar așa a făcut! am exclamat eu, mulțumit că, în sfârșit, intuiise soluția lui Miclău, care astfel a încercat să-i semnaleze lui Bold primejdia.

— Îngrozitor! a gemut Simion. Cu siguranță că inspectorul sau comisarul a pornit pe urmele lui și l-au împușcat.

— Da.

— Cel puțin, Titus Bold a scăpat?

— Văzând cele întâmplate, secretarul tehnic a atras atenția polițiștilor asupra lui. O vreme, i-a amăgit, dar aceia, într-un târziu, au renunțat să-l mai urmărească pe el, întorcându-se la

Miclău care căzuse, rănit, și l-au arestat.

— De unde cunoști dumneata toate aceste amănunte? m-a întrebat nepotul meu, de parcă ar fi dorit să aibă o dovadă că spusele mele nu erau rodul fanteziei și că cele istorisite se petrecuseră cu adevărat.

Am zâmbit trist și, departe să mă fi supărat pentru neîncrederea lui, i-am răspuns că întâmplarea aceea ne fusese relatată de o tânără, Sanda Rarău, membră în organizația noastră ilegală U.T.C.

— Pe vremea aceea, Sanda avea 17 ani. Era o fetișcană de statură potrivită, cu obraji palizi și ochi verzi care păreau, deopotrivă, speriați și mirați. Venise în organizație... Cam în același timp cu... Silviu Mora.

— Cu acela pe care ne-am înțeles să-l numim așa, dar care, de fapt, se chema altfel! interveni iar Simion. Deci, pseudonimul!

— Nu! m-am pomenit deodată strigând. Ți-am mai spus că nu el s-a folosit de pseudonim.

Simion m-a privit încurcat câteva clipe, pentru ca apoi să-mi mărturisească:

— Iartă-mă! N-am vrut să te supăr. Uite, îți promit că n-am să mai pronunț cuvântul pseudonim!

— Știi ce? Până la sfârșitul întâmplării, lasă-mă doar pe mine să-l pronunț... acolo și... și când va fi cazul.

— În regulă! se învoi el, bucuros că iritarea pe care nu mi-o înțelegea părea să se fi risipit. Apoi adăugă, vrând, desigur, să-mi reamintească unde rămăsesem: Dar Sanda Rarău de unde aflase cele petrecute cu Vasile Miclău și Titus Bold?

— O! am exclamat, de parcă abia acuma ascultătorul istorisirii mele m-ar fi întrerupt pentru prima oară, Sanda avusese misiunea să supravegheze felul în care urma să se desfășoare întâlnirea lui Vasile cu tehnicul de la județeană. Tii! cum de-am uitat să-ți spun: înaintea lui Miclău, un alt utecist încercase să ia legătura cu Bold, însă n-a reușit. Seara, când Sanda a apărut la sediul organizației noastre ilegale...

— Unde aveai sediul, unchiule?

Pe dinaintea ochilor minții mi se perindară imagini sumbre și

triste. Am „revăzut” cămăruța aceea mansardată, într-o casă veche, din spatele pieței Chiliei. O închiriasă Sanda. Proprietăreasa, coana Cateluța, văduva unui brânzar procopsit, ținea un atelier de lenjerie, iar tânăra noastră tovarășă de luptă lucra la ea. Odată îi spusese că ar fi păcat să plătească o chirie prea mare în altă parte și îi oferise odăița aceea, ce-i drept, la un preț derizoriu. Se intra direct, din curte, pe o scară de lemn, foarte îngustă și cu balustradă, pe care amenința s-o smulgă, în orice clipă, un vânt mai puternic. Dar, pentru că proprietăreasa se culca foarte devreme, iar intrarea în apartamentul ei se făcea printr-o altă latură a curții decât aceea spre care era așezată scara podului, de-ndată ce se înnopta, Sanda putea primi trei-patru tovarăși.

— Sediul era tot în Constanța? m-a trezit brusc, din întunecatele mele amintiri, insistența lui Simion.

— Da, da, i-am răspuns eu nefiresc de grăbit. Se găseau, în acel sediu al nostru ilegal, Tudor Hareș – un băiat mai vârstnic... de vreo douăzeci și șase de ani, venit nu prea de multă vreme în organizația noastră, pe care Dolman – secretarul – îl folosea ca pe un fel de ajutor al său, și... și puștiul acela de șaptesprezece ani, Silviu Mora. Cu toții așteptam nerăbdători.

Camera în care ne aflam era locuința Sandei, dar secretarul avea și el o cheie. Fata a venit mult mai târziu decât ne așteptam. Era atât de înspăimântată, încât, vreme de câteva minute n-a fost în stare să rostească nici măcar o singură vorbă. Pe urmă, când s-a mai liniștit, ne-a spus cu de-amănuntul cele petrecute. Când am aflat că Miclău fusese rănit și arestat, ne-am privit cu teamă și Ion Dolman nu s-a sfiit să-și mărturisească îngrijorarea, dar cel mai impresionat părea Tudor Hareș, ajutorul său. Primul care s-a dezmeticit după aflarea tristei întâmplări a fost Silviu Mora.

— Tovarășe secretar, s-a adresat el lui Dolman, nu ne putem opri în loc. Avem neapărată nevoie de instrucțiunile județenei.

— Într-adevăr, îl susținu Tudor. Vrem să știm cum să acționăm, pentru ca populația să nu sufere de pe urma bombardamentelor, dar aviația aliaților să distrugă obiectivele

de război hitleriste.

Sanda interveni și ea, pe un ton hotărât.

— Trebuie să întreprindem ceva, totuși.

— Desigur, caută s-o liniștească secretarul. Atâta doar, prin ceea ce vom face să nu stingherim planul de ansamblu al județenei.

Spre surprinderea celorlalți, Silviu se ridică de pe lavița pe care stătuse până atunci și murmură, nesigur că propunerea lui va fi acceptată:

— Eu... dacă mi-ați da voie, aș încerca eu...

Ceilalți l-au privit surprinși.

— Și, mă rog, ce-ai dori tu să faci? l-a întrebat Dolman.

Băiatul s-a fâstâcit la început, dar, după ce și-a recăpătat încrederea în sine, și mai ales încurajat de privirea binevoitoare a secretarului, a răspuns timid:

— Trimiteti-mă pe mine la întâlnirea cu tovarășul Titus Bold. Cu siguranță, va reveni prin preajma locului stabilit, să încerce să reia legătura cu noi, cât mai urgent.

Îmi amintesc bine că în acea clipă Tudor Hareș a sărit ca ars, strigând:

— Nu! Apoi, adresându-se lui Dolman, i-a spus aproape plângând: Să nu-l lăsați. E încă un copil. N-avem nevoie de încă o victimă a siguranței.

Secretarul nu s-a arătat prea impresionat de argumentele lui Tudor Hareș; a chibzuit o vreme și apoi i-a răspuns:

— Tudore, într-un fel, ai dreptate. Nu uita însă că avem mare nevoie de instrucțiunile pe care județeană ni le-a trimis cu Bold. Pe urmă, a început să se plimbe prin cameră, măsurând-o cu pași mici și rari. Într-un târziu s-a oprit și, privindu-ne de parcă ar fi dorit să ne câștige de partea ideii care pusese stăpânire pe el, ne-a spus în șoaptă: Trebuie să mai încercăm, numai că de data asta vom lua măsuri de extremă precauție și... voi cere și sprijinul tovarășilor din celula de partid.

La auzul acestor cuvinte, Silviu Mora veni dinaintea lui Dolman, implorându-l aproape:

— Trimiteti-mă pe mine! Vă asigur că voi fi prudent, că voi respecta întocmai tot ce-mi veți spune. Și, ca argument suprem,

copilul din el prinse a se lăuda: Am niște picioare zdravene care, cu fuga, mă pot salva din orice primejdie.

Secretarul zâmbi, îl bătu pe umăr și sfârși prin a încuviința:

— Bine, Silviu Moral îți promit că vom analiza dacă este oportun.

* * *

Trecuse de miezul nopții, dar nepotul meu nu dădea nici cel mai mic semn de oboseală. Mă privea atât de insistent că, în ciuda unei nespuse dorințe de somn, mi-am aprins o altă țigară și i-am istorisit încercarea lui Silviu de a-l întâlni pe tehnicul județenei.

Totul a început la fel ca în clipa așteptării de către Vasile Miclău, dar de data aceasta prin preajma străzii Mircea cel Bătrân.

Seară de iulie, la fel de cald, zăpușeală. Însă, în locul Sandei Rarău, cel care avea să supravegheze întâlnirea era un bărbat trecut de cincizeci de ani, mic de statură, dar vânjos. La insistențele lui Simion, i-am precizat că „omul din umbră” se numea Alexe Hogaș și era meșterul lui Silviu. Apoi i-am mai spus că puștiul de șaptesprezece ani habar n-avea de prezența lui Hogaș în imediata apropiere a locului în care îl aștepta pe Bold. Nu după multă vreme, a apărut Bold. Întâlnirea a avut loc; un schimb rapid de cuvinte. Bold intuiește primejdia care-i pândea în acel loc; nu dă prea multe amănunte; se desparte în grabă de Silviu Mora și, la mai puțin de două sute de metri este arestat de copoi siguranței. Meșterul a văzut asta, dar n-a putut interveni în niciun fel.

Silviu s-a întors la ai săi, care-l așteptau în camera Sandei Rarău. Mulțumit de reușita, măcar în parte, a misiunii sale, tânărul a prins să raporteze instrucțiunile primite în fugă, prin viu grai, de la secretarul tehnic, în legătură cu unele obiective ale mașinii de război hitleriste care trebuiau reperate de aviația aliaților, în așa fel încât populația să fie cruțată. Și cu arătătorul mâinii stângi încercă să schițeze un fel de plan pe fața de masă.

— Cu arătătorul mâinii stângi? s-a arătat surprins Simion și m-a privit de parcă mi-ar fi luat un interogatoriu.

— Păi da, m-am fâstâcit eu, Silviu Mora era stângaci...

— Ca dumneata?!

— Ei, sigur, ca mine, ca alții, că nu-i doar un singur câine scurt de coadă, am început eu să râd. Pe urmă am continuat, spunându-i că tocmai în clipa când Silviu se străduia să fie cât mai clar asupra puținelor indicații pe care avusese vreme să i le comunice Bold, de-afară s-a făcut auzită o melodie la modă pe-atunci; era semnalul că tovarășul Titus Bold fusese arestat. Ne-am privit înmărmuriți și multă vreme niciunul dintre noi nu s-a dovedit în stare să pună capăt acelei apăsătoare tăceri. Într-un târziu, Tudor a bâiguit:

— Misiunea noastră poate fi compromisă.

Atunci Dolman, un „om cu nervii de oțel”, cum îi spuneam noi, pentru prima dată și-a pierdut cumpătul și, lovind cu pumnul în masă, a strigat:

— Bold nu va trăda! Pe urmă, cu glasul aproape stins, a adăugat, parcă numai pentru el. Tare mă tem că siguranța va afla ce misiune avem de îndeplinit, mai înainte ca noi să facem primul pas.

— Dar Bold nu va trăda! a intervenit Silviu, pe ton de reproș, amintindu-i că el însuși, Dolman, garantase pentru tehnicul județenei, cu numai câteva secunde mai înainte.

Spre surprinderea noastră, însă, secretarul a dat un răspuns care avea să ne uluiască pe toți, deopotrivă:

— Știu! Sunt convins că Bold nu va trăda. Eu... nu de el mă tem. Trădarea se află aici. Cineva trădează!

Cu toate că faptele dovedeau din plin adevărul rostit de secretarul nostru, parcă tot nu ne venea a crede că printre noi s-ar fi aflat un asemenea ticălos.

— Voi informa județeană, a murmurat Dolman, după o matură chibzuință. Vor găsi, fără îndoială, calea de a ne trimite instrucțiunile complete, pe care să mi le dea personal. De asemenea, să ne ajute la demascarea trădătorului.

— Mă duc eu, zise cu hotărâre Hareș.

— Nu, de tine este nevoie aici.

— Atunci să se ducă tot Silviu. Avem certitudinea că el nu a fost reperat de siguranță. Altfel l-ar fi arestat.

— Da, da, a încuviințat Dolman și, ațintindu-și privirea spre

Silviu, îi spuse: Mâine vei primi indicații, fie de la mine, fie de la Tudor Hareș, când și unde va trebui să întâlnești pe cel ce ne va fi trimis de județeană. Vom lua măsuri deosebite, ca să evităm pericolul, trădătorul aflându-se printre noi. După aceea ne-a părăsit în grabă, motivându-și plecarea cu... nu mai țin minte ce treburi urgente pe care trebuia să le rezolve fără întârziere.

Noi, ceilalți, am rămas tăcuți, fiecareuia răsunându-i în auz doar cuvintele „Cineva trădează!”

CAPITOLUL II

DUBLA SUBSTITUIRE

Orologiul cu pendulă din camera părinților lui Simion ne-a făcut atenți că, de două ore, miezul nopții trecuse, nebănuit măcar de noi.

Drept să spun, cu vreo oră mai înainte mă cam încercase oboseala, dar după câteva minute de luptă zdravănă cu somnul izbutisem să-l alung. Sunt sigur că Simion a observat strădania mea, pentru că s-a grăbit să-mi aducă niște cafea rece, dar foarte concentrată, pe care tatăl său și-o pregătea înainte de culcare și, în loc să-i dea stări de insomnie, dormea de parcă ar fi băut ceai de mac. Băiatul era sigur că, în afară de taică-său, cafeaua aceea ar fi ținut trează chiar o întreagă companie, și se vede că din pricina aceea m-a tot îndemnat s-o beau. L-am ascultat, și iată-mă înviorat de-a binelea, de parcă nici n-aș fi auzit vreodată ce-i acela somn. Ba mai mult, pofta de povestit mi-a crescut ca un aluat bine dospit, spre bucuria lui Simion care – de ce v-aș minți? – începuse să dea semne de nerăbdare, vrând să afle cât mai degrabă dacă Silviu Mora s-a dus la acea importantă întâlnire, dacă trimisul județenei a venit... Mă rog, dacă a ajuns să ia legătura cu Dolman și cu ceilalți tineri din organizația noastră, dar, mai înainte de orice, și sunt sigur de asta, nepotul meu dorea să știe cine a fost trădătorul. I-am spus toate acestea fără ocol, iar el a râs încurcat, așa cum face oricare dintre noi atunci când i se citesc gândurile.

Și, ca să fiu sincer, am râs și eu laolaltă cu Simian. Pe urmă mi-am continuat povestea:

— Trecuseră două zile de când vorbele lui Dolman „Cineva trădează” ne-au ars auzul, și tot atâta vreme se scursese și pentru Silviu Mora, până când Tudor Hareș, cel care-i ținea uneori locul secretarului nostru, îi comunicase unde și când se

va întâlni cu trimisa județenei, care nu mai aducea noi instrucțiuni cu privire la activitatea noastră, preluată, deocamdată, de altă organizație, ci urma să ne ajute la demascarea trădătorului, care ne-ar fi primejduit orice acțiune. A! Trebuie să precizez că omul care a fost însărcinat să ne ajute la descoperirea trădătorului era o fată.

— O fată?! a exclamat nepotul meu, surprins din cale-afară.

— Chiar așa, băiete! m-am arătat eu și mai mirat de atitudinea lui. Ehe! De-ai ști tu câte fapte de vitejie, câte acte de dârzenie și curaj au datorat organizațiile noastre ilegale de tineret, fetelor, nu te-ar mai surprinde atât de mult. Citești puțin; prea puțin!

— Eu?! Eu citesc puțin? a sărit Simion ca ars.

Mi-am dat seama că spusese un mare neadevăr, pentru că era un pasionat cititor și m-am grăbit să îndrept lucrurile. Apoi, de-ndată ce i-am alungat supărarea, i-am relatat cele ce-aveau să se petreacă, în cele mai mici amănunte.

— Tânăra pe care județeană o trimisese în sprijin organizației noastre se numea Lara Vlasiu. Era tare frumoasă!

— Câți ani avea? m-a întrerupt Simion, mai mult ca să-mi arate că-i trecuse cu totul mâhnirea pe care i-o pricinuise mai înainte.

— Douăzeci și trei.

— Era, deci, mai mare decât Silviu.

— O! Nu numai asta, dar avea o experiență pe care puștiul acela abia urma s-o dobândească.

— Întâlnirea lui Silviu cu Lara Vlasiu trebuia să se petreacă tot acolo unde „puștiul”, cum îl numești dumneata, îl așteptase și pe tehnicul... Titus Bold?

L-am privit atâta de mirat, încât băiatul mi-a explicat cât a putut de repede că nu mă aflu dinaintea unei comete și nici a unui marțian al cărui raționament să fi fost bazat pe o judecată răsturnată față de aceea a unui pământean cu mintea întreagă.

— Ascultă, unchiule! La urma-urmei, ce nu găsești firesc la întrebarea mea? Și, pe un ton ironic, a continuat: Are și subiect, și predicat.

Am încercat să zâmbesc, bietul de mine; pentru că în ciuda

celor cincizeci de ani și a unei bogate experiențe de viață, tânărul meu nepot – deosebit de inteligent și incisiv – mă punea adesea în dificultate. Știam că are o minte ageră și, mai ales, cunoșteam seriozitatea cu care gândește, așa încât începusem să mă tem de cine știe ce aspect important al întrebării sale, pe care să-l fi nesocotit.

— Ce vrei să spui? am încercat eu să-l aduc pe făgașul unei explicații. Și pentru că el se încăpățâna să tacă, am sfârșit prin a-i pune o nouă întrebare: Dar cum îți închipui tu că secretarul sau Tudor l-ar fi trimis pe Silviu, pentru o nouă întâlnire, în același loc unde Bold fusese arestat? Asta ar fi însemnat o mare greșeală.

— Oho! făcu Simion, se vede că nu v-ați pus niciodată în locul unui om al siguranței. Păi cum îți închipui dumneata că poliției i-ar fi trecut prin minte că voi ați putea face o asemenea „mare greșeală”? Abia acolo ar fi fost în siguranță și tânăra Lara Vlasiu, și Silviu.

Cunoscând felul în care s-au petrecut lucrurile, atunci, mai-mai să-i dau dreptate, dar gândindu-mă mai bine, i-am răspuns că, de fapt, nu locul era urmăritul principal, ci Silviu Mora.

Simion și-a plecat fruntea, semn că se recunoștea învins. Pe urmă, vrând să afle ce i s-a întâmplat băiatului acela de numai șaptesprezece ani, a murmurat:

— Unchiule, așadar... Siguranța era pe urmele lui Mora.

— Da.

— Asta înseamnă că nouăzeci și nouă la sută Lara Vlasiu a avut soarta lui Bold, adică... a fost arestată.

Nu i-am răspuns, pentru că lucrurile fuseseră mult mai complicate și nu doream să pun capăt acestui episod, mai înainte să fi arătat nepotului meu și alt aspect al momentului, oglindă a luptei noastre de odinioară – pe cât de grea, pe atât de înțelept condusă.

— Măi băiete, uite, ca să poți pricepe și cele ce vei afla mai departe, trebuie să știi că județeană a trimis, la întâlnirea cu Silviu Mora, trei tineri.

— Trei?

— Da; Lara Vlasiu era însoțită de o tânără care-i semăna

destul de bine, Ela Jivan, cum și de un tovarăș de-al lor, Radu Nemeș. Întâlnirea urma să aibă loc pe o stradă paralelă cu aceea pe care se afla locuința Sandei Rarău.

— „Urma să aibă loc?”

Mi-am dat seama că mă dădusem de gol, mărturisindu-i eșecul acelei întâlniri, mai înainte să fi dorit. Și, cum drum de întoarcere nu mai aveam, i-am declarat:

— Ei bine, întâlnirea n-a avut loc, pentru că Lara Vlasiu a fost arestată.

— Bănuiam eu, înclină el capul, plin de mâhnire, și imediat a adăugat: înseamnă că au fost arestați și ceilalți doi care o însoțeau.

— Nu!

— Cum vine asta? Dar unde se găseau Ela Jivan și Radu Nemeș?

— Binișor! Binișor! am căutat eu să-l liniștesc. Știi ce? Mai bine să-ți istorisesc exact cum s-au petrecut lucrurile. Județeană trimisese pe Lara însoțită de Nemeș și Ela, dar aceștia din urmă trebuiau să se țină la oarecare distanță de tânăra care urma să ne ajute la demascarea trădătorului. Silviu Mora aștepta plin de emoție. Ce-i drept, i se făcuse o descriere amănunțită a Larei Vlasiu, dar recunoașterea propriu-zisă se făcea pe baza unei parole.

— Îți amintești parola? s-a arătat foarte interesat nepotul meu.

— Era compusă din două propozițiuni: prima, care trebuia rostită de Lara, suna: „Astăzi marea este întunecată”, iar cea de a doua – răspunsul lui Silviu – trebuia să fie: „întunericul înseamnă adăpost”. Fetei i s-a părut că-l și zărește așteptând-o. Îi fusese și ei descris tânărul care avea s-o întâlnească. Dar, de ndată ce s-a desprins de ai săi, după numai câțiva zeci de metri, cei doi polițiști, în civil, îi tăiară calea, silind-o să se oprească și trăgând-o după un colț de stradă.

— Tovarășă Lara, i se adresă inspectorul, în șoaptă, Silviu Mora a fost grav accidentat.

— Dar asta este de necrezut! izbucni Simion. Vasăzică, siguranța știa și numele puștiului, și pe cel al tinerei venită din

partea județenei!

— Asta nu-i nimic, băiete.

— Nimic?! Dumneata numești toate astea „NIMIC”?

— Lasă-mă să termin, și îmi vei da dreptate.

— Mă rog, Lara a crezut povestea cu accidentarea lui Silviu Mora?

— Nu; s-a prefăcut că habar n-avea de existența cuiva cu acel nume, dar polițiștii n-au renunțat la jocul lor. Comisarul, care părea mai viclean decât șeful său, a încercat să scuze faptul că în loc de un singur tovarăș au venit doi și, ca s-o asigure de buna lui credință, i-a murmurat prima parte a parolei: „Astăzi marea este întunecată”.

— Tâmpit! Complet tâmpit! a strigat nepotul meu. Desigur că Lara Vlasiu și-a dat seama că se află dinaintea unor impostori care meritau să fie palmuiți. Firesc, Lara trebuia să rostească această primă parte a parolei.

M-am bucurat pentru judecata lui spontană și am continuat să-i dezvălui că inspectorul, sesizând gafa făcută de subordonatul său, s-a grăbit să murmure și restul cuvintelor de recunoaștere, vrând să pară că situația în care se aflau – din cauza accidentării lui Silviu – îi silea la mărturisirea tainei știute spre a-i câștiga încrederea, și astfel s-o conducă la secretarul organizației de tineret.

— Domnilor! a spus fata după o vreme, sunt sigură că mă aflu dinaintea unor oameni serioși și cinstiți, care au treburi serioase și cinstite, dar nu cu mine.

Văzând că, în ciuda tuturor argumentelor pe care le-a folosit până atunci, tânăra nu se dă în vileag, inspectorul, abia stăpânindu-și mânia, mai făcu o încercare, doar-doar avea s-o convingă că se găsea printre prieteni:

— Vă numiți, ori nu vă numiți Lara Vlasiu?

Utecista înclină capul în semn de confirmare.

— Eu trebuie să vă conduc la tovarășul secretar, continuă polițistul.

— Noi știm cine sunteți, vă cunoaștem numele, prenumele... V-am recunoscut după semnalmente care ne-au fost comunicate de secretarul nostru, interveni iar vicleanul

comisar.

— Mai mult, v-am spus și parola, îl susținu celălalt.

Lara era hotărâtă să nu cedeze pentru nimic în lume. Deși fusese și în alte situații grele care, pe vremea aceea, se iveau aproape zilnic în munca noastră ilegală, fata nu se aflate până atunci într-o încheștare atât de directă cu siguranța. Și, cu toate că teama începuse să pună stăpânire pe ea, a făcut un ultim efort, vrând să-și mențină judecata limpede pentru o nouă încercare ce ar fi dus-o la ieșirea din acel groaznic impas. S-a adresat inspectorului, de parcă s-ar fi plâns tatălui ei, implorând înțelegere:

— Domnule, dumneavoastră sunteți mai vârstnic, dumneavoastră păreți mai înțelegător... Cred că sunteți un om de onoare... Vă rog să fiți convins că nu am nimic de-a face cu secretarul dumneavoastră, cu parole despre mări și oceane... și cu toate câte mi le-ați spus. Desigur... Faceți o confuzie, ori... Pur și simplu ați vrut să glumiți pe socoteala mea.

O clipă, inspectorul a ezitat să continue insistențele de până atunci, dar comisarul, văzând clipa de slăbiciune a șefului său, a aruncat în luptă ultimul argument despre a cărui forță nu s-a îndoit nicio clipă:

— Tovarășă Lara Vlasiu, noi vă înțelegem teama și mai ales prudența. Chiar vă felicit pentru felul în care procedați. Ba, mai mult, asta ne întărește convingerea că sunteți un element vrednic și capabil să ne ajute la demascarea trădătorului. Doar aceasta este misiunea pe care v-a dat-o județeană. Nu?

Pentru prima oară de când fusese acostată de ticăloșii aceia, fata a dat primul semn de pierdere a stăpânirii de sine. S-a dat câțiva pași înapoi, bâiguind ceva de neînțeles.

— Unchiule! Nu cumva, în fața aceluia argument Lara i-a crezut pe cei de la siguranță drept niște tovarăși cinstiți, dar lipsiți de tact?

— Nu.

— Atunci, prin slăbiciunea arătată s-a dat de gol, și asta mi se pare... cel puțin la fel de rău pentru ea.

— Așa au socotit și polițiștii. Ce-i drept, argumentul comisarului a cam zdruncinat-o, dar fata a încercat să joace

ultima carte, așa cum socotea ea că e mai bine.

— Domnilor, eu n-am trădat pe nimeni. De altfel, nici n-am făcut armata, și ca atare... nu cunosc secrete militare.

Nepotul meu râse cu poftă:

— Se vede că au crezut-o a nu fi cu mintea întreagă, ori proastă din cale-afară.

— Câteva momente de derută; atâta tot, băiete. După aceea comisarul a prins să se lamenteze că dacă ea refuză să-i ajute, pentru simplul motiv că Mora n-a putut veni, atunci trădătorul care există în organizația lor își va continua mârșava lui activitate. Inspectorul, recomandându-se drept instructor de partid, a implorat-o să nu se lase pradă unei exagerate neîncrederi și să-și ducă misiunea la bun sfârșit. Dar Lara n-a cedat. Și, în timp ce, spre durerea lui Radu Nemeș și Ela Jivan, polițiștii au înșfăcat-o pe Lara, cu brutalitate, arestând-o, tânărul Silviu Mora se întorcea la ai săi, având să le comunice că utecista trimisă de județeană n-a venit la întâlnire.

— Și dacă era urmărit? mă întrerupse iar Simion.

— Adică?

— Păi... s-a dus direct la casa Sandei Rarău?

— Nu, sigur că Mora nu s-a dus direct la ai săi. A făcut un mare ocol, ajungând prin port, verificându-se tot timpul dacă era sau nu urmărit. În drum, a intrat într-un birt sărăcăcios. Nu mâncase mai nimic în ziua aceea. Și-a comandat o mâncare de cartofi și pâine, multă, foarte multă pâine. S-a așezat la o masă dintr-un colț al singurei încăperi din birt. În jurul său, alte cinci-șase mese, dintre care doar două ocupate. La o masă stătea o femeie singură și tare jerpelită; era tânără. La o altă masă, trei bărbați care nu păreau prea vorbăreți. Fiecare era preocupat de strachina lui cu mâncare. Pe urmă au mai venit doi hamali din port care cerură de băut. Când au trecut prin dreptul becului agățat de tavan, Silviu a văzut că pe hainele lor licăreau stropi de apă și, fără să vrea, a murmurat: „Plouă!” Unul dintre ei, o namilă de om, s-a întors spre el, l-a privit atent, pe urmă s-a uitat în farfuria din care abia începuse să mănânce și i-a strigat:

— Tată ai?

Tânărul a clătinat capul.

Atunci, uriașul acela i-a luat farfuria de pe masă și a aruncat-o cât colo.

Birtașul nu s-a arătat supărat. A venit degrabă spre el, întrebător.

— Domnule Dima, ce s-aduc?

— Carne, mă! Carne! Să mănânce și puiul ăsta. Și s-a întors spre băiat: Ce ești așa slab, de parcă mănânci scobitori? Apoi, fără s-aștepte răspuns, a continuat: Când mai vii pe-aci, să-i spui lui Ceafdaridis, patronul, că mănânci în contul meu. Auzi, mă? Dima mă cheamă!

Silviu s-a ridicat de pe scaun, încercând să protesteze:

— Dar eu mănânc pe banii mei și mănânc atâta cât pot plăti eu.

Hamalul l-a silit să se așeze pe scaun. Patronul tocmai sosea cu trei farfurii din care carnea dădea, pe-afară.

— Stai și tu, îl îndemnă Dima pe bărbatul care-l însoțise. Vezi bine că am comandat trei porții.

Celălalt hamal se așeză sfios; era mult mai tânăr ca uriașul, dar nu atât de puternic ca el.

Silviu s-a ridicat de la masă, a salutat și a vrut să plece, dar Dima l-a oprit.

— Măi copile, eu nu fur! Dima n-a furat niciodată! Uite! Să-ți spună și el! a strigat uriașul arătând spre cel care-l însoțea. Și afurisitul ăsta de patron! Și fata asta sărmană!

Tânăra femeie s-a ridicat de la masa ei și, apropiindu-se de Mora, i-a șoptit:

— Nu merită să-l superi. E un om bun. Înțelege-i durerea și mănâncă tot ce ți-a dat.

Băiatul și-a reluat locul la masă și a început să înfulece zdravăn, până când a băgat de seamă că Dima și prietenul său nu făceau același lucru.

— Dumneavoastră nu mâncați? a îndrăznit puștiul să-i întrebe:

Atunci, ochii lui Dima s-au umplut de lacrimi și palma lui imensă a acoperit protector capul băiatului. Într-un târziu a izbutit să îngaime:

— Dacă băiatul mănâncă, tata e sătul!

Pe urmă, ușa de la intrare a scârțâit și clopoțelul spânzurat de pragul de sus s-a făcut auzit. Clienții și-au îndreptat privirile într-acolo, vrând să vadă cine era noul sosit. În canatul ușii apăruse un bărbat între două vârste, purtând sub braț o vioară.

— Dima e aici? a întrebat el.

— Aici! a răspuns uriașul și s-a grăbit să-i explice lui Silviu: Dacă nu sunt eu să-l apăr, nemernicul ăsta de patron îl dă afară, ba îl mai și înghiontește. Știi, eu nu mă pricep la muzică... Băiatul meu studia vioara la București. Ehei! Profesorii îmi spuneau că o s-ajungă mare cântăreț, dar n-a apucat să treacă de vârsta ta.

— A fost bolnav? l-a întrebat Silviu.

— Nu. Mi l-a împușcat un câine de hitlerist. Băiatul tocmai se întorcea de la școală. Asta... a fost iarna trecută. Ticălosul, văzându-l cu vioara în mână, i-a poruncit să-i cânte ceva... ceva de-al lui, și când artistul, fiul meu, i-a spus că nu cântă așa ceva, bruta aia a scos pistolul și i-a luat zilele pe loc.

Omul cu vioara s-a apropiat de masă, mergând cu pași nesiguri.

— Cântă-mi simfonia aia spaniolească! i-a șoptit hamalul.

— Să-ți cânt altceva, Dima. Iar ai să plângi.

— Cântă, mă! Și nu mă mai chinui. Ce dracu? Nici cu lacrimile mele n-am voie să fac ce vreau?

Și, în timp ce muzicantul își acorda vioara, Dima i se destăinui mai departe lui Silviu:

— Băiatul meu cânta asta... ca un înger! A! Să nu crezi că omul cu vioara cântă prost; e... a fost un mare artist. L-a cunoscut pe Mihăiță, feciorul meu, acum un an, când a venit acasă, în vacanța mare. Știi ce mi-a spus? „Mihai e un copil minune!” Așa mi-a spus.

Apoi s-a întrerupt, pentru că muzicantul a început să cânte ceva despre care mult mai târziu avea să afle Silviu Mora că se numea „Simfonia spaniolă” și fusese compusă de marele Lalo. Silviu n-avea să uite niciodată sunetele acelea care l-au vrăjit, agilitatea degetelor care mângâiau, în alergări neîntrerupte, corzile, strigătele vesele și triste pe care freamătul tânguitor al

arcușului le smulgea viorii. A fost primul concert pe care l-a auzit în viața lui. A uitat să mai mănânce, așa cum uriașul uitase să-l mai îndemne, răscolit până în cele mai tainice unghere ale firii sale. Ceilalți consumatori se apropiaseră de masa lui Dima, când ușa birtului s-a deschis brusc, izbindu-se de perete. În prag apărură doi gardieni, însoțind un comisar bătrân, cu mustățile cărunte și răsucite în sus.

— Nimeni nu mișcă! a strigat comisarul.

Ceafdaridis, patronul localului, i-a venit în întâmpinare, făcându-i nenumărate temenele.

— N-ai teamă, grecule! Nu-ți închid dugheana; facem doar o mică razie, l-a asigurat polițistul și după aceea a strigat celorlalți: Toată lumea, cu actele în mână!

Muzicantul și-a pus vioara pe masă și a început să se scoțoească prin buzunare.

Comisarul a venit lângă el, a apucat vioara, și-a petrecut degetele sale butucănoase peste corzile ei, făcând-o să geamă dureros.

În clipa aceea, muzicantul și-a ridicat mâinile, bâlbâind în direcția sunetelor disperate ale viorii, de parcă ar fi fost un părinte gata să aline suferința copilului său, cu orice sacrificiu. Mișcările lui nesigure l-au făcut pe Silviu să priceapă că era orb.

— Vioara asta a fost furată! s-a auzit glasul dogit de băutură al polițistului în uniformă neagră și cu fireturi albe.

Dima s-a ridicat de pe scaunul său și l-a străfulgerat pe comisar cu privirile:

— Nu-i adevărat! E-a lui de când îl știu.

— Tu să-ți vezi de treabă, măi Dima! Că de nu... îți găsesc eu de lucru la vreun penitenciar...

Departe de a se fi speriat, hamalul a smuls vioara din mâna polițaiului și i-a dat-o muzicantului, îndemnându-l să cânte. Și orbul s-a supus dorinței protectorului său, dar comisarul a scos pistolul și a tras asupra uriașului, rănindu-l ușor la un braț. După aceea a părăsit localul, împreună cu însoțitorii lui speriați – sunt sigur – de privirea lui Dima, care, în felul lui, nu voia să se lase înfrânt de vitregia acelor vremuri.

— Dar întâmplarea din birt l-a făcut pe Silviu să întârzie, nu

glumă! se arată Simion îngrijorat, de parcă ar fi fost vorba chiar despre el.

— Da, însă nu mai mult de o oră.

— Destul, pentru ca îngrijorarea tovarășilor săi să fi atins culmea.

Am înțeles că băiatul dorea să afle cât mai repede consecințele întârzierii lui Mora, și m-am grăbit să spun că utecistul, de-ndată ce apărură în camera Sandei Rarău, n-a fost lăsat să povestească nimic altceva decât despre rezultatul întâlnirii cu Lara Vlasiu, întrucât asta îi interesa, deopotrivă, și pe Ion Dolman – secretarul – și pe Tudor Hareș și Sanda Rarău – gazda.

— Tovarășa Lara Vlasiu n-a sosit la locul întâlnirii, a răspuns Silviu primei întrebări a lui Dolman.

— Poate că o fi trecut chiar pe lângă el, interveni Tudor, fără prea mare convingere.

— Așa-i! exclamă Sanda; de unde s-o fi recunoscut Silviu, dacă n-a văzut-o niciodată?

Ion le-a făcut semn să pună capăt presupunerilor fără temei, explicându-le că Lara cunoștea semnalmentele lui Mora, iar acestuia din urmă fata îi fusese descrisă în amănunt.

Hareș a făcut o mutră mirată și, parcă fără să fi dorit, își mărturisii nedumerirea:

— Dar parola de recunoaștere nu era suficientă?

Dolman i-a răspuns de-ndată că o măsură de precauție, în plus, n-avea cum să strice, ba dimpotrivă, asigura reușita și conspirativitatea misiunii.

Silviu Mora privea încordat când la unul, când la altul și, numai după o vreme, când parcă socotise că a venit momentul potrivit, a intervenit în discuție, pe un ton aproape șoptit:

— Dar dacă Lara nici n-a ajuns până la locul întâlnirii? Toți ceilalți l-au privit înmărmuriți.

— Adică, de ce să nu fi ajuns? întrebă secretarul.

— Pur și simplu... ca măsură de precauție. Și imediat a precizat: A! Nici nu vreau să mă gândesc la o eventuală arestare, ci doar la faptul că, simțindu-se în primejdie, tovarășa Vlasiu a renunțat la întâlnire, gândind să nu pună în primejdie

și pe alții.

— Și chiar excluzi posibilitatea arestării Larei? se arată oarecum intrigat Tudor, cel mai vârstnic dintre ei.

În secunda următoare, Simion a ridicat o mână, cerându-mi astfel să mă întrerup și, în același timp, a exclamat:

— Deștept băiat!

— Despre cine vorbești?

— Despre Tudor Hareș. Dumneata nu-ți dai seama că el a sesizat, din relatarea lui Silviu, că băiatul ăsta nu era străin de cele întâmplate Larei Vlasiu? – bineînțeles, situație încă neafată de organizația lui.

Am oftat lung și mi-am prins capul în palme.

Băiatul s-a lipit de mine și m-a întrebat cu vădită îngrijorare dacă au reînceput migrenele de care știa de la părinții săi că sufeream, de pe urma unor lovituri primite – de mult – în beciul siguranței.

Am încercat să-l liniștesc, bâiguind că suferința din clipele acelea avea cu totul altă pricină. O vreme nici nu am mai auzit ce spunea, iar când mi-am revenit, Simion părea să tragă niște concluzii care se doreau o adevărată sentință:

— Hai să punem laolaltă indiferența lui Silviu Mora față de nereușita misiunii sale, nepăsarea cu care a pierdut atâta vreme în birtul lui Ceafdaridis, întârzierea condamabilă cu care a raportat neprezentarea Larei Vlasiu la locul întâlnirii și, în sfârșit, părerea sa în legătură cu motivele care ar fi împiedicat-o pe fată să se întâlnească cu el.

— Ce vrei să spui? l-am întrerupt eu, brutal.

Băiatul mi-a zâmbit cu superioritate și ușoară ironie:

— Nimic altceva decât că Silviu știa pricina eșecului întâlnirii cu Lara. Ha, ha! E cât se poate de limpede că Tudor și-a dat seama că Mora era trădătorul. Păcat de Lara că a fost arestată! Dar nu înțeleg de ce toate acestea, când trădătorul era printre ei, afla totul, și siguranța îi putea aresta oricând?

— Da, logic. Dar se miza pe faptul că siguranța nu voia deocamdată asta, pentru că dorea să prindă toate firele acțiunilor și legăturile noastre, și aștepta. Or, în acest răgaz de așteptare trebuia încercat imposibilul spre a depista pe trădător

și a lua măsurile necesare camuflării organizației noastre și schimbării tacticii de luptă. Ei... Da' ia să văd ce vei spune când ai să afli că Tudor, și nu altul, a căutat să risipească neîncrederea ce-i cuprinsese pe Dolman și Sanda, îndemnându-i să fie de acord cu o nouă încercare.

— Adică?

— Adică? Adică? am bombănit eu. Uite așa, bine: a doua zi, în același loc și la aceeași oră, Lara să fie așteptată din nou.

— Ce tot spui, unchiule? Nu cumva nesăbuitul acela o fi propus ca tot Silviu Mora să se ducă?

— Ba da.

— Dar asta e împotriva oricărei judecăți.

Am izbutit să zâmbesc, gândind că cele ce-i voi spune aveau să-l descumpănească și mai mult.

— Ascultă, Simioane: știi cine s-a opus acelei propuneri?

— Secretarul, desigur!

— Nu! Chiar Silviu. A zis, mai în glumă, mai în serios: „Să se ducă cineva cu mai mult noroc”.

Dar, în loc de îndoiala care mă așteptam să-l cuprindă pe nepotul meu, m-am pomenit cu el strigând, mai-mai să mă asurzească:

— Formidabil! Sunt sigur că ceilalți și-au dat seama că Silviu miza pe faptul că secretarul comunicase Larei semnalmente sale, și deci nu mai avea timp s-o informeze cum ar fi arătat alt tovarăș trimis la întâlnire.

La prima vedere, judecata lui părea perfectă, dar, în focul patimei care se dezlănțuise în el, Simion uitase că același lucru îl știa și Dolman, și Tudor, și Sanda Rarău. Mai mult, propunerea ca tot Silviu să se ducă la întâlnire – pentru că altcineva nu mai putea s-o facă – venise din partea lui Tudor.

Când i-am spus toate astea, băiatul s-a năpustit asupra mea cu o precizare ce părea inatacabilă:

— Găsesc logică propunerea lui Tudor Hareș, pentru că el nu știa că Lara fusese arestată. Firesc, dorea să mai încerce, spre deosebire de Silviu, căruia îi era indiferent cine se va mai duce s-o aștepte pe trimisa județenei, fiindcă el știa că aceea n-avea cum să mai sosească acolo. Hai să nu ne pierdem în judecăți

inutile, făcu el cu superioritate. Mai bine spune-mi ce s-a întâmplat cu Lara Vlasiu, după arestarea ei.

Și, cum găseam că e prea devreme să-i destăinui dacă raționamentul său a fost ori nu întemeiat – pentru că și într-un caz, și în celălalt, aș fi fost nevoit să-i denunț trădătorul, am preferat să-i vorbesc despre fata pe care Mora trebuise s-o întâlnească.

— Ei bine, chiar din primele clipe ale anchetei, inspectorul și comisarul prăvăliră asupra Larei un noian de întrebări. Dar, cum cele directe se dovediseră infructuoase, inspectorul a socotit că tactica trebuia schimbată, călăuzind interogatoriul spre aflarea indirectă a elementelor care interesau siguranța. Astfel, după ce tânăra îi înfruntase pe cei doi polițiști, ore de-a rândul, negând orice legătură cu persoanele amintite de ei – oameni cunoscuți, în cea mai mare parte, de Lara – acum s-a trezit în fața unor întrebări simple, îngrijorător de banale, cărora n-avea cum să le răspundă decât sincer. La un moment dat, comisarul, răsfoind printre hârtiile aflate în poșeta fetei, o întrebă:

— Domnișoară, doreați să vă angajați la un spital din Constanța?

— Da. Hârtia din mâna dumneavoastră este chiar adresa prin care mi se răspunde că am fost angajată.

Inspectorul s-a ridicat de pe scaunul de la birou și, apropiindu-se de subalternul său, începu să citească ce anume comunicase spitalul, anchetatei.

— Bravo! se prefăcu el entuziasmat și, ridicându-și privirea de pe hârtie, clipi șiret din ochi. Vasăzică... serviciu avem... Biiine! Dar casă?

— Casă? se arătă Lara nedumerită.

— Locuință, interveni comisarul.

— Chiar așa! preciză inspectorul, străduindu-se să-și păstreze zâmbetul complice și „prietenos” de mai înainte. Unde trebuia să locuiești?

Utecista a ridicat din umeri și numai după câteva clipe de ezitare a putut răspunde:

— Nu știu. Vreau să zic, deocamdată nu știu. Pe urmă

adăugă: De fapt, ar fi trebuit să locuiesc în spital, dar asta nu mi-a plăcut niciodată. Știți, pentru mine... slujba vreau să fie slujbă, iar casa – casă!

— Ai prieteni aici, domnișoară?

— Nu.

— Dar o recomandare... pentru o gazdă mai convenabilă... ți-ai procurat? se arătă comisarul zelos, ca șeful lui să vadă cât interes depune în acest caz.

— O! exclamă Lara, mi-aș fi procurat-o, domnule comisar, dar n-am avut de la cine. Pe urmă, spre uluirea celor care o vânașă, tânăra le ceru o mână de ajutor: Acum, după ce s-a făcut atât de târziu – încercă ea să glumească – și asta datorită numai și numai dumneavoastră, sper că mă veți ajuta să-mi găsesc o gazdă... nu prea costisitoare.

Câteva secunde, cei doi polițiști o priviră aiuriți, dar după ce se dezmeticiră, furia lor nu mai cunoscă margini.

— Ia ascultă, nerușinato, a răcnit inspectorul, cum îți permiți să confunzi un înalt funcționar al siguranței cu un samsar de case?

— Dar... domnule... a încercat fata să se scuze – însă șirul vorbelor sale a fost curmat de o palmă zdravănă, pe care comisarul a prăvălit-o peste obrazul ei.

Lara s-a răsturnat cu scaunul pe care fusese silită să șadă. Un firicel purpuriu, izvorât din urechea dreaptă, începu să se prelingă pe gâtul ei. Zăcea aproape în nesimțire, când glasurile călăilor amenințau să-i spargă timpanele.

— Dom'le inspector! Dom'le inspector, când curge sânge din ureche e semn de moarte! Ce ne facem cu asta? Ce ne facem?

— Las-o să crape, că ne descurcăm noi, a răsunat strident glasul șefului.

Pe urmă s-a aplecat asupra arestatei și, ca un scos din minți, o lovea și urla întrebând-o:

— Pe cine bănuieți voi că trădează? Pe cine trebuia să urmărești tu? Cine crezi tu că este trădătorul? Bărbat? Femeie?

Privirea lui Simion era atât de îndurerată, de parcă toate acele chinuri se abătuseră direct asupra lui. Sprâncenele îi erau încruntate, buzele strânse, iar respirația îi devenise agitată,

neregulată; gâfâia aproape, ca și cum ar fi alergat pe o distanță foarte mare. M-am prefăcut că îmi repar bricheta, ca să-i dau un oarecare răgaz să-și mai revină din emoțiile în care-l cufundase povestirea mea. Abia într-un târziu a fost în stare să spună ceea ce singur constatase:

— Așadar, siguranța voia să-și apere omul, să-l poată folosi mai departe, și pentru asta era capabilă de orice crimă! Halal metode!... Pe urmă, când s-a liniștit de tot, mi-a mărturisit un aspect care-l bucura totuși: Ei, tot e bine că n-au aflat pe cine bănuiau uteciștii, dacă bănuiau totuși pe cineva.

N-am mai insistat deloc asupra celor petrecute la siguranță, nedorind să-l mai impresionez și cu vestea morții Larei Vlasiu, dar se vede că el a intuit asta, pentru că nu m-a întrebat ce se mai întâmplase cu ea.

— Ei bine, mi-am continuat eu istorisirea, siguranța n-avea de gând să renunțe la planurile ei de nimicire a organizației noastre ilegale de tineret. Și, cum pentru o asemenea mârșavă treabă avea nevoie de un tot atâta de mârșav colaborator – TRĂDĂTORUL – a recurs la o manevră abilă și riscantă, numai și numai să-l acopere mai departe pe acela care ne vindea pe noi.

— Despre ce fel de manevră e vorba, unchiule?

— O substituie!

— Substituie? s-a arătat mirat Simion, iar eu, crezând că nu cunoaște semnificația acelei expresii, m-am pripit să-l informez că a substitui înseamnă a înlocui ceva cu altceva sau pe cineva cu altcineva.

Băiatul a zâmbit îngăduitor față de osteneala pe care mi-am dat-o, dar m-a asigurat că știa ce înseamnă substituirea. Ceea ce nu-i era limpede, însă, mi-a precizat:

— Pe cine voia să substituie siguranța, și mai ales... cu cine?

— Voiau să trimită o agentă de-a lor în locul Larei Vlasiu.

— O idee grozavă! s-a arătat el în admirația procedului, evident – nu și a siguranței. Pe urmă mi-a cerut să-i spun cum avea să procedeze agenta ca să ia legătura cu organizația noastră.

— Păi, simplu, trimițând-o la întâlnire, la aceeași oră și în

aceiași loc unde o vânașeă pe Lara.

— Dar polițiștii erau siguri că voi o să mai trimiteți pe cineva la întâlnire, în aceleași condiții?

— Măi băiete, așa se obișnuia, ori de câte ori prima întâlnire eșua. Și, fii sigur, copoi ai blestemați știa au acest lucru...

— Ori, trădătorul îi și informase deja?

— N-a fost nevoie, pentru că inspectorul era convins de o nouă așteptare din partea noastră și, ca dovadă, ascultă: poliția pregătise, încă dinaintea arestării Larei Vlasiu, pe agenta lor, Olga Tarcău, al cărei pseudonim „de lucru” cu siguranța era Tina Ormazu. O alesese comisarul, pentru că semăna grozav cu utecista trimisă de județeană. Cei doi au chemat-o în birou, i-au arătat fotografia Larei și după ce, dinaintea unei oglinzi, Tina – pe care o voi aminti doar sub acest pseudonim, în povestea mea – a luat o înfățișare cât mai apropiată de aceea a utecistei, au început s-o instruiască.

— Ce înseamnă asta? s-a arătat nedumerit nepotul meu.

Mi-am dat seama că băiatul n-avea de unde să știe semnificația acelui fel de instruire.

— Vezi tu, în situații ca aceea despre care îți vorbesc, deci... când se pune problema substituirii unui om cu altul, cel care urmează să ia locul autenticului personaj trebuie să-și însușească, până în cele mai mici amănunte, individualitatea celuiia. Mai exact: ținuta, mersul, vorbirea, atitudinea, firea (nervoasă, calmă, schimbătoare), vestimentația, gusturi, pasiuni, cunoștințe generale și profesionale etc., etc...

— Înseamnă că au avut de lucru cu agenta multă vreme, a considerat Simion.

— Și da... Și nu, fiindcă timpul îi presa. Tina era foarte isteță. O recrutase comisarul, cu vreo doi ani mai înainte, dintre fetele care-și petreceau vremea prin port. Cândva, lucrase la o fabrică de conserve, dar nu prea multă vreme. Pe urmă încercase să învețe o meserie, însă o astfel de treabă cerea timp, și Tina Ormazu nu s-a arătat dispusă să-și cheltuiască vremea muncind. Părinții ei, niște oameni cu stare – negustori din Tulcea – o ținuseră câțeva vreme la o școală particulară, dar fata a fugit de-acolo, apucându-se de vagabondaj. Dar un timp,

s-a aciuit prin port și, azi de la unul, mâine de la altul, a căpătat de mâncare. Se vede însă că situația asta n-o mulțumea și, dorind să aibă banul ei, a început să fure. A fost prinsă de poliția judiciară. Comisarul de la siguranță, aflându-se, din întâmplare, în biroul celui care o ancheta, i-a cerut dosarul. A cercetat-o și el. Apoi, când a văzut cu cine are de-a face, descoperind în Tina un element declasat, gata să-și vândă și propriul suflet, numai să nu muncească, i-a oferit „slujba” de agent. Tina s-a arătat încântată. Siguranța a folosit-o în nenumărate cazuri, fata având foarte multe relații printre oamenii de rând – cei care o ajutaseră de atâtea ori să nu moară de foame.

— Nu cumva ai să-mi spui că i-a vândut tocmai pe aceia?! a izbucnit Simion, furios.

— Ba da, nepoate. Primii pe care i-a dat pe mâna comisarului au fost sprijinatorii ei de odinioară. Cine ajunge să vândă oameni, face asta chiar și cu propria sa mamă. Știi, e o „meserie” în care conștiința, scrupulele n-au ce căuta. Ehei! O găsiseră foarte bine pentru asemenea treburile, fiindcă, ia gândește-te cine altul ar fi mai potrivit unor astfel de josnicii decât un individ care refuză o muncă cinstită? Cine altcineva și-ar vinde mai lesne semenii care vor dreptate, pâine și pace, decât un trântor?

— Bieții oameni! făcu Simion. Au căzut mulți de pe urma Tinei?

— Destui. Vezi tu, aceia se considerau foarte apropiați de ea, și nici prin minte nu le-ar fi trecut că fata pe care o hrăniseră din omenie va informa siguranța de nemulțumirile pe care i le-au mărturisit, în clipe de deznădejde.

— Groaznic!

— Într-adevăr. Unul dintre ei a fost chiar moș Dik... Bietul de el!

— Moș Dik? se vădi băiatul surprins.

— Ei, nu acesta era numele lui.

— Alt pseudonim?

— Dar de unde! Dik fusese numele unui cal! în sfârșit, nu acumai momentul să-ți vorbesc despre omul acela.

Deocamdată, stai să vezi care a fost mai departe jocul prin care siguranța spera să o strecoare pe Tina printre noi. Mai întâi, inspectorul a întrebat-o ce studii are, și când Tina a răspuns „patru clase de gimnaziu” acela s-a arătat mulțumit. Pe urmă, polițistul i-a spus direct că are pentru ea o treabă cam periculoasă, dar și foarte bine plătită. Când a auzit că e rost de un câștig însemnat, agenta s-a grăbit să-l întrebe despre ce anume e vorba.

— Va trebui să te dai drept altcineva, decât cine ești, în fața unor țipi, dar – și aici, polițistul ținu să sublinieze printr-o șoptă gravă – aceia să te creadă.

— Cu ce fel de oameni voi avea de-a face? s-a interesat imediat Tina.

— Cu niște U.T.C.-iști.

— Aha! Am mai fost eu instruită asupra lor, dar într-o acțiune directă de acest fel n-am fost băgată. Și care va fi noua mea identitate?

— Lara Vlasiu! a precizat inspectorul și i-a arătat fotografia tinerei luptătoare.

Tina s-a apropiat de o oglindă, începând a-și schimba coafura, spre a semăna cât mai bine celei pe care avea s-o substituie.

— Domnilor, spuse ea după o vreme, cum ajung eu la uteciștii aceia?

— Simplu, fata mea! i-a răspuns inspectorul, pe un ton mios. Domnul comisar te va conduce până în apropierea locului unde un tânăr o așteaptă pe fata din fotografie și căreia dumneata, așa cum te-ai pieptănat acuma, îi semeni de minune. Acela te va crede...

— Hai să zicem că acela mă ia drept fata pe care o așteaptă, dar trebuie să știu și eu ce hram poartă ea și pentru ce o așteaptă.

— Adevărat! murmură inspectorul. Iată, fetiço: Lara Vlasiu este secretar tehnic la județeană U.T.C.

— Secretar tehnic?

— Da, a intervenit comisarul, adică... un fel de om de legătură, care transmite sarcini, care se duce la întâlniri

deosebit de importante cu membrii din organizația lui ori din alte organizații, și...

— Și? s-a arătat agenta îngrijorată, intuind că nu numai acestea erau atribuțiunile unui tehnic.

— Ei, a făcut inspectorul, căutându-și cuvintele, ca să nu-i sporească teama care i se citea în privire, secretarul tehnic trebuie să protejeze persoana pe care urmează s-o întâlnească, cu prețul libertății și chiar cu cel al vieții sale. Dar...

În clipa aceea, Tina a sărit de pe scaun:

— Adică... un om de sacrificiu!

Inspectorul a rugat-o să se așeze, iar comisarul s-a grăbit să-i explice că ea nu risca nimic față de siguranță.

Când și-a mai venit în fire, agenta a întrebat ce sarcină avea Lara Vlasu de îndeplinit printre acei tineri. I s-a răspuns că trebuia să ajute la demascarea unuia care trăda siguranței ceea ce uteciștii puneau la cale împotriva tronului și a statului. Apoi, din nou îngrijorată, a vrut să afle:

— Și dacă cineva dintre uteciști își dă seama că am luat locul fetei din fotografie?

Polițiștii s-au silit să râdă.

— Fii pe pace! a liniștit-o comisarul. Trădătorul, așa cum ți-am spus, e omul nostru și te va apăra.

— Cum îl cheamă?

— N-ai nevoie să-i cunoști numele.

— Domnilor, se-ncumetă ea, după o vreme, să mai întrebe, băiatul pe care urmează să-l întâlnesc și... Care mă va conduce la organizația lui, nu se va îndoi totuși deloc de mine?

— Băiatul acela n-a văzut-o în viața lui pe Lara Vlasu, au încredințat-o cei doi polițiști.

— Atunci... Cum va fi el atât de sigur că eu sunt fata pe care o așteaptă?

— Îi vei spune parola, iar băiatul va fi convins pe deplin că dinaintea lui se află tovarășa Lara Vlasu, și nu domnișoara Olga Tarcău, alias Tina Ormazu.

Agentă își acoperi fața cu palmele și, numai după câteva clipe de adâncă încordare, izbucni:

— Ce mai e și chestia asta cu parola? Ha, ha! Mi se pare mie

că tânărul pe care o să-l întâlnesc este chiar trădătorul – omul vostru. Altminteri n-ați fi avut voi încredere să mă plasați prin el!

Nici n-am apucat să termin această din urmă frază, că Simion a și sărit în picioare, mărturisindu-mi indignat:

— Drept să-ți spun, și eu cred la fel.

Nu am negat, dar nici nu i-am confirmat presupunerea, ci i-am spus cât de amănunțit a continuat siguranța s-o instruiască pe Tina Ormazu. Apoi mi-am urmat povestea, făcându-i semn să-și reia locul alături de mine.

* * *

Silviu Mora venise la locul întâlnirii cu Lara Vlasiu, la ora fixată. Așa hotărâse secretarul nostru. În alte împrejurări, băiatul ar fi sosit cu cel puțin zece minute mai înainte, dar după eșecul de data trecută, Dolman voise ca băiatul să aibă un risc cât mai mic. Astfel, indicația era nici să nu aștepte mai mult decât zece minute, pentru a nu trezi bănuieli eventualilor supraveghetori ai aceluia loc.

Cerul se înnorase, iar căldura toridă din timpul zilei amenința să se răzbune cu o ploaie zdravănă.

Străduța pe care se fixase locul întâlnirii era cufundată în întuneric.

La o distanță de aproape o sută de metri de Silviu, două siluete se strecurau pe lângă un gard de piatră; erau Radu Nemeș și Ela Jivan, care seara trecută o însoțiseră pe Lara Vlasiu. La un moment dat s-au oprit lângă o poartă. Bărbatul a apăsat clanța, și broasca a cedat. Pe urmă a împins ușa porții, ușor, de teamă să nu scârțâie. Păreau să fi cunoscut mai din vreme locul acela, fiindcă Ela s-a și strecurat în curte, ascunzându-se după un stâlp de unde, printre pietrele stivuite în dezordine, putea observa drumul spre Silviu Mora.

— Băiatul nostru e punctual! a șoptit utecista.

Nemeș a privit spre Mora, murmurând un „da” nesigur.

După câteva minute de așteptare încordată, la capătul străzii au apărut alte două siluete: Tina Ormazu și un bărbat – polițist necunoscut nouă până atunci, și, bineînțeles, în civil.

Fostul însoțitor al Larei s-a strecurat în curtea unde Ela Jivan

se și instalase la pândă.

— Cred că e Lara, a șoptit utecistul.

Fata a scrutat mai întâi distanța care o despărțea de cei doi trecători care abia apăruseră în câmpul ei de vedere și numai după aceea i-a răspuns tovarășului său:

— Așa pare!

— Ea este! s-a arătat Radu Nemeș sigur de el.

— Mai bine apleacă-te puțin, l-a dojenit tânăra.

Într-adevăr, înălțimea flăcăului depășea cu câțiva centimetri pe aceea a gardului de piatră.

— Ela... a încercat el să-i spună ceva, dar fata i-a strigat șoptit, cuprinsă de emoție:

— Pst! Vin spre noi.

— Spre Silviu Mora, vrei să spui, a căutat Radu Nemeș s-o liniștească.

— Dar drumul spre Silviu trece prin fața acestei porți!

Spre surprinderea lor, însă, cei doi s-au oprit pe la mijlocul distanței ce-i despărțea de ei.

— De ce? m-a întrebat nepotul meu.

— Tina era foarte speriată.

— De ce respiri așa greu? a întrebat-o bărbatul.

— Sunt foarte emoționată, a bâiguit agenta.

— Știi, unchiule, dumneata vorbești despre agenta aceea de parcă ai fi fost o muscă ascunsă chiar pe umărul ei.

Am râs cu poftă și l-am asigurat că în curând va afla cine informase organizația noastră în legătură cu discuția dintre Tina și însoțitorul ei.

Omul a privit-o foarte îngrijorat pe Tina Ormazu. Apoi, după ce i-a dat un scurt răgaz, i-a cerut să repete parola pe care urma să i-o spună lui Silviu, ca s-o recunoască drept trimisa județenei U.T.C., fata a bâiguit:

— Astăzi, marea este întunecată.

— Și răspunsul? a continuat el, vrând să se asigure că totul va merge bine.

— Întunericul înseamnă adăpost...

Apoi, tipul i-a arătat ceasul și o îmbărbătă:

— Să n-ai nicio grijă! Voi fi în preajma ta. Iată, mă întorc,

ocollesc și ajung în dreptul locului întâlnirii tale cu utecistul, pe strada paralelă cu asta. În caz de primejdie, n-ai decât să strigi. Și-acuma, du-te!

S-au despărțit; bărbatul a făcut cale-ntoarsă, iar Tina a pornit, cu pași rari, temători, spre Silviu Mora.

— Nu-mi vine să cred că i-au dat drumul Larei Vlasiu! a exclamat Ela.

— Cine știe?! a murmurat tânărul utecist. Se vede că polițiștii i-au spus că s-au convins de nevinovăția ei, ca astfel ea să nu-și mai ia nicio măsură de prevedere, să se ducă liniștită la întâlnirea cu tovarășul care o aștepta, și ei, copoi, să-l afle și pe acela.

Ei bine, în timp ce prietenii noștri făceau astfel de presupuneri, Tina Ormazu se apropiase de ascunzătoarea lor.

Privirile atente ale lui Radu Nemeș și ale Elei Jivan n-au slăbit-o nicio secundă pe tânăra care, din clipa aceea, avea s-o substituie pe Lara Vlasiu.

Când Tina se afla la numai zece metri de ascunzătoarea celor doi uteciști, Ela șopti tovarășului ei:

— Asta nu-i Lara!

— Ce tot spui? O cunosc după haine.

— Nu uita că și eu sunt îmbrăcată la fel. Și nu uita nici că am recurs la acest truc pentru ca în caz de primejdie s-o pot înlocui pe Lara.

— Ai dreptate, a consimțit Nemeș; fata asta seamănă foarte bine cu tovarășa noastră, dar atâta tot. Vasăzică, siguranța dorește s-o substituie pe Lara cu această individă.

— Nemeș... a murmurat Ela, când Tina se afla la numai trei metri de ea, în locul Larei mă voi duce eu.

În clipele următoare, când agenta trecea tocmai prin dreptul porții – în spatele căreia cei doi uteciști stăteau ascunși – un braț al băiatului o trase pe Tina în curte, iar palma celuilalt braț îi astupă gura.

— Să fii cuminte și să nu strigi! i-a poruncit flăcăul, oprind-o din drumul ei spre Mora.

Tina și-a ridicat mâinile în semn de supunere, iar utecistul i-a lăsat gura slobodă, ca să-i răspundă la cele ce avea s-o întrebe.

— Cum te cheamă?

— Lara Vlasiu!

— Minți! spune adevărul, că n-ai altă scăpare.

— Tina Ormazu, domnule. Tina Ormazu...

Cei doi tovarăși de luptă s-au privit câteva secunde și, fără să schimbe nici măcar o vorbă, și-au dat mâna, în semn de rămas bun; Ela Jivan pornea spre locul întâlnirii cu Silviu Mora. De-acum înainte, pe Ela Jivan o voi numi Lara Vlasiu, pentru că ea astfel i se va recomanda celui ce o aștepta, și tot sub acest nume va fi cunoscută și de ceilalți membri ai organizației noastre, până când...

— Până când...? m-a întrerupt Simion, dornic să știe cât mai degrabă împrejurările în care noi aflaserăm adevăratul ei nume.

Dar, pentru că eu mă încăpățânam să nu-i răspund la această întrebare, băiatul m-a rugat să-i spun dacă siguranța a fost încredințată că în organizația noastră ilegală de tineret putuseră strecura pe agenta lor, Tina Ormazu.

— Bine-nțeles. Din locul unde se afla acum polițistul n-avea cum observa substituirea.

— Dar trădătorul?

— Nici noi și nici el n-aveam, deocamdată, cum să stabilim că tânăra adusă de Silviu Mora nu era nici Lara Vlasiu, dar nici agenta siguranței.

— Ai spus „deocamdată”. Nu-i așa, unchiule?

L-am luat la rost, mai mult în glumă.

— Ia ascultă! Nu vezi că acuș-acuș se luminează de ziuă? Poate că măcar acum o să mă lași să dorm câteva ore...

Îmi era somn, cu-adevărat.

— Acuma? făcu nepotul meu, sfios. Tocmai „acuma”?

Mă privea cu-atâta părere de rău, pot spune chiar cu un soi de disperare, încât m-a făcut să zâmbesc iarăși, ca de fiecare dată când neastâmpărul curiozității lui îl făcea să-și dea atât de copilăros gândurile pe față.

— Unchiule...

— Ce mai dorești?

— Nu vreau să insist, dar nu-mi dă pace vorba aceea pe care ai spus-o, zic eu, cu oarecare tâlc.

— Ce vorbă? m-am prefăcut a nu-l înțelege.

— „Deocamdată.”

— A! Da, da, sigur, în momentul la care am ajuns cu povestirea, nici noi... și nici trădătorul n-aveam cum să știm că Ela Jivan nu era nici Tina Ormazu și nici Lara Vlasiu. Nimeni nu aflate „deocamdată” despre acea DUBLĂ SUBSTITUIRE: Lara cu Tina, și Tina cu Ela Jivan.

— Și... câtă vreme a ținut acel „deocamdată”? m-a iscodit nepotul meu, și mai nerăbdător.

— Până într-o zi, când noi am aflat că moș Dik știe ceva.

— Moș Dik? se arată Simion mirat și amuzat deopotrivă. Ce nume! În sfârșit, ai să-mi povestești și despre moș Dik, de care mi-ai pomenit doar în treacăt.

— Mai întâi trebuie să te odihnești... Mă rog, să ne odihnim câteva ceasuri. Altfel nu mai scoți nicio vorbă măcar de la mine – am hotărât eu, spre nemulțumirea lui Simion, care însă n-a mai încercat să insiste.

Am deschis ferestrele larg.

Când ne-am trezit, afară continua să plouă, iar în încăpere se făcuse destul de răcoare. Ne-am pus câte o haină de casă și am pornit spre bucătărie, să pregătim gustarea de dimineață.

CAPITOLUL III

MOȘ DIK ȘTIE CEVA!

Părinții lui Simion au plecat la plimbare; era o duminică cu cer mohorât, dar ploaia încetase, iar undeva, la orizont, apăruse o pată gălbuie cât un bănuț, semn că soarele avea să răzbată printre norii care se mai ridicaseră, destrămându-se ușor.

Băuserăm ceaiul fără ca vreunul dintre noi să se fi atins măcar de vreo bucățică de pâine, ca să nu mai vorbesc de brânza ori marmelada de pe masă; fiecare era preocupat de gândurile sale: băiatul – vrând să afle urmarea întâlnirii lui Silviu Mora cu Ela Jivan (pe care, atât el cât și ceilalți aveau s-o creadă Lara Vlasiu), eu – căutând să-mi pun în ordine faptele pe care trebuia să i le mai istorisesc.

— Da... Am început într-un târziu. Întâlnirea celor doi tineri a avut loc, așa cum era de prevăzut: apropierea Larei – ți-am spus doar că așa o vom numi, din această clipă, pe Ela Jivan – tresărirea lui Silviu, parola de recunoaștere și, în sfârșit, prezentarea utecistei trimisă de județeană, secretarului organizației noastre de tineret. Pe urmă, Sanda Rarău, fata în casa căreia noi ne întâlneam ca într-un adevărat sediu, s-a ocupat de găzduirea noii sosite.

— La ea? Vreau să spun, Ela – crezută Lara – a locuit la Sanda acasă?

— Nu, tânăra venită să ne ajute la demascarea trădătorului a fost dusă într-o încăpere pe care noi am închiriat-o în alt imobil; casa aceea se afla pe o stradă al cărei nume de-atunci l-am uitat, dar care astăzi se cheamă Turda, și începe din bulevardul Lenin, terminându-se spre mare. Larei i se spusese că Sanda o va găzdui acolo, până când i se va găsi o locuință mai potrivită.

— Ciudat!

— Ce anume, băiete?

— Păi, unchiule, fata venise să vă ajute, iar voi, în loc să-i arătați încredere deplină...

— Dar la măsurile noastre de prevedere nu te gândești? Și-apoi, cine ne putea asigura că fata aceea era cu-adevărat Lara Vlasiu?

— Nici nu era!

— Vezi?

— Văd, a bombănit băiatul, însă nici dușmancă nu era; doar tot din județeană făcea parte. La urma-urmei, n-avea decât să vă spună cele petrecute...

— Și?

— Asta e! s-a încruntat Simion. Da da, aici a fost greșeala Elei Jivan: de-ndată ce a ajuns la voi, trebuia să vă spună cele întâmplate Larei Vlasiu, pe care siguranța a vrut s-o înlocuiască cu Tina Ormazu, apoi... cum Radu Nemeș a ajutat-o pe ea – Ela Jivan – să ia locul agentei, și gata! Lucrurile s-ar fi limpezit de la bun început.

M-am pomenit bătând din palme, de parcă aș fi auzit cea mai teribilă glumă. Apoi mi-am zis că era de datoria mea să-i explic lui Simion că dacă Ela ar fi procedat așa, adică să ne fi vorbit de dubla substituie prin care ea ajunsese la noi, lucrurile s-ar fi complicat foarte mult. În primul rând, ar fi fost cu greu crezută; în al doilea rând, cei mai mulți dintre noi ar fi considerat-o agenta siguranței care, până la verificările ce le-am fi făcut, izbutise să cunoască pe foarte mulți dintre noi și eventual să ia contact direct cu trădătorul care să rămână nedescoperit încă multă vreme, iar noi, roși de îndoială, să nu ne mai putem continua activitatea. Oricum, câteva zile, Lara – Ela Jivan – s-a simțit bine în locuința pe care o credea a Sandei Rarău. Cele două fete se împrieteniseră; seara făceau plimbări de-a lungul așa-zisei plăji Tataia, care pe vremea aceea nu era altceva decât un mal înalt de vreo zece metri, în preajma căruia bolovanii, glodul și gunoaiile sălășluiau în cea mai deplină armonie. Pe alocuri, niște trepte săpate – mai mult fără voia cuiva – în malul destul de abrupt, făceau posibilă coborârea spre plaja îngustă, plină de pietre mărunte și resturi de scoici. Și fetele mergeau

acolo să se scalde ori – așezate pe vreo stâncă ieșită din apă – să depeze amintiri din puțina lor viață de până atunci, sau făurind planuri de viitor, gândind că lupta lor și a altora ca ele va face ca oamenii s-ajungă cu-adevărat fericiți. Dar cam a patra zi, pe la amiază, când Sanda a venit acasă (acolo unde locuia cu Ela), de-ndată ce intră în cameră își găsi prietena întinsă pe pat și atât de palidă încât, speriată, abia a îngânat:

— Ce-i cu tine, Lara?

Ela i-a făcut semn că dorea să-i deschidă fereastra.

Pe urmă, după ce a inspirat de câteva ori, bolnava s-a ridicat și a pornit spre fereastră.

— Mă doare capul îngrozitor. Cred că am răcit.

— Spune-mi cu ce te pot ajuta?

Cealaltă s-a mulțumit să zâmbească și să facă un semn gazdei sale că nu trebuia să se neliniștească. Apoi se aplecă în afară, de parcă simpla deschidere a ferestrei nu lăsase să pătrundă atâta aer cât avea ea nevoie.

În clipa următoare, din strada se făcu auzită vocea unui bărbat:

— Dom'șoară Sanda! Dom'șoară Sanda!

Cea strigată a înșfăcat-o pe prietena ei, târând-o spre pat.

— Cine te-a strigat? a murmurat Ela.

— Uu... un vagabond... un om necăjit. După aceea, ieșind la fereastră, se adresă omului din stradă: Ce-i, moș Dik? Ce s-a întâmplat?

— Ha, ha! Te-ai mutat! Te-ai mutat! făcu omul dând drumul unui hohot de râs, pe cât de ciudat pe-atât de cutremurător.

— Lara! Va veni aici. Nu pot scăpa de el.

— Unde să mă ascund? a întrebat aceea pe care Sanda o credea Lara Vlasiu. Și pentru că gazda nu făcea altceva decât să ridice din umeri, semn că nu izbutea să găsească o soluție fericită, Ela, într-un mare efort, s-a ridicat de pe pat și a pornit spre ușă.

— Ieși prin spatele casei, a îndemnat-o Sanda și a sfătuit-o să se ducă la birtul din colțul străzii, unde să și mănânce, asigurând-o că, de-ndată ce va scăpa de vagabond, va veni și ea acolo.

Nici n-a apucat Ela s-ajungă în curte, că la ușa principală au și răsunat câteva ciocănituri.

— Intră! Intră, moș Dik, l-a poftit Sanda.

Bărbatul a intrat în cameră, cu pași șovăielnici.

A privit de jur împrejur, speriat, de parcă s-ar fi așteptat ca la fiecare pas ori în fiecare ungher al încăperii să descopere o mare primejdie. Părea mult mai bătrân decât era în realitate; avea patruzeci de ani, dar arăta trecut de șaizeci, și asta numai și numai din pricina necazurilor și suferințelor prin care trecuse în primii doi ani de război. Uitase cum îl cheamă și nici lumea de prin părțile acelea nu-i cunoștea adevăratul nume. Judecându-l după accent și unele expresii îți dădeai seama că era moldovean. Se aciuisse de câțeva vreme prin piața Chiliei, aproape de casa în care locuia Sanda Rarău. Nu cerșea, ci căuta prin gunoaie și prin resturile rămase pe tarabele negustorilor, dar numai după plecarea acestora, aidoma unui câine speriat și hăituit. Dacă cineva s-ar fi apropiat de el, chiar cu cele mai bune gânduri, vagabondul scotea niște strigăte înăbușite și se grăbea să se ascundă sub vreo tarabă părăsită sau fugea încotro vedea cu ochii.

Prima ființă omenească pe care a lăsat-o să se apropie de el a fost Sanda. Era într-o după-amiază de toamnă; cu un an în urmă. Fata îl mai văzuse prin piață, dar nu îndrăznise să-i vorbească. Atunci însă, în după-amiaza aceea, piața era aproape pustie. Mai întâi, l-a privit atent și după o vreme i-a zâmbit. Bătrânul – căci bătrân părea – a rămas câteva clipe aiurit; parcă nu mai văzuse nicicând un zâmbet, atunci abia redescoperise acel semn de prietenească omenie. A încercat și el să zâmbească, dar pentru că uitase, ori poate că nu-i fusese dat să facă asta vreodată, și-a petrecut degetele prin părul alb și încâlcit; ca și când acolo s-ar fi aflat piedica unui răspuns prietenos. Pe urmă, tot neputincios, și-a plimbat palmele murdare pe deasupra hainelor sale zdrențuite și, în sfârșit, a ridicat mâinile, poate în semn de „mai mult n-am ce face”, „ăsta sunt!” Și fata a venit spre el, îndemnându-l să ia ce i-o place din coșulețul în care se aflau micile sale cumpărături. Ochii triști ai omului s-au umplut de lacrimi. A întins o mână, dar, înainte s-

atingă coșulețul, și-a retras-o, căutând privirea tinerei sale binefăcătoare.

— Iau, dar nu mă bați?

— De ce să te bat? a întrebat Sanda., uluită de spaima lui.

— Păi... să nu spui că ți-am furat – și se trânti în genunchi, bâiguind îngrozit: Eu nu fur! Nici atunci și nici acum. Dik n-a furat niciodată.

Sanda s-a așezat lângă el, i-a mângâiat părul slinos și l-a îndemnat din nou să ia din coș ce-i place. Și bărbatul s-a năpustit, înșfăcând o conopidă din care a început să muște lacom. Când a terminat de mâncat, fata i-a arătat unde locuia și de-atunci, la două, trei zile, primea vizita lui Dik, care, acum, văzând-o la fereastra altei case, și-a spus că protectoarea lui s-a mutat.

— Te-ai mutat, dom'șoară Sanda – murmură el într-un târziu. Toată lumea se mută...

— Nu! Eu locuiesc tot acolo unde știi. Aici sunt în vizită la o prietenă.

A urmat un geamăt surd, după care bătrânul își relua șirul tânguiri sale:

— Oho! Și eu am vrut să mă mut, dar n-am mobilă. Nici camion n-am... Nici cal n-am. Calul a căzut cu mine, cu tot. Când ne-am prăbușit, căpitanul striga că bine-au făcut cei care au tras și în mine și în cal, fiindcă, zicea el, amândoi eram trădători. Dar eu n-am trădat! Nici calul n-a trădat, însă pe el l-au răpus gloanțele. Pe mine nu, dar pe Dik – da! Și eu strigam și mai tare decât căpitanul că Dik n-a murit, dar el avea dreptate: calul murise. Nici până în ziua de astăzi nu știu ce nume avea calul.

— Dik! Așa se numea, l-a asigurat Sanda.

Vagabondul s-a pus pe râs, agitându-și mâna dreaptă în semn de negare.

— Da' de unde! Acesta e numele meu: Dik!

— Dumneata mi-ai spus mai deunăzi că ai luat numele calului pentru că ți-a fost drag.

Bătrânul s-a încruntat deodată și în ochii lui albaștri și triști se reaprinsesă acele flăcări ale vechii sale spaime.

— Da, mi-a fost drag, dar nu i-am luat nimic. Vrei să spui că eu i-am furat numele? Și, fără s-aștepte răspuns, s-a pornit să strige cu disperare: Nu sunt hoț! Apoi, adresându-se cuiva, pe care teama i-l readusese în minte, murmură plin de umilință, implorând să fie crezut: Domnule căpitan, nu sunt hoț! Nu sunt trădător! Nu eu am furat numele calului, ci oamenii mi l-au dat, ca să mă deosebească de alți oameni, fiindcă eu, de când cu cercetările la care m-ați supus, nu mai țin minte cum mă cheamă. Se aruncă în genunchi și, privind către un scaun, continuă să-l convingă pe imaginarul său interlocutor: N-am luat, n-am furat...

Sanda, impresionată de starea în care se afla cel căruia îi purta de grijă și, mai ales, dorind să-l liniștească, a încercat să-l încredințeze că l-a înțeles exact și era sigură că nu el, ci alții au luat numele calului și i l-au dat lui. Dar bietul om nu se putea desprinde de groaznicele sale amintiri și continua să strige de parcă nici n-ar fi auzit-o:

— Taci! Taci, dom'șoară Sanda, să nu ne-audă domnul căpitan!

De când îl adusesem, în povestirea mea, pe Dik, Simion își freca nervos mâinile, ba de la o vreme începuse să-și muște buza de jos.

— Dar bine, unchiule! nu se mai putu el stăpâni, cu siguranță că omul acela își cam pierduse mințile. Și, pentru că eu m-am mulțumit doar să-mi înclin capul, a continuat: Spune-mi, te rog, ce anume l-a adus în starea aceea de spaimă?

Nu prea aveam de gând să vorbesc despre trista soartă a celui ce ajunsese vagabond, fiindcă mi se părea nepotrivit ca un băiat de numai cincisprezece ani să afle și ororile prin care trecuse nenorocitul acela. Acum însă nu mai puteam ocoli răspunsul.

— Ți-am spus că nimeni și nici măcar el nu își amintea cum se numea cu-adevărat. Să-i zicem și noi Dik, așa cum îi spuneau toți.

— Să-i zicem!

— Ei bine, Dik ăsta... Din câte sporovăia el, și n-am niciun motiv să pun la îndoială adevărul ce reieșea din toate

bâiguierile sale, a fost tipograf sau cam așa ceva, care... a făcut armata la artilerie.

— Dar calul?

— Ehe! Unele atelaje erau mișcate cu tracțiune animală, mai ales acolo unde terenul nu permitea pătrunderea mașinilor. Se pare că la un moment dat căpitanul unității din care făcea parte a cam pus ochii pe el fiindcă... de! nu se arătase deloc îndrăgostit de războiul lui Hitler. Mai pe scurt, cam de-aici i s-au tras necazurile...

Crede cineva, oare, că nepotul meu s-a mulțumit cu-atâta? Se-nșală! M-a privit cu oarecare ironie, de parcă mi-ar fi spus: „Ce șmecher te crezi! Dar cu mine nu-ți merge”.

— Unchiule, vrei dumneata să cred că necazurile lui Moș Dik s-au tras numai și numai de pe urma unor simple presupuneri ale căpitanului său?

— Măi băiete, de tine nu scap cu una, cu două, deși nu voiam să mă abat de la istorisirea noastră. Așa că iată, pe scurt, povestea lui Moș Dik. Cum ți-am spus, nefericitul acela nu vedea cu ochi buni războiul de jaf și cotropire pe care-l dezlănțuiseră hitleriștii și, pe unde trecea, mai scăpa câte o vorbă despre convingerile sale. Aflând asta, căpitanul, care știa că Dik fusese trimis în linia întâia tot din pricina unor motive asemănătoare, a recurs la o înscenare – o crimă, căci altfel nu pot numi mârșăvia acelui ofițer: pur și simplu, l-a trimis călare, într-o misiune de cercetaș, iar posturile de avangardă nefiind anunțate, au tras asupra lui Dik, socotind că vrea să se strecoare în liniile adverse.

— Omisiune condamnabilă din partea căpitanului.

— Omisiune?! am sărit eu ca ars. Crezi că uitase? Așa, pur și simplu căpitanul uitase să comunice avanposturilor trecerea unui cercetaș, trimis de el în misiune de luptă? Nu, dragul unchiului! Ticălosul acela de ofițer n-a anunțat, special, pe aceia printre care Dik urma să treacă.

— Nu, nu se poate... Și dacă... Și dacă a fost pur și simplu o uitare – sigur, de neiertat – dar uitare din partea căpitanului? s-a încăpățânat nepotul meu să creadă, pentru că în judecata lui nu încăpea un asemenea procedeu mișel.

— Simioane, băiete, dacă lucrurile s-ar fi petrecut așa cum presupui tu, pentru ce acuzațiile de furt al calului și trădare de patrie i-au fost aduse lui Dik chiar de căpitanul său?

— Căpitanul? Căpitanul l-a acuzat? s-a arătat băiatul îngrozit de fapta fostului comandant al vagabondului de acum.

— Așa cum ai auzit.

Voia să fie condamnat Dik, pentru că luase atitudine față de cruzimea lui cu subordonații, și mai ales pentru că Dik îl amenințase că va ieși la raport, să spună tot ce știe despre căpitan. Ori, dragul unchiului, clipa înfrângerii regimului dictaturii fasciste se apropia cu fiecare clipă, iar căpitanul dorea înlăturarea unui martor periculos pentru el. Însă, pentru că datorită bătăilor și torturilor la care „bravul” comandant l-a supus pe Dik, acesta și-a pierdut mințile, tribunalul l-a achitat pe „dezertor”, iar „zelosul” căpitan l-a botezat cu numele calului: Dik.

— Îngrozitor! a exclamat băiatul și s-a grăbit să-mi precizeze că ceea ce considera el de neiertat era răpirea, pentru totdeauna, a minții unui om.

Vezi, unchiule, de-aceea, cred eu, căpitanul l-a botezat pe Dik cu numele calului; animalul n-are judecată, iar nefericitul acela, cu mintea zdrobită, devenise pentru el un animal. Pricepi? a continuat Simion, cu ochii în lacrimi, asta mi se pare mai cumplit, mai îngrozitor decât însăși tortura și chinurile la care l-a supus!

Avea dreptate nepotul meu: Moș Dik fusese victima celui mai de neiertat act împotriva ființei omenеști! Și, vrând să-l smulg pe băiat din tristețea care pusese stăpânire pe el, m-am grăbit să reiau firul povestirii.

— Taci! Taci, dom'șoară! i-a strigat moș Dik. Să nu ne-audă domnul căpitan. Apoi, adresându-se cuiva care s-ar fi aflat pe scaunul dinaintea căruia îngenunchease, a implorat: Domnule căpitan! Domnule căpitan, nici eu și nici alți oameni n-am furat nimic. Nici n-am dezertat. Vă implor, nu mă mai loviți! Nici pe ceilalți! N-au altă vină decât aceea că au împrumutat numele calului pentru mine, ca să mă poată striga într-un fel... dar dăndă ce îmi voi aminti cum mă cheamă, voi înapoia calului

numele său. Vă jur! Nu mai dați în cap! O vreme a tăcut, dar după aceea a scos un sfâșietor strigăt de durere, la capătul căruia a rostit clar: Nu țineți seamă, domnule căpitan, de vorbele acelei neisprăvite care m-a denunțat! Și, grăbit, i-a explicat Sandei: Știi, fata aia m-a denunțat!

— Care? a întrebat tânăra, mai mult ca să-i arate că participă la disperarea lui.

— Aia! Fata aia care stătea la fereastră, alături de dumneata. Ea m-a denunțat! Ea m-a nenorocit!

— Ce tot vorbești, moș Dik? și-a cam ieșit din fire Sanda Rarău.

Bătrânul a privit-o speriat, și numai după multă vreme, când judecata lui zdruncinată a izbutit să pună în ordine vorbele fetei, a răspuns:

— Dom'șoară, să n-o mai primești în casă.

— Pe cine? se prefăcu Sanda că nu pricepe despre cine era vorba, dorind o nouă precizare.

Atunci bătrânul s-a ridicat și a mers spre fereastră.

— Aici! Aici! Aici stătea ticăloasa aceea, a lovit el cu palma în pervaz. Aici am văzut-o eu, din stradă. Pentru ce a fugit? Pentru ce?

Fata a venit lângă el, a așteptat să se liniștească și pe urmă l-a întrebat prietenos, așa cum îi vorbea întotdeauna:

— Moșule, știi cum o cheamă?

Omul în zdrențe s-a întors brusc spre ea și din nou o privi cu spaimă. Apoi a îngenuncheat lângă scaunul din mijlocul odăii și iar a început să strige deznădăjduit:

— Domnule căpitan, eu nu știu decât un singur nume: Dik! Alt nume nu cunosc. Vă rog să nu mă mai bateți. Și, îndreptându-și ochii spre Sanda a rugat-o să intervină pe lângă cel care-l asuprea: Spune-i că fata aia minte. Poate că pe dumneata o să te creadă domnul căpitan. Spune-i că n-am furat și n-am să fur niciodată!

— Bine, am să-i spun, l-a asigurat Sanda. După aceea, când bătrânul s-a ridicat și a privit-o cu recunoștință, l-a întrebat: De unde o cunoști pe fata aceea?

Dik a zâmbit trist. Și-a scormonit buzunarele și când, în

sfârșit, a descoperit un muc de țigară pe care și l-a aprins de-ndată, pe chipul său apărură trăsăturile unei ciudate hotărâri. S-a așezat pe scaun și cu aerul cel mai firesc a început să-i povestească:

— Dom'șoară, eu nu țin minte nici când, nici unde am cunoscut-o, dar pot jura că o cunosc și mă cunoaște, încă dinaintea nenorocirii care mi s-a întâmplat. Câteodată... Chipul ei mi se plimbă pe dinaintea ochilor... Așa... Când nici nu mă gândesc la ea și, întotdeauna, îmi vine să strig celor din jur: „Fugiți! Pericol!” Și asta... chiar mai înainte ca fata birtășului de la colțul acestei străzi să fi spus oamenilor: „Priviți! Ticăloasa asta l-a nenorocit pe Dik! Ea l-a denunțat siguranței și din cauza ei a fost trimis Dik în linia întâia!”

— Unde s-a petrecut această întâmplare? a întrebat utecista.

Dik a aruncat rămășița de țigară pe fereastră, s-a scărpinat pe cap de parcă ar fi scotocit prin îndepărtatele sale aduceri aminte și după o vreme a prins să murmure:

— Cred că eram în birt. Da, da, s-a arătat el și mai sigur, când a întâlnit privirea Sandei, străduindu-se să dea cât mai multe amănunte: Era spre iarnă, înghețasem și am intrat în birt să mă încălzesc puțin. Ori de câte ori mă vedea, fata birtășului, o știi dumneata – aia fără o mână – îmi dădea să mănânc. M-am așezat la colțul dinspre sobă. Birtășul mi-a adus un castron cu ciorbă multă... și foarte multă măămăligă. Tocmai apucasem să-nghit de câteva ori, când a apărut fata... Fata care stătea aici, aici – la fereastră. S-a apropiat de mine, mi-a răsturnat, cu piciorul, castronul, și s-a pus pe râs. Și mi-era foame! Foame, dom'șoară! Înțelegi?

— Da, înțeleg, moșule, l-a mângâiat Sanda, privindu-l cu ochii înecați în lacrimi. Bineînțeles că patronul ți-a dat alt castron cu ciorbă.

— Nu, dar m-am săturat cu măămăliga. Chiar așa; m-am săturat.

Fata și-a dat seama că bătrânul nu spusese totul în legătură cu întâmplarea aceea de la care ea aștepta cât mai multe lămuriri, și insistă:

— De ce ai plecat din birt?

- Ei, așa a hotărât patronul.
- Bine, dar dumneata n-aveai nicio vină.
- N-aveam.
- Atunci?

— Păi... s-a urnit, cu greu, bătrânul, fiica birtaşului i-a strigat, de faţă cu toţi muşterii: „După ce că l-ai nenorocit, denunţându-l, acum a îşi şi batjocoreşti?” Eu am crezut că o s-o dea afară, dar birtaşul m-a alungat pe mine. Când am ajuns în stradă, fata aia fără o mână mi-a adus mămăliga pe care o pierdusem când m-a lovit cu piciorul prietena dumatăle. Ehe! M-am aşezat sub streăşină prăvăliei şi am mâncat pe săturate! s-a arătat fericit moş Dik şi a început să râdă fără noimă.

— De atunci şi până astăzi – când ai văzut-o la fereastra acestei camere – te-ai mai întâlnit cu fata despre care spui că te-a denunţat?

— O! Sigur că da. O văd mereu... mereu. Umblă şi cu câte un militar neamţ. Birtaşul se teme de ea. Şi... şi fiica lui se teme de aia care m-a denunţat, într-o zi, mi-a spus: „Dik, bagă de seamă! Aia e omul poliţailor, şi dacă te mai legi de ea ai s-o încurci din nou”. Vezi dumneata... Adică iar o să mă cerceteze căpitanul şi cei de la siguranţă, şi iar o să mă bată că am furat numele calului şi că l-am trădat pe mareşal.

— Nu, n-ai s-o iei de la început.

— Ba da, ba da, a prins vagabondul să strige în şoaptă, şi din nou spaima a pus stăpânire pe el. Spune-le să nu mă mai chinuie! De-ndată ce-mi voi aminti cum mă cheamă, am să dau înapoi numele calului. Eu am împrumutat numele, nu l-am furat... Nu l-am furat.

Sanda şi-a dat seama că nu mai putea afla nimic de la protejatul ei. I-a dat câţiva bani, a aşteptat să plece şi după aceea a rămas pe gânduri o bună bucată de vreme. Într-un târziu şi-a adus aminte că Lara (Ela Jivan) o aştepta la birtul de la colţul străzii. A tresărit, dându-şi seama că avea să se ducă în localul unde Dik avusese acel groaznic conflict cu tânăra care-l denunţase pentru vederile sale antirăzboinice, şi curând o ciudată tulburare a pus stăpânire pe judecata ei. „La urma-urmei, n-am decât să mă duc acolo şi să văd care va fi

atitudinea birtaşului şi a fiicei sale faţă de Lara”, şi-a spus Sanda Rarău, dar numai după câteva secunde un gând liniştor începea să ia locul zbuciumului căruia îi căzuse pradă: „Dacă Lara ar fi aceea despre care mi-a vorbit bătrânul, deci cunoscută patronului şi fetei acestuia, n-ar fi acceptat să meargă acolo, ştiind că voi veni eu”. Astfel, ceva mai împăcată, Sanda s-a privit în oglindă, şi-a pus părul în ordine şi a plecat să-şi întâlnească tovarăşa. Pe drum însă, vorbele, tânguierile, disperarea şi acuuzările grave ale moşului se năpustiră asupra ei, tulburând-o din nou. Când a intrat în birt, urechile îi vâjâiau, inima îi bătea de parcă se lupta să-i spargă pieptul şi o voce lăuntrică nu contenea să-i şoptească: „Moş Dik ştie ceva”.

— Unchiule, intervenise Simion, tare nu-mi vine să cred că Ela Jivan – mă rog, Lara Vlasiu, cum o considera Sanda – ar fi fost aceea care l-a nenorocit pe Dik. N-o cred în stare de așa ceva. Adică făcea un joc dublu?!... Şi apoi, într-un asemenea caz i-ar fi fost teamă să se ducă în birtul acela.

— Dar nici nu s-a dus, am răspuns eu.

Ei bine, dacă l-aş fi lovit drept în moalele capului, chipul său n-ar fi exprimat o mai mare uluială. Privirea sa dobândise o fixitate de mort. Cred că în clipa următoare răspunsului meu, respiraţia i se oprise, iar inima încetase să-i mai bată. O! Mi-a trebuit multă răbdare până când băiatul şi-a revenit oarecum, izbutind – ce-i drept, cu mare greutate – să întrebe:

— Fugise! Lara fugise?

— Nu, m-am repezit eu cu răspunsul, de teamă că trăgăneala mea l-ar fi făcut să sufere o clipă în plus, Sanda a găsit-o pe stradă, în apropierea localului.

— Aşadar, n-a avut curajul să intre, a bâiguit Simion, cu adâncă tristeţe, la gândul că presupunerile sale în legătură cu cinstea Larei Vlasiu se dovediseră false. Pe urmă, pe un ton mult mai resemnat, m-a întrebat: Cum a motivat Sandei că n-a intrat în birt?

— Simplu; a întâmpinat-o răsând şi i-a spus că, grăbită să părăsească încăperea – la sosirea bătrânului – uitase să-şi ia banii ce-i avea. Sanda s-a silit să împărtăşească veselia celei pe care o considera încă Lara Vlasiu şi, arătându-i portofelul, a

îndemnat-o să intre în local.

— Vasăzică, avusese un motiv serios, biata fată! se arătă fericit Simion. Își uitase banii.

— Mda, însă și când Sanda i-a arătat portofelul, asigurându-o că are destui bani pentru amândouă, Lara a refuzat să o însoțească în birt.

— Asta nu-mi place, unchiule!

— Cred și eu.

— Deci, au pornit spre alt local?

— Nu. Sanda avea nevoie de o verificare urgentă. A insistat atâta, încât Lara n-a mai avut ce face și a consimțit să intre.

— Formidabil! Formidabil! s-a entuziasmat din nou nepotul meu. Ce-nseamnă să perseverezi! Spune-mi dacă birtașul o cunoștea pe falsa Lara Vlasiu.

— De-ndată ce au intrat în local, patronul – care tocmai ducea niște farfurii cu mâncare unor clienți – s-a și repezit în întâmpinarea Larei, cu un „Sărut mânușițele, domnișoară!” și cu niște temenele, mai-mai să răstoarne mâncarea pe dușumea. Apoi și-a chemat fata, i-a spus să le conducă pe cele două cliente la o masă de lângă peretele opus ușii de la intrare, ca nu care cumva să le supere curentul și, imediat, le-a luat comanda, servindu-le în cea mai mare grabă.

A doua zi, când Sanda a povestit lui Ion Dolman – secretarul nostru – și lui Tudor Hareș cele văzute cu ochii ei, aceia au rămas foarte surprinși.

— Sanda – a reușit Tudor, într-un târziu, s-o întrebe – spui totuși că vagabondul acela n-ar fi în toate mințile.

— Asta... așa-i, a murmurat fata și s-a grăbit s-adauge: Dar am avut dovada că Lara nu e Lara, acolo, în birt. Tovarăși! N-avem de-a face cu Lara Vlasiu, ci cu femeia despre care Dik spune că l-a denunțat. Dacă ați fi văzut cum i-a sărit birtașul în întâmpinare, de parcă ar fi fost catapultat. „Sărut mânușițele! Mare cinste că ne onorați, domnișoară.”

— „Domnișoară”? a întrebat-o secretarul, precizând imediat ceea ce dorea să afle: Dar nu a numit-o în vreun fel?

Sanda s-a cufundat în amintirea celor petrecute cu o zi mai înainte și după îndelungi eforturi de rememorare a fiecărei

clipe, ridică din umeri în semn că nu putea răspunde precis.

Tudor s-a arătat foarte nemulțumit de lipsa unui răspuns exact și, pierzându-și oarecum stăpânirea de sine, a lovit cu pumnul în masă:

— Trebuia să fii mai atentă; unde ți-a fost capul? a dojenit-o el, aproape strigând.

— Las-o în pace! i-a sărit Dolman în apărare. Dacă nu ține minte, poate că birtașul nici n-a numit-o în vreun fel pe Lara.

Celălalt, însă, continua să rămână furios pe Sanda și, de parcă nici n-ar fi auzit intervenția secretarului organizației noastre, a spus pe un ton de șoptă gravă:

— Ascultă, tovarășă Rarău, caută să-ți amintești! Nu uita că numele celei de care ne-ai făcut să ne îndoim că ar fi Lara Vlasiu poate avea o importanță foarte mare pentru securitatea noastră. Trebuie să ții seama de gravitatea situației și te rog să faci un efort, oricât de greu ți-ar fi: amintește-ți cum a numit-o birtașul sau fiica acestuia!

A urmat o lungă pauză, la capătul căreia Sanda a izbucnit în lacrimi, asigurându-l pe Tudor că nici patronul localului și nici fata aceuia nu i-au spus Larei altfel decât „domnișoară”.

Ion Dolman a intervenit din nou, și când tânăra s-a mai liniștit a întrebat-o care fusese atitudinea Larei față de purtarea birtașului.

— Zâmbea și părea foarte obișnuită cu atenția care i se arăta. Ba, la un moment dat am surprins-o bucurându-se că fata patronului manifesta un soi de frică, ori de câte ori se apropia de masa noastră. Dar, ce mi s-a părut deosebit de ciudat a fost că... Lara... mai tot timpul și-a ținut fața pe jumătate acoperită cu palma, iar de vorbit... a vorbit numai în șoptă. Știți, mi-am zis că a procedat așa fiindcă nu dorea să fie recunoscută de cine știe cine.

— Unchiule, m-a întrerupt Simion pe un ton coborât, de parcă s-ar fi temut că vorbele pe care avea să le rostească puteau fi auzite de te miri cine, de ce n-a procedat Sanda la un fel de confruntare a Larei cu Dik?

— Ce vrei să spui? m-am mirat eu, neînțelegând prea bine unde voia s-ajungă.

— Pur și simplu, cred eu, era de datoria Sandei să facă în așa fel ca Dik s-o întâlnească pe Lara, dar asta de față cu ea. Sunt sigur că vagabondul ar fi numit-o cumva.

— Bine, dar...

Simion nu m-a lăsat să termin, părănd că se temea să nu-și piardă șirul gândurilor care-l frământaseră de la o vreme, și continuă:

— Ții minte nemulțumirea lui Tudor Hareș pentru că Sanda Rarău n-a fost atentă cum a numit-o pe Lara birtașul ori fiica aceluia? Dacă punem alături... hai să zicem... neatenția Sandei și lipsa ei de inițiativă în legătură cu confruntarea la care și un băiat ca mine, de numai cincisprezece ani, s-a gândit, nu crezi că...

— Ei, doar nu-ți trece prin minte că fosta mea tovarășă de luptă ilegală se transformase într-o apărătoare a falsei Lara Vlasiu! Ai uitat, oare, chiar atât de repede, că ea, și nu alta, a informat organizația despre întâmplarea cu Moș Dik?

Simion a clătinat din cap, în semn că nu știa ce să mai creadă și, ca lucrurile să-i devină cât mai limpezi, i-am spus:

— Dragul unchiului, te-ai zbuciumat degeaba.

— Cum așa?

— Iaca, bine; confruntarea, cum vrei tu să-i zici, s-a cam făcut, dar nu din inițiativa Sandei, ci cu totul întâmplător.

Băiatul s-a holbat la mine, de parcă i-aș fi vorbit într-o limbă necunoscută. Apoi, după o vreme, murmură:

— Întâmplător? Cum vine asta?

— Când au ieșit din birt, Lara a pornit înaintea Sandei, cu vreo zece metri. Mergeau spre casă. Pe la jumătatea drumului, a apărut Dik.

— Sunt sigur că s-a speriat de Lara și a fugit, a încercat Simion să ghicească ce s-a întâmplat.

— Da' de unde!

— Atunci... Lara a căutat să nu discute cu el, de teamă că Sanda și-ar da seama cine era cu-adevărat.

— Te-ai înșelat și de data asta, băiete. Și-acum, află că Lara Vlasiu s-a dus direct la Dik, l-a examinat foarte atent, mai mult timp și...

— Stai! strigă nepotul meu și mai neliniștit. Ce i-a spus lui Dik și... ce a răspuns acela? Sper că Sanda le-a putut observa barem mișcarea buzelor.

— Nu, pentru că Lara se afla cu spatele spre ea. Cât privește Dik, se pare că a bâiguit ceva, dar fata n-a înțeles nimic.

— Dar atitudinea celui nefericit? Reacția lui?

— Vezi, tocmai asta l-a derutat și pe Dolman, secretarul organizației noastre de tineret; când Sanda i-a spus că Dik n-a avut nici cea mai mică tresărire în clipa apropierei Larei de el, a rămas foarte mirat. Tudor, însă, a limpezit lucrurile, socotind că Dik se înșelase, poate, confundând-o pe așa-zisa Lara cu tânăra care-l denunțase.

— Ciudat!

— Ce anume?

Simion nu mi-a răspuns decât foarte târziu, după ce umerii săi zvâcniră în sus de câteva ori, semn de mare nedumerire.

— Exact nu știu, dar în clipa asta n-aș mai putea spune că ceva e sigur.

Era de-a dreptul mâhnit și mi-am dat seama că trebuia să fac ceva care să-l smulgă din starea în care îl cufundaseră peripețiile istorisite de mine. I-am propus să ieșim din casă.

Afară cerul se înseninase.

Am pornit-o agale pe străzile din vecinătate și după o vreme ne-am trezit în parcul Libertății. O clipă m-am gândit că lumea multă care se plimba pe alei avea să-l distreze, dar curând mi-am dat seama că atitudinea lui continua să trădeze un fel de încordare și nemulțumire. L-am luat de braț și am pornit-o spre lac, unde am rămas câteva minute privind oglinda apei sfărțecată din când în când de trecerea vreunei bărci.

— Tu știi că s-a făcut ora unsprezece? l-am întrebat eu, mai mult ca să pun capăt apăsătoarei tăceri care se instalase între noi.

Mi-a răspuns cu totul neașteptat:

— Știu că dumitale îți place apa, știu că înotul este marea dumitale pasiune, dar mie acum nu-mi place nimic din toate acestea, și chiar mă plictisește...

O! Spusele sale nu erau rodul unei proaste educații, ci

răbufnirea stării de incertitudine pe care i-o stârnise povestirea mea în acel moment și pe care nu și-o mai putea stăpâni. Drept să spun, îmi părea foarte rău că nemulțumirea care pusese stăpânire pe Simion se datora – desigur – amintirilor depănate de mine. Și nu conteneam să-mi fac fel și fel de muștrări, sfârșind prin a-mi spune că n-aveam decât să nu-i fi evocat acele întâmplări care-l tulburaseră. Eram atâta de convins de judecata mea, încât la un moment dat i-am mărturisit-o. Ei, bine, ce credeți că mi-a răspuns?

— Știi, dacă am venit aici, am făcut-o pentru dumneata.

— Pentru mine? m-am arătat eu surprins.

— Chiar așa.

— Și, mă rog, de ce crezi tu că aveam eu atâta nevoie de plimbarea asta?

— Hai, unchiule, nu te mai preface! Crezi ca la vârsta mea nu-ți dai seama când un om are nevoie de puțină odihnă? Nu cumva îți închipui că n-am citit pe fața dumitale cât de mult te-au îndurerat toate amintirile acelea pe care le-ai răscolit doar de dragul meu?

L-am privit cu luare-aminte și într-o oarecare măsură i-am dat dreptate. Și tocmai de aceea, încurcătura în care mă aflam mi s-a părut mai de nedeșlegat, și asta a început să mă neliniștească. Dar tot el m-a scos din impas:

— Uite, nici dumneata și nici eu nu ne vom mai afla liniștea până când nu se va termina toată istorisirea cu... PSEUDONIMUL.

— Crezi? l-am întrebat eu, prostește.

— Bineînțeles! Amândoi suntem la fel de tulburați: eu – pentru că nu știu încă totul, și mai ales... cine trăda, dumneata – pentru că n-ai mărturisit încă...

— Să mărturisesc? l-am întrerupt eu, brutal. Cum vine asta? Ce vrea să însemne acel „să mărturisești”?

— Unchiule! Prea bine nu știu să-ți explic, dar așa cred eu că e bine spus; dumneata ai nevoie să mărturisești cuiva, poate chiar mai multor oameni... Ceva... Ceva despre care crezi că trebuie să se afle. Pot să jur că până nu vei termina de istorisit întâmplările care au mai rămas, nici dumneata, și nici eu nu ne

vom simți mulțumiți.

— Și-atunci?

— Păi... Nimic mai simplu. Ne retragem pe o alee mai puțin circulată, găsim o bancă și-mi spui ce s-a mai întâmplat cu Sanda Rarău, Ela Jivan – crezută Lara Vlasiu – și chiar cu Silviu Mora, despre care n-ai mai pomenit din clipa când s-a întâlnit cu tânăra care-i luase locul Larei. Și cu toți ceilalți.

M-a luat de mână ca pe unul mai mic decât el, ducându-mă spre Arenele Romane. Pe urmă am urcat niște trepte așezate într-o pantă destul de abruptă și ne-am pomenit pe aleea care ducea către o ieșire din parc, spre strada Cuțitul de Argint. L-am urmat fără să șovăi, dar și fără să știu unde anume avea de gând să se oprească. În sfârșit, ne-am așezat pe o bancă, umedă încă de ploaia pe care umbra deasă a copacului de lângă ea n-o lăsase mai deloc în lumina soarelui.

— Aici putem sta liniștit de vorbă, m-a încurajat el.

Și eu, supus ca un școlar, m-am pornit să-i relatez mai departe discuția dintre Sanda, Tudor și Dolman.

— Lara Vlasiu a observat cumva că tu urmăreai scena cu mare atenție? a întrebat Tudor, într-un târziu.

— Vezi? se agită Simion, acum chiar că nu mai pricep nimic. Mai înainte să fi plecat noi de-acasă, mi-ai spus că Tudor era de părere că Dik se înșelase în privința Larei, asemănând-o cu tânăra care îl denunțase.

— Exact.

— Atunci, la ce bun această nouă întrebare: „Lara a observat cumva că tu ai urmărit scena cu mare atenție?” Ce-l mai interesa dacă Sanda luase aminte la tot ce se petrecuse, pe stradă, între Lara și Dik?

M-am bucurat că Simion sesizase acel amănunt, dar, pentru că nu-i puteam dezvălui încă taina, am încercat să-mi continui istorisirea ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat.

Băiatul, însă, n-avea de gând să cedeze prefăcătoriei mele de a nu fi luat în seamă întrebarea lui, și a insistat:

— Uite, spune-mi măcar cum s-a comportat Dolman?

— Nicicum; n-a avut răgaz să reacționeze în vreun fel, pentru că Tudor s-a năpustit asupra Sandei cu o altă întrebare.

— Presupun, legată tot de întâlnirea Larei cu Dik.

— Aș! Ascultă, și după aceea poți socoti lucrurile cum vei voi.

Simion s-a tras foarte aproape de mine, îndemnându-mă parcă să-i vorbesc la ureche, dacă cele ce aveam să-i destăinui reclamau o asemenea taină.

— Sanda, știu că ești bună prietenă cu Silviu Mora, a precizat Tudor Hareș, pe un ton care nu permitea comentariu.

Fata și-a înclinat capul și pe urmă l-a privit surprinsă.

Tudor a continuat:

— Ai discutat cu Silviu despre întâmplările care te-au făcut să crezi că Lara Vlasiu n-ar fi adevărata Lara Vlasiu?

— Nu!

Dolman – secretarul nostru – privea și asculta fără să priceapă ce urmărea tânărul care uneori îi ținea locul.

Pe urmă, Tudor a continuat, oarecum grav:

— Tovarășe secretar, poate că n-ar fi rău ca Sanda să-i vorbească lui Silviu despre îndoielile sale în legătură cu aceea pe care n-o crede Lara Vlasiu. Doar sunt buni prieteni și... n-ar fi frumos să-i ascundă un fapt atâta de grav. Apoi, fără s-aștepte încuviințarea lui Ion Dolman, s-a adresat fetei: Atâta doar, nu-i spune deocamdată că ne-ai comunicat nouă.

Sanda a făcut ochii mari, mărturisindu-și nedumerirea, dar, pentru că niciunul nu i-a dat vreo explicație, a mai îndrăznit doar să întrebe:

— E sarcină?

— Da, i-a răspuns Tudor.

Și fata i-a părăsit.

— Unchiule! Unchiule! a început Simion să se frământa, dar asta înseamnă că Tudor îl bănuia pe Silviu de rea-credință.

— Chiar așa, l-am aprobat eu în presupunerile sale.

— Bine, bine, dar pentru ce dorea el să-i întindă o cursă lui Mora? Ce voia să afle? Pentru ce anume îl suspecta?

Am zâmbit și i-am făcut semn să pună capăt acelei avalanșe de întrebări, mărturisindu-i că, dacă avea de gând să continue în același ritm, eu n-aș fi fost în stare nici măcar să țin minte tot ce dorea să afle, dar să-i mai și răspund. L-am sfătuit să aibă

încă puțină răbdare și, numai după ce m-a asigurat că n-o să mă mai întrerupă, am reluat firul povestirii.

— De ce ai procedat astfel cu Sanda Rarău? l-a întrebat secretarul pe Tudor, imediat după plecarea ei.

Cel întrebat și-a luat un aer mirat și după câteva clipe a răspuns firesc:

— Pur și simplu, pentru ca să alung din inima dumneavoastră orice umbră de îndoială cu privire la cinstea lui Silviu Mora.

În clipa aceea, cu toate că-l vedeam făcând eforturi să asculte răbdător, Simion nu s-a mai putut abține:

— Deștept băiat!

— Cine?

— Tudor!

— Ce vrei să spui?!

— Păi, dumneata nu-ți dai seama?

— Nu.

— Dar e atâta de simplu! Amintește-ți numai că Silviu, și nu altcineva, fusese poarta de intrare a Larei Vlasiu în organizația voastră. Ei! Nu era normal ca... acum Tudor să-l verifice pe Silviu? De-aceea a sfătuit-o pe Sanda să-i mărturisească îndoielile sale în legătură cu identitatea Larei, ca să vadă cum ar reacționa tânărul, dacă ar fi fost complice cu ea. Și-apoi, să nu uităm că Tudor i-a mai cerut fetei să spună prietenului ei că încă nu a comunicat organizației cele aflate de la Moș Dik, pentru a vedea dacă Silviu, temându-se pentru descoperirea falsei Lara Vlasiu, o va sfătui pe Sanda să n-o demaște, ori măcar va căuta s-o îmbrobodească în vreun fel.

M-am ridicat de pe bancă și am strigat cât am putut de tare:

— Nu-ți permit! Nu-ți permit! Pe urmă, mi-am dat seama că purtarea mea era de neînțeles. Speriat, Simion s-a grăbit să-mi ceară iertare, fără să știe cel puțin cum, sau prin ce anume greșise față de mine. Iartă-mă! am bâiguit eu, stăpânit încă de furia pe care o încercasem. Eu sunt acela care trebuie să-și ceară scuze, și nu tu...

Ochii lui mari și buni au prins să lucească într-un abur de lacrimi pe care abia și le putea stăpâni. M-a privit o vreme și pe

urmă mi-a înlănțuit brațele pe după gât, ca odinioară, când era tare mic și se bucura nespuns când mă revedea după vreo despărțire de câteva săptămâni.

— Unchiule! Unchiule drag, se vede că te-a durut foarte rău ceva despre care eu nu știu nimic; altminteri n-ai fi strigat atât de tare. Să știi că nu sunt supărat...

— Ascultă, am încercat eu să glumesc, de teamă să nu încep a plânge pe umărul lui, de mult i-am spus lui taică-tu că o să te fur, și dacă n-am făcut-o până acuma, a fost numai de mila ta. Ehei! Ia gândește-te că în locul bunului tău părinte, te-ar fi procopsit soarta cu un trăsnet ca mine! Ar fi fost vai de capul tău, dar mie... Tare mi-ar fi prins bine. Mai vino și tu pe la mine, câteodată, și n-aștepta ca tot eu să te vizitez.

— Bine, am să vin, dar acuma te rog să-mi spui care fusese părerea secretarului vostru.

— Trebuie să-ți spun că lui Dolman nici prin minte nu i-a trecut să se îndoiască de cinstea lui Silviu, dar, când a ascultat gândurile lui Tudor, în sufletul său a încolțit sămânța îndoielii, gândindu-se, așa cum ai făcut-o și tu, că puștiul acela de numai șaptesprezece ani fusese poarta de intrare a Larei Vlasiu. Cu toate acestea, i-a declarat lui Tudor că lucrul cel mai important era identitatea celei pe care dorea încă s-o considere adevărata Lara Vlasiu.

Atunci, Tudor a bătut puțin în retragere:

— Desigur, important este buna-credință a Larei Vlasiu!

Secretarul a tresărit. Pe urmă, crezând că Tudor nu pricepuse exact la ce s-a referit, s-a grăbit să precizeze:

— Nu despre buna ei credință e vorba, ci despre identitatea sa.

Tudor l-a privit lung și, cu un aer supus, a repetat:

— Da, da, fără îndoială, identitatea sa este lucrul cel mai important, numai că...

Atunci Ion Dolman a insistat să spună tot ce-avea de spus, iar Tudor a continuat, pe un ton nu prea sigur:

— A! Nimic... Dacă dumneavoastră nu v-ați gândit deloc, înseamnă că ceea ce mi-a trecut mie prin minte nu-i decât rodul imaginației mele, uneori... cam exagerată. Drept să vă spun,

mi-e chiar rușine că am gândit... așa departe...

— Despre cine? a vrut să afle Ion, de-ndată.

Tudor s-a arătat rușinat și a căutat să nu răspundă, însă Dolman i-a reproșat:

— Vezi... noi nu lucrăm împreună de prea multă vreme, dar nu cred că, până în clipa asta, ne-am ascuns unul altuia ceva. Eu... Nu mă simt vinovat față de tine cu absolut nimic.

Celălalt și-a întors privirea, și abia după o vreme a răspuns, aproape în șoaptă:

— Aveți dreptate. M-am temut că dumneavoastră veți face o legătură între spusele lui Moș Dik, în legătură cu falsa identitate a Larei Vlasiu, și Silviu Mora, prima ei poartă de verificare, de recunoaștere. Pe urmă, a adăugat: N-aș fi dorit ca dumneavoastră să bănuți că băiatul acesta, pentru care sunt gata să-mi pun mâna în foc, ar fi necinstit cu noi...

— Complicele falsei Lara?

— Da, tovarășe secretar, asta n-am vrut să bănuți.

Ion s-a retras spre fereastră, privind în întunericul străzii, cu un aer absent. Apoi, revenind spre interlocutorul său, i-a împărtășit îndoiala care pusese stăpânire pe el:

— Ce-ai vrut, ce n-ai vrut, n-are importanță, dar ar fi îngrozitor ca Silviu să fi ajutat o falsă utecistă să pătrundă în organizația noastră. În clipa asta mi se pare mai puțin grav că o falsă Lara s-a strecurat printre noi, decât faptul că Mora ar fi ajutat-o.

Atunci, Tudor Hareș a făcut un pas înapoi, începând să se plângă pentru nechibzuința sa de mai înainte:

— Mă faceți să regret că v-am spus tot ce mi-a trecut prin minte, fie măcar și pentru o clipă. N-am să-mi iert niciodată că, datorită flecărelilor mele, ați ajuns să-l bănuți pe Silviu de trădare.

— Am dreptul acesta, s-a arătat furios Ion Dolman. Ia gândește-te mai bine: Lara Vlasiu abia a venit printre noi, pe când Mora e vechi. Și-apoi, ține seamă că până să se fi dus el la întâlnirea cu Bold, toți ceilalți uteciști pe care i-am trimis să ia legătura cu acel tehnic al județenei au fost arestați de siguranță. Și, adaugă la asta că, imediat după întâlnirea cu Silviu, Bold a

fost arestat.

În clipa următoare, Hareș s-a trântit pe un scaun, exclamând uluit:

— Jur că nu m-am gândit la toate astea și vă repet că singurul lucru de care mi-era teamă că îl va face pe Mora suspect în ochii dumneavoastră a fost întâlnirea lui cu Lara Vlasiu. Acuma însă, după ce mi-ați înfățișat un tablou atât de complet al întâmplărilor...

— Începi să-l suspectezi și tu? l-a ironizat Dolman.

Tudor l-a privit încruntat.

— Nu! a răspuns într-un târziu. Orice ați crede despre mine, vă mărturisesc: Silviu Mora nu este un trădător! Asta e convingerea mea.

Secretarul s-a dus din nou la fereastră, de parcă acolo, în negura nopții, s-ar fi aflat lumina de care avea atâta nevoie spre a-și limpezi cât mai mult judecata. Așa făcea ori de câte ori întâmpina situații deosebit de grele. De data asta, însă, Ion părea covârșit la gândul că unul dintre noi ar fi fost trădător. În judecata lui se dădea o luptă complicată; încrederea lui în oameni, mai ales în tovarășii săi de luptă, fusese până în clipa aceea ca o fortăreață pe care el o socotise de nezdruccinat, dar iată că acum o putere obscură, necunoscută ori respinsă de el cu tărie, suspiciunea, prinsese a se infiltra pe sub zidurile acelei cetăți a bunei-credințe, amenințându-i solidele temelii. Și zbuciumul acesta îl durea cumplit, atât pentru lovitura primită în dragostea pe care o purta fiecăruia dintre noi, cât și pentru vremea pe care trebuia s-o jertfească descoperirii trădătorului, întrerupând deocamdată acțiunile organizației noastre legate de sabotarea mașinii hitleriste de război. Căci ce altceva putea face tânărul nostru secretar, atâta vreme cât organizația noastră era amenințată, clipă de clipă? Și nu era deloc ușor să întrerupi un noian de acțiuni – mai ales în vremurile acelea – pentru a reduce întreaga energie a forței noastre la un singur episod, până la limpezirea căruia libertatea și poate chiar viața fiecărui tânăr din organizație erau grav amenințate. Numai după aceea misiunile noastre atât de importante puteau fi reluate.

Verificarea Larei cu județeană nu era indicată în acel

moment, dat fiind faptul că trădătorul, care se afla printre noi, ar fi pus în primejdie și organul superior.

Hareș l-a lăsat o vreme, înțelegând că Ion avea nevoie de liniște, dar când a socotit de cuviință că poate interveni, s-a apropiat de el, i-a pus o mână pe umăr și i-a șoptit:

— Desigur, vă gândiți la verificarea fetei.

Dolman s-a răsucit brusc spre el și, pe un ton dur, așa cum nimeni nu-l mai auzise vorbind, i-a răspuns:

— Ce tot îmi dai zor cu fata? Ți-am spus doar că marele pericol ar fi Mora. La asta trebuie să ne gândim!

— La ce anume? a întrebat Tudor.

— Cum să-l verificăm pe Silviu, mai repede și mai sigur.

Simion îmi prinse mâna și-mi căută privirea, iar când mi-o întâlni murmură:

— Unchiule, eu mă întreb cum de nu v-a arestat totuși siguranța pe voi toți din organizația de U.T.C., că doar vă știa... Din informațiile primite de la trădător?

— Chiar așa! am exclamat eu. Cât se poate de firească mirarea ta. Pe urmă m-am grăbit să-i explic: Vezi tu... sigur... și noi eram importanți, dar siguranța era interesată să afle legăturile noastre cu eșaloanele superioare. Ori, dacă ne-ar fi arestat...

— Pricep, pricep! voi erați un fel de momeală.

— Nu! m-am arătat eu supărat. Eram meterezul de pe care siguranța, prin trădătorul strecurat printre noi, privea câmpul de bătaie. Asta eram: un meterez!

După o lungă tăcere nepotul meu mă întrebă:

— Tudor a acceptat că Silviu era trădător?

— Tudor și-a prins capul în palme și a tăcut vreme îndelungată. Pe urmă, sfios, modest, cu glasul tremurând de nesiguranță, abia a îndrăznit să bâiguiască:

— Tovarășe secretar... să nu râdeți de mine... Aș vrea să vă propun o soluție care, sunt sigur... Vi se va părea ori năstrușnică... ori de neacceptat.

Dolman l-a îndemnat să continue.

— Ce-ar fi... Ca verificarea Larei Vlasiu să se facă de Silviu Mora?

De data asta secretarul la privit cu admirație și, neputându-se stăpâni, a exclamat:

— Ești nemaipomenit! Bravo!

Nepotul meu nu s-a mai putut înfrâna:

— Unchiule! Dolman era chiar așa de naiv?

— Nu... nu văd ce te îndreptățește să-l consideri astfel, m-am arătat eu nedumerit.

Băiatul a zâmbit de sus și s-a pornit să turuie:

— Păi, dumneata nu-ți dai seama că Tudor a propus secretarului ca Silviu s-o verifice pe Lara Vlasiu, tocmai pentru a-l acoperi mai departe? De ce n-a propus pe altcineva pentru o asemenea treabă? Și Ion Dolman s-a entuziasmat de această soluție, așa-i?

— Da.

— Atunci, cum vrei să-l consideri pe acel secretar altfel decât naiv? Spera el, oare, ca Silviu – dacă ar fi introdus o falsă Lara – să o demaște, numai pentru că i s-a dat o sarcină de mare încredere? Hai-da, de! Mai mult, dacă Tudor mi-ar fi făcut mie o asemenea propunere, știi ce i-aș fi răspuns?

— Ei?!

— I-aș fi strigat în față: „Ești complicele lui Mora! Ești complicele lui și vrei să-l acoperi, dar cu mine nu-ți merge!”

L-am îmbrățișat cu căldură și m-am văzut obligat să recunosc: într-un fel, avea dreptate. Spun că numai într-un fel, dar nu-i fac vină pentru asta, fiindcă nu-mi dăduse răgaz să supun judecății sale toate datele acelei situații. Și, imediat ce și-a isprăvit raționamentul, am continuat:

— Ei, ar mai fi de ascultat și restul discuției lui Ion cu Tudor...

— Spune, unchiule!

— Gândiți-vă, a continuat acesta din urmă, că, procedând astfel, facem o dublă verificare: stabilim adevărata identitate a celei care, deocamdată, trece drept Lara Vlasiu și, în același timp, măsurăm buna credință a lui Silviu Mora.

Dolman și-a trecut mâna prin păr, ca și când ar fi răscolit într-un noian de gânduri, vrând să-l găsească pe cel mai potrivit.

— Tudore! Din ce chibzuiesc mai bine, ideea asta cu dubla verificare mi se pare tot mai șubredă...

Hareș nu s-a supărat, ci, zâmbitor și plin de bunăvoință i-a răspuns:

— Vorbiți așa, pentru că nu mi-ați ascultat încă planul.

— Aștept să mi-l spui.

— Verificarea pe care Silviu o va face nu va fi altceva decât o aparență.

— Nu înțeleg, s-a crispat Dolman, nemulțumit.

— Dar e foarte simplu, a insistat Hareș. Mora va crede că el conduce operațiunea de verificare a Larei, în fapt, însă, noi vom fi aceia care vom acționa: dumneavoastră, eu... sau pe cine veți numi. Astfel, îl vom și supraveghea, observând atent tot ce face.

— Fie! s-a învoit secretarul. Tu ai să te ocupi de această problemă.

Dar Hareș nu s-a arătat prea fericit de prețuirea pe care secretarul i-a dovedit-o, încredințându-i această răspundere.

Atunci Dolman l-a întrebat:

— Ce te nemulțumește? Doar e planul tău.

— Adevărat, însă deocamdată nu știu cum va primi Silviu propunerea dumneavoastră.

— A mea?!

— Evident! Nu dumneavoastră îi veți spune?

— Mă rog...

— Ei bine, după ce va primi sarcina, dacă o va primi, abia atunci începe greul: va trebui să fim foarte atenți la felul în care va acționa, cum dorește să verifice persoanele din apropierea Larei, ce mijloace are de gând să folosească, dar, mai ales, pe cine își va alege în echipă și ce sarcini va da fiecărui om care-l va ajuta.

Dolman s-a arătat mulțumit de planul lui Hareș, însă nu s-a sfiit să-i reproșeze:

— N-am să-ți iert niciodată că în împrejurarea asta n-ai fost sincer cu mine de la bun început.

— Cum așa? a încercat Tudor să protesteze.

— Vrei să cred că planul tău pentru această dublă verificare, atât de minuțios gândit, este rodul unei singure clipe? Nu! Și

știi ce înseamnă asta? Ei bine, ai bănuir că Silviu trădează, cu mult mai înainte, dar mie nu mi-ai spus decât astăzi.

Spre marea mirare a secretarului, Tudor i-a răspuns, oarecum supărat:

— Dar nu e adevărat! Eu am făcut acest minuțios plan, tocmai ca să dovedesc nevinovăția lui Mora.

Să știi că nu-mi schimb părerea în privința lui, dintr-o clipă într-alta.

— Uite, nu te supăra, unchiule, dar eu țin bine minte că Tudor a sfătuit-o pe Sanda să-i mărturisească lui Mora îndoielile ei în legătură cu Lara Vlasiu.

— Adevărat, i-a dat chiar sarcină.

— Cu-atât mai mult! a exclamat nepotul meu și m-a privit cu oarecare ironie.

— Ei! Ce s-a întâmplat?

— Păi bine, unchiule, dacă Silviu era trădător, dacă el, cu bună știință, ar fi ajutat o falsă utecistă să pătrundă în organizația voastră, de-ndată ce Sanda i-ar fi spus că Dik a demasc-o pe complicea lui, nu era firesc să dea bir cu fugiții? Cum de nu s-a gândit la asta Dolman?

— Ba s-a gândit.

— Și?

— I-a spus lui Hareș: „Dacă nevinovatul tău Silviu, aflând de la Sanda că a fost dat în vileag, fuge, ce te faci cu planul?”

— Foarte bine! Foarte bine! s-a declarat Simion de acord cu secretarul. Și-a dat seama că Tudor putea fi interesat să-l prevină pe Mora, dacă erau complici.

Am zâmbit îngăduitor și i-am răspuns cu vorbele lui Hareș: „Nu mă siliți să cred ceva urât despre Silviu Mora!”

— Asta-i bună! a explodat Simion. Dar ce, atunci, în situația aceea se putea discuta fără argumente? Așa, o simplă părere ținea loc de probă?

Furia băiatului s-a potolit ca prin farmec, de-ndată ce a aflat că, spre mirarea lui Dolman, câteva clipe mai târziu Silviu bătea la ușa încăperii în care se pusese la îndoială cinstea lui.

CAPITOLUL IV

DUBLA VERIFICARE

În dimineața zilei următoare, Mora a prezentat secretarului planul său. Își formase o echipă din care urma să facă parte Sanda Rarău și doi băieți: Oprea – ucenic mecanic în port, și Vlad – ucenic la un atelier de curelărie, fost coleg de școală cu Silviu.

Dolman și Hareș au examinat cu luare-aminte tot ce-și propusese puștiul pentru o cât mai temeinică verificare a fetei venită în organizația lor ca fiind Lara Vlasiu, și despre care moș Dik spusese că ar fi omul siguranței. Pe lista întocmită se aflau șase persoane care, văzând-o, ar fi putut confirma dacă tânăra suspectată acum de organizație era sau nu Lara Vlasiu.

Tudor Hareș, după o matură chibzuință, a făcut un gest de nemulțumire, spunându-i lui Ion Dolman:

— Nu credeți că verificarea prin atâtea persoane ar cere prea mult timp, mai ales că unele nici nu locuiesc la Constanța?

Secretarul i-a dat dreptate, iar Hareș și-a propus renunțarea la patru din cei șase oameni aflați pe lista lui Silviu, socotind că era suficient să se ia legătura cu o gazdă și o fostă colegă de serviciu a Larei Vlasiu, persoane pe care le indicase el însuși, și din nou Dolman a fost de părerea lui Tudor.

La început, Silviu s-a opus, susținând că numai două persoane nu valorau o probă suficientă, ținând seama de importanța problemei, dar când a văzut că Ion susținea scurtarea timpului de verificare, n-a mai îndrăznit să insiste.

— Deștept băiat, Tudor ăla! a exclamat Simion.

Mi-am înclinat capul, recunoscând că așa era, iar nepotul meu a continuat, de parcă l-aș fi contrazis:

— Nu-ți dai seama ce capcană i-a întins lui Mora?

L-am privit încruntat și se vede că asta l-a făcut să nu-și ducă

gândul până la capăt. După o vreme, când mi-am dat seama că judecata lui trebuie să-mi pară firească, pentru că nu-i spuseseam încă povestea pe de-a-ntregul, m-am silit să-i zâmbesc.

— Întocmai, l-am încredințat fără să șovăi, dar i-am cerut să-mi spună ce anume îl făcuse să gândească astfel despre atitudinea lui Hareș.

— Simplu! Tudor nu l-a lăsat pe Mora să alcătuiască lista persoanelor și adreselor care urmau să fie verificate, ci i le-a dat el. Nu-i un lucru deștept? Și-apoi, ia gândește-te la ce risc s-ar fi expus organizația voastră lăsându-l pe Silviu să aducă la confruntare martori falși – spun asta... dacă el, Mora, ar fi fost trădătorul.

— Cum adică, martori falși? m-am prefăcut eu că nu înțeleg, vrând să-i aflu până la capăt raționamentul.

Simion mi-a surâs ușor ironic și, crezând că într-adevăr nu pricepusem adânca lui judecată, s-a pornit să-mi explice ca unuia pe care abia începi să-l înveți tabla înmulțirii:

— Să zicem că Silviu Mora era trădătorul. Dacă așa ar fi stat lucrurile, falsa Lara Vlasiu era complicea lui, și deci el ar fi ajutat-o să pătrundă printre voi în locul adevăratei uteciste. Până aici e limpede?

— Da.

— Buuun! Vasăzică, de-ndată ce Moș Dik o demască pe aceea care se pretinde tovarășa voastră de luptă, ca fiind omul poliției, Tudor propune secretarului vostru ca Silviu s-o verifice pe tânăra bănuită a nu fi Lara Vlasiu.

— Exact.

— Și face asta, de ce? Doar știm că Hareș urmărea să vadă cum va reacționa Mora la această sarcină și, totodată, prin ce mijloace, dar și cu cine va ajuta la îndeplinirea acelei misiuni. Deci, era vorba de o dublă verificare; cum s-ar zice, voia să vâneze doi iepuri dintr-un foc. Păi dacă l-ar fi lăsat pe puștiul acela de capul său, nu se putea aștepta ca el să înscrie pe lista persoanelor care urmau s-o recunoască pe tânăra suspectă martorii care i-ar fi convenit și lui și ei? Iată de ce zic eu că Tudor a procedat inteligent! În felul acesta, devenise imposibil ca Mora să aducă la confruntarea cu Lara niște complici de-ai

săi, probabil tot oamenii siguranței și, astfel, atât el, trădătorul – dacă era trădător – cât și falsa Lara Vlasiu să-și continue ticăloasa lor activitate, rămânând nedescoperiți.

— Logic, am exclamat eu.

Simion, însă, nu s-a manifestat prea mulțumit.

— Mie să-mi spui dacă am sau nu dreptate.

Am ridicat din umeri și, încurcat, i-am răspuns:

— Ai o judecată bună.

— Te-am întrebat dacă așa au stat lucrurile!

— În principiu, da, însă...

— Însă ce? Unde anume am greșit?

— Stai, măi omule! l-am domolit eu. Dacă-ți spun de pe-acuma unde se află greșeala deducțiilor tale, ți-am terminat și povestea. Vrei asta?

Băiatul a tresărit și s-a uitat la mine nelinistit:

— Nu... nu doresc asta, vreau să știu unde am greșit.

L-am bătut pe umăr:

— Nu! Fii pe pace! Nu ți-a scăpat nimic din tot ce ți-am spus eu până acum. De-aceea am și considerat că ai o judecată bună. Atâta doar, nu ți-am mărturisit niște întâmplări la care încă n-am ajuns. De aceea raționamentul tău este logic, dar inexact. Ce alegi? Îți divulg elementul care a făcut ca să nu fi intuit adevărul, sau continui istorisirea, astfel ca, pe parcurs, tu singur să analizezi și să afli totul?

Simion a chibzuit vreme îndelungată și, după ce a oftat de câteva ori, mi-a spus cu oarecare părere de rău în glas:

— Continuă.

Pe panta din dreapta noastră urcau niște tineri gălăgioși și veseli, venind dinspre casa de bilete a teatrului de vară. Purtau cămăși ori bluze viu colorate, cingători de piele cu niște cataramе mari, săltau – nu mergeau – râdeau și se bucurau de fiecare piatră care se rostogolea, mângâiau fiecare buruiună și fiecare rază de soare ce se strecura prin desișul pomilor ce străjuiau poteca. O clipă mi-a trecut prin minte că nepotului meu i-ar fi plăcut mai mult să se afle printre cei de-o seamă cu el și că eu, cu povestea mea gravă, nu făceam altceva decât să-i răpesc niște clipe pe care n-avea să le mai regăsească niciodată.

Simion mi-a cuprins umerii cu o mână, mi-a căutat privirea și, când mi-a întâlnit-o, a murmurat:

— Unchiule! Să știi că îmi face mult mai mare plăcere să te ascult pe dumneata decât să hoinăresc și să mă joc. Am eu timp destul și pentru asta, doar n-au intrat zilele în sac.

M-a tulburat gingășia purtării lui, dar m-a durut bănuiala că spusele sale n-ar fi fost, poate, decât rodul îngăduinței pentru un pisălog ajuns pradă unor amintiri.

Și de astă dată Simion îmi ghicise gândurile, pentru că n-a întârziat să întrerupă tăcerea și, tot cu gingășie, să-mi alunge îndoielile.

Mi-am aprins o țigară, am tras câteva fumuri. Pe urmă, fără să-l privesc, m-am trezit istorisind:

— Ei bine, în cele din urmă Silviu s-a supus: urma să verifice numai două persoane: Maria Găvan, ultima gazdă a Larei Vlasiu, și o anume Ady Silvian, fostă colegă cu tânăra trimisă de județeană în sprijinul organizației noastre, pentru aflarea trădătorului.

Pe Maria Găvan au găsit-o acasă. Locuia prin apropierea gării, pe o străduță care duce spre plaja Modern – pe atunci se numea Trei Papuci. A intrat doar Silviu cu Vlad, iar Sanda și Oprea i-au așteptat afară, urmând să semnalizeze orice primejdie care s-ar fi ivit.

Bătrână – căci bătrână era – să fi avut mai bine de șaiszeci de ani, i-a primit într-o încăpere întunecoasă în care abia dacă cei doi băieți zăreau câte o mobilă. Le-a vorbit foarte frumos despre Lara, mărturisindu-le că a iubit-o ca pe propria ei fiică și că tare ar fi dorit s-o revadă. Când Mora i-a promis o întâlnire cu fosta ei chiriașă, Maria Găvan a izbucnit într-un hohot de plâns. Pe urmă, uteciștii au părăsit-o, spunându-i, așa cum fuseseră instruiți, că a doua zi vor veni s-o conducă la întâlnirea cu domnișoara Vlasiu.

Cealaltă martoră se dovedi mai greu de verificat. Locuia în plin centrul orașului, iar forfota oamenilor îi împiedica pe cei patru tineri să se asigure că nu erau urmăriți. Casa era foarte frumoasă, avea două etaje, iar intrarea avea drept strajă o ușă din fier forjat cu ornamente din bronz, aspect ce trăda avuția

încăpută pe mâna prostului gust al proprietarului.

Cei patru au șovăit o bună bucată de vreme să ia vreo hotărâre.

Într-un târziu, Oprea le spuse:

— Fraților, lăsați-mă pe mine să intru; cunosc bine cartierul acesta și dacă întâlnesc pe cineva care mă știe întâmplător, s-ar putea să mă descurc mai ușor.

Sanda l-a susținut pe Oprea, dar Mora s-a opus:

— Nu, e mai bine să merg eu cu Sanda, tocmai pentru că nu suntem cunoscuți deloc pe aici. Iar lui Oprea și Vlad le-a cerut să rămână prin apropiere și, dacă avea să se ivească vreo primejdie, să anunțe prin semnalul știut.

Și a pătruns în imobilul acela, împreună cu Sanda.

Fata s-a pornit să citească plăcuțele de pe ușile apartamentelor, dar pe niciuna dintre ele nu se afla numele Ady Silvian. Au pornit spre primul etaj, apoi spre al doilea. Același rezultat. Când coborau, o ușă se deschise și o bătrână apărui în prag. Tinerii s-au oprit, chibzuind dacă era bine ori nu să-i ceară vreo informație, dar n-au avut prea multă vreme pentru asta, fiindcă femeia se burzului la ei.

— Dar nu se mai termină odată acest du-te-vino la dom'șoara Ady?

Chipurile celor doi tineri se luminară.

Deși intimidată de tonul bătrânei, Sanda s-a apropiat de ea și pe un ton sfios a întrebat-o, la rândul ei:

— Într-adevăr, pe ea o căutăm, dar nu i-am văzut numele scris nicăieri. Unde locuiește?

Locatară cea supărată până atunci se vădi deodată foarte binevoitoare, iscodindu-i:

— Te pomenești că nici n-o cunoști, fetițo!

Și, fiindcă Sanda se cam fâstâcise, Mora a socotit că e de datoria lui să intervină:

— Chiar așa, bună doamnă. Nu o cunoaștem.

Se vede că pe bătrână a impresionat-o felul cinstit al băiatului și imediat i-a poftit în locuința sa.

Apartamentul era alcătuit din patru încăperi mari, care mai de care mobilată mai frumos; covoare pretutindeni.

Câteva clipe, tinerii n-au îndrăznit să pășească dincolo de vestibulul pavat cu dale albe și negre, dar la insistența amfitrioanei se avântară până în prima cameră. Pe urmă s-au așezat, gândind cum să aducă vorba despre aceea pe care o căutau.

Stăpâna casei le-a luat-o înainte cu vorba:.

— Ce vă tot codiți? Mie spuneți-mi ce treburi aveți cu neisprăvita asta, și poate vă voi ajuta.

Uteciștii s-au holbat unul la celălalt și femeia a înțeles că n-aveau nimic comun cu Ady sau se codeau să arate ce știu.

— Băiete! s-a adresat ea lui Silviu, poate că tu ești mai îndrăzneț.

— Poate...

— Nu cumva vă datorează bani?

La auzul acestei întrebări, Simion a sărit de pe bancă, bătând din palme:

— Minunat!

— Ce anume?

— Păi, unchiule, dacă aș fi fost în locul lui Mora, m-aș fi agățat de presupunerea femeii și, prefăcându-mă oarecum încurcat, i-aș fi mărturisit, chipurile, că acela era adevărul. Că le datora bani.

L-am silit să-și reia locul lângă mine și pe urmă l-am întrebat:

— Dar dacă bătrâna era o rudă ori prietenă a fetei căutate și totul nu era decât o capcană cu ajutorul căreia să afle dacă cei doi tineri n-o primejduiau cumva pe protejata ei?

Nepotul meu a încetat să mai fie atât de sigur pe judecata lui și, acoperindu-și fața cu palmele, muncit de gânduri, a murmurat:

— Așa-i! Pe urmă, după ce și-a descoperit privirea, a vrut să afle: Totuși, ce i-a răspuns Silviu?

— Măi copile, vezi tu, de agățat s-a agățat bietul Mora de întrebarea femeii, dar i-a răspuns că, dimpotrivă, el și Sanda o căutau pe Ady, nu pentru că aceea le-ar fi datorat lor ceva, ci ei trebuiau să-i aducă vești din partea unei prietene comune.

— Sper că nu i-au mărturisit numele Larei Vlasiu, a șoptit băiatul, cu oarecare teamă.

— Nu, pentru că... nici n-au avut vreme.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Tocmai când trebuia să rostească răspunsul, în casă și-a făcut apariția o tânără de vreo douăzeci și cinci de ani, pomădată exagerat, cu părul într-o dezordine minuțios studiată și îmbrăcată excentric.

— Bună, tanti! a strigat noua venită, din vestibul.

Amfitrioana s-a ridicat de pe fotoliul în care se cufundase chiar în clipa când începuse a-i iscodi pe cei doi uteciști, și porni în întâmpinarea vizitatoarei, făcându-i semn să rămână pe loc. Câteva clipe au discutat ceva în șoaptă. Apoi, tânăra a venit spre cei care o căutau, întinzându-le mâna și zâmbindu-le prietenos.

— Eu sunt Ady!

Au urmat prezentările.

— Din partea cui veniți? s-a arătat ea curioasă.

Mora nu i-a răspuns la întrebare, ci i-a făcut semn că dorea să-i comunice numai ei.

Și fata chicoti vesel:

— Dar eu nu mă feresc de mătușa mea!

— Venim din partea Larei, a intervenit Sanda.

Ady a tresărit, i-a privit atent, și după câteva clipe, în timpul cărora și-a frământat mâinile, de ziceai că se afla pradă unui mare zbucium, a bâiguit, fără să încerce măcar să-și stăpânească o oarecare frică:

— Măi, oameni buni, cine v-a trimis la mine? De ce credeți voi că tocmai pe mine trebuie să mă iscodiți?

În clipa următoare, mătușa celei speriate a intervenit și ea, înfricoșată:

— Dragii mei, nepoțica mea n-a avut decât legături de serviciu cu domnișoara despre care vorbiți...

— O cunoașteți și dumneavoastră? a vrut Sanda să afle.

Bătrâna a clătinat capul, apoi, socotind că poate nu se făcuse pe deplin înțeleasă, a ținut să-și explice gestul prin viu grai:

— N-am cunoscut-o și nici să n-o prind că-mi trece pragul! Bine că nu mai are Ady de-a face cu ea, că numai în rău o influența. Uite, de voi nu mă feresc... Poate că ați venit trimiși

de siguranță...

— Noi? a încercat Silviu să protesteze, dar Sanda l-a atins ușor cu cotul.

— Acuma, dragii mei copii – să nu vă supărați că vă vorbesc așa, dar aş putea să vă fiu... Poate chiar bunică – ori de unde ați fi și oricine v-ar fi trimis aici, să știți că eu n-am decât un singur adevăr, și pe acela vi-l spun: Fata despre care vorbiți n-a venit în casa mea fiindcă eu m-am opus din răspuțeri. Și am făcut asta pentru că Ady începuse... îi băga nepoată-mii în cap fel de fel de gânduri împotriva războiului ăsta și câte și mai câte...

Fraza bătrânei a fost curmată de intervenția brutală a nepoatei sale:

— Dar isprăvește odată cu flecăreala! Crezi că pe ei îi interesează ce discuta Lara cu mine ori ce credea ea despre război?

Fără să-i mai ia în seamă vorbele, grijulia mătușă a părăsit încăperea, spunând că trebuie să telefoneze cuiva.

Cei doi uteciști se priviră îngrijorați, fiecare gândind același lucru: „Dacă bătrâna anunța poliția că ei se găseau acolo, ca prieteni ai Larei Vlasii?”

Curând însă aveau să se liniștească, auzind-o cum, din încăperea alăturată, invita pe cineva la un joc de cărți, pentru seara zilei următoare.

Profitând că se aflau numai cu tânăra pe care au căutat-o, Sanda i-a spus că Lara ar dori s-o vadă a doua zi. Ady și-a exprimat încântarea la gândul că își va reîntâlni fosta colegă de serviciu, despre care nu s-a sfiit să le mărturisească:

— N-am încetat o clipă să mă gândesc la ea. Am fost bune prietene, am lucrat împreună, ca surori, la un spital în Tulcea, și tot împreună locuiam... la aceeași gazdă. Știți, ea era foarte cumpătată, pe când eu am fost și... ce să mint? am rămas o trăsniță. Lara mă dojenea mereu, dar era o fată bună, tare bună.

Atât Silviu cât și Sanda voiau să știe ce anume o speriase într-atâta pe mătușă lui Ady, însă vremea pentru discuții trecuse, fiindcă pașii bătrânei se apropiiau. Au mai avut răgaz doar să fixeze ora și locul întâlnirii cu Ady, căreia îi

promiseseră că o vor conduce la fosta ei colegă, Lara Vlasiu. Pe urmă au părăsit frumosul apartament al iscoditoarei bătrâne, bucuroși de rezultatul strădaniei lor.

Dar bucuria avea să le fie de foarte scurtă durată, pentru că, odată ajunși în stradă, au asistat la o scenă care i-a îngrozit: doi bărbați cercetau actele lui Oprea și Vlad. Sanda l-a tras pe Silviu înapoi, vrând să reentre în imobilul din care abia ieșiseră, dar unul dintre cei doi tipi a observat manevra lor și i-a chemat:

— Ia poftiți încoace, mielușeilor! Și tinerii s-au supus. Peăștia, a continuat el, întinzând o mână spre Oprea și Vlad, du-i la siguranță!

— Da, domnule inspector, a răspuns cel căruia i se poruncise arestarea.

De-ndată ce a rămas doar Mora și Sanda, polițistul mai mare în grad le-a cerut actele; le-a privit atent. Apoi și-a ridicat privirea spre Silviu, i-a zâmbit binevoitor și l-a întrebat ca pe o veche cunoștință:

— Fata asta e prietena ta? Pe urmă, fără să capete un răspuns sigur, ci doar o înclinare a capului din partea lui Silviu, l-a bătut prietenește pe umăr și i-a spus: Atunci totul e în regulă! Poftim actele!

Eram sigur că nepotul meu va reacționa cât se poate de firesc, aflând această întâmplare. Într-adevăr, Simion a izbucnit, în felul său, dur, sincer, plin de indignare:

— Bravo, domnule Silviu Mora! Ai relații mari! După aceea s-a uitat lung la mine și m-a întrebat, nu fără ironie: De data asta v-ați dat seama cine trăda? Sau, continuă el, poate că buna lui prietenă, Sanda Rarău, l-a acoperit și – de ce nu? – poate chiar l-a felicitat.

Îi înțelegeam mânia sinceră și mă bucura nespus atitudinea lui, dar – jur! fără voia mea – am simțit cum mi se încețoșează privirile.

— Se vede că iar am judecat bine doar pe jumătate... a murmurat băiatul și s-a cufundat într-o tăcere pe care eu am crezut-o de foarte mare durată. Dar mă înșelasem, pentru că după numai câteva clipe și-a reluat vorba: Sanda l-a informat totuși pe secretar?

— Da; chiar și pe Tudor Hareș.

— Îmi închipui că le-a devenit destul de limpede trădarea lui Silviu, dar tare aș dori să știu ce-a spus tânărul când a dat cu ochii de ei.

I-am răspuns cu întârziere:

— Păi... deocamdată n-a venit.

Simion și-a plesnit palmele, strigând:

— Eram sigur că după ce inspectorul l-a dat în vileag, tovarășelul s-a făcut nevăzut. Cred că n-a mai avut nimeni ocazia să-l întâlnească. Nu? Cam așa știu că se întâmplă în astfel de situații.

N-am mai putut răbda și l-am privit aspru:

— Ia ascultă! Prea crezi că știi... și mai ales că înțelegi totul. Ei bine, află că Silviu, după întâmplarea aceea, s-a dus la cineva foarte important pentru mișcarea noastră ilegală, și anume la meșterul Alexe Hogaș, care îl învățase meserie, dar îl și inițiasse în lupta dusă de noi, pe-atunci. A avut noroc. L-a găsit la una dintre locuințele pe care meșterul le folosea, după cum îi impuneau situațiile ivite în timpul luptei ilegale, singura, de altfel, despre care știa și Silviu, de la o mai veche întâlnire.

Băiatul m-a privit surprins, și numai după o vreme m-a întrebat:

— De ce? Îl mustra conștiința? Simțea nevoia să se autodemască?

— Nu! S-a dus să-i spună tot ce se întâmplase, asigurându-l că era nevinovat.

— Unchiule, meșterul Alexe Hogaș era un om influent în organizația voastră de tineret?

— Măi băiete, el nu făcea parte din organizația de tineret, ci, ca vechi membru de partid, fusese însărcinat cu îndrumarea noastră.

— Înțeleg! Înțeleg! Ce să mai spun? Șmecher, nevoie mare, puștiul acela. Sunt sigur că și-a spus: „îl îmbrobodesc pe bătrân, și el mă va garanta mai departe în fața tovarășilor mei, ca băiat cinstit”. Ehei! Doar nu s-o fi lăsat meșterul prostit de pălăvrăgelile lui?

— Vezi? Asta te strică pe tine!

— Ce anume? s-a burzului Simion.

— Asta; că ești prea sigur de tot ce spui.

— Nu cumva ai dori să cred că Mora l-a vizitat pe meșterul Alexe doar ca să-i povestească scena de pe stradă, să-i spună că nu-i vinovat, și apoi să plece, fără să-i fi trecut măcar prin minte că acela îi va asigura pe Dolman și pe ceilalți tineri de buna lui credință?

— Nu.

— Atunci... ce i-o fi spus, după ce i-a povestit că Vlad și Oprea fuseseră arestați sub nasul lui, iar el și Sanda – datorită lui – au fost lăsați liberi de către inspector?

— Meștere, eu la organizație nu mă mai întorc. Asta i-a spus.

Tânărul meu ascultător s-a răsucit cu fața spre mine, înfruntându-mă.

— Halal tactică! N-am ce zice. Și, plin de mânie, a continuat: Așadar, el cu vina – el cu prăjina; se mai și supără, ori vrea să pară supărat, după cele întâmplate, în loc să-și pună lațul de gât, de rușine. Ei, dar la ce te poți aștepta din partea unuia care-și trădează tovarășii?

În felul său – după câte aflase până acum de la mine – Simion avea dreptate sau cel puțin putea să aibă... M-am stăpânit însă de la vreun comentariu și am continuat să-i istorisesc mai departe cum Alexe, când a aflat că Mora n-avea de gând să se mai întoarcă la noi, l-a întrebat nespus de uimit:

— Cum vine asta?

— Așa, bine! De-acum, în ochii tovarășilor mei eu apar ca trădător. Înțelege?

Meșterul și-a răsucit mustața, prefăcându-se a nu-l fi priceput prea bine, și abia după o vreme l-a întrebat:

— De ce crezi tu că te vor crede trădător?

Utecistul l-a privit încruntat:

— Ai uitat cumva că doi oameni din echipa mea au fost arestați?

— Mi-ai mai spus asta.

— Și mie mi-au dat drumul...

— Ei! a oftat bătrânul, or fi având ei ceva de gând cu tine.

Atunci Silviu s-a ridicat de pe scaunul pe care stătuse,

îndemnat de Hogaș, și, apropiindu-se de el, abia a îngăimat:

— Vrei să spui că eu... eu aș putea să devin un om al poliției?

Meșterul i-a răspuns fără să-l privească:

— Dacă nu te întorci la ai tăi, da.

Băiatul l-a implorat să-l înțeleagă, strigând deznădăjduit:

— Nu poți pricepe că întoarcerea mea a devenit cu neputință? Cine m-ar crede nevinovat după cele întâmplate? Și, jur, meștere, nu-i cunosc pe polițiștii aceia!

— Mie să-mi spui doar atâta: Ai dori să te mai afli printre tovarășii tăi, din nou?

Silviu și-a înclinat capul, murmurând un „da” pe care Alexe abia l-a auzit.

— Cred și eu, pufni pe nas Simion, măcar atâta bun simț! Doar nu era să sară de bucurie auzind acea alternativă. Am spus eu că nu era prost Mora. Cred că și dumneata îți dai seama că la el totul era bine calculat, bine pus la punct: vorba, gesturile, mișcărilor, glasul. Totul în funcție de situație; ca la teatru!

— De unde-ai mai scos și asta? m-am arătat și mai nedumerit decât eram.

— Știi, unchiule, când am pregătit serbarea sfârșitului de an, împreună cu câțiva colegi am jucat într-o piesă și, în tot timpul repetițiilor, regizorul – era un regizor adevărat – Titel Leoveanu, ne dădea sfaturi de interpretare... în funcție de rol și situații. Așa cred că s-a întâmplat și cu Silviu, dar tare aș vrea să știu cine anume îi regizase scena pe care o juca meșterului.

— Disperarea. Propria lui disperare, i-am răspuns eu, sec.

Nu știu ce a înțeles nepotul meu din acea simplă punere la punct, dar s-a resemnat – cel puțin așa părea – iar eu am avut răgazul să continui.

— Dacă dorești cu-adevărat să-ți regăsești tovarășii, nimic mai simplu: întoarce-te la ei! a insistat Hogaș, prefăcându-se a nu fi observat șovăiala fostului său ucenic.

Și din nou Mora nu se încumetă să dea un răspuns precis.

Afară se înserase.

Bătrânul a deschis larg fereastra și o boare de aer cald, mirosind a sare și alge, a pătruns în încăpere. Casa aceea,

sărăcăcioasă, era aproape de mare, chiar la ieșirea din Constanța, într-un cartier pe care oamenii îl numiseră Pescărie.

Silviu a venit lângă el, și-a sprijinit coatele de pervazul ferestrei și, privind în gol, a murmurat:

— Meștere, nu știu ce se petrece cu mine. Nu știu cum și prin ce am greșit...

Abia rostisem fraza, că Simion, nervos cum nu-l mai văzusem vreodată, nu-și putu înfrâna revolta:

— Sărmanul Mora! De ce nu l-a întrebat pe domnul inspector de la siguranță? Acela i-ar fi răspuns exact, fiind în cunoștință de cauză.

Și iar mi-am pierdut cumpătul:

— Tot timpul mi-o iei înainte cu gura! N-am să-ți mai spun nimic!

Era atâta de surprins din pricina purtării mele, încât s-a ridicat de pe bancă și, sfios, mi-a propus să facem câțiva pași. L-am refuzat printr-un gest nehotărât. S-a aplecat spre o creangă cu flori vișinii – căzută la pământ – și mi-a adus-o.

— Ramura de măslin! a exclamat el, silindu-se să zâmbească.

Îi eram recunoscător pentru înțelegerea fără explicații și, observând că îmi făcea semn, obligându-mă parcă să vorbesc, mi-am reluat povestirea:

— Spui că nu știi ce se petrece cu tine? Eu cred că te simți vinovat, i-a spus pe un ton părintesc Alexe.

— Poate, a murmurat Silviu, poate că asta-i pricina pentru care n-am curajul să mai dau ochii cu ei... Poate, fără să știu...

Hogaș a început să se plimbe prin cameră, și, după o vreme, s-a răstit la fostul său ucenic:

— Ce mai aștepți de la mine? Nu cumva vrei să te duc eu de mână și să le spun tovarășilor tăi că nu ești trădător?

Băiatul a ridicat din umeri, neștiind ce să mai zică, iar nehotărârea l-a întărâtat pe meșter și mai mult:

— Chiar dacă crezi numai că ai greșit, și nu te întorci la organizație să spui asta, cum vrei să mai cred în tine? Cine n-are curajul să se supună judecății și dă bir cu fugiții este gata prăbușit în tabăra dușmană.

În clipa aceea Mora a strigat, lovindu-se cu pumnii în piept:

— Nu-i adevărat! Dumneata știi mai bine ca oricare altul că eu n-am trecut de partea cealaltă a baricadei!

— Eu nu te cred trădător, dar poate că cei doi au fost arestați și datorită unei greșeli pe care ai făcut-o fără să-ți dai seama.

Chipul lui Simion exprima o oarecare îndoială și, vrând să afle care era pricina frământării sale, n-am mai așteptat să mă întrerupă, ci l-am întrebat direct:

— Ce-i, băiete? Ce te nemulțumește?

A respirat adânc, a ridicat din umeri de câteva ori, după care mi-a mărturisit:

— Unchiule, acum eu sunt acela care spune că nu știe ce se întâmplă cu el...

— De ce?

— Încep să mă îndoiesc de nesinceritatea lui Silviu. Poate că nu el era trădătorul, dar cu izbucnirile acelea nu-mi vine să cred că-l putea convinge pe Alexe ori pe tovarășii săi. La urma urmei, putea și meșterul să-l ajute, dacă într-adevăr lucrurile stăteau așa cum a spus utecistul.

— Adică? i-am cerut eu să precizeze.

— Păi... Mora zicea că Hogaș știa mai bine ca oricare altul că el n-ar fi în stare să treacă în tabăra dușmană.

— Adevărat...

— În cazul acesta se putea duce cu el „de mână” și să-l garanteze față de ceilalți uteciști. De ce n-a făcut asta?

Drept răspuns, i-am vorbit despre vremurile grele pe care le-am trăit, despre primejdiile prin care treceam la tot pasul, încât nepotul meu să priceapă că altele erau metodele noastre de educare și călire, decât dusul „de mână” și luarea cuiva pe garanție.

— Până astăzi te-am crezut un om cinstit, a tunat Hogaș, dar nici băiatul n-a dezarmat față de acea gravă îndoială pe care bătrânul i-a azvârlit-o, bărbătește, fără menajamente.

— Dar acum ce te împiedică să crezi tot așa despre mine?

— Poate că nu tu ești trădătorul din organizația voastră, poate că ești cinstit, dar pentru că ți-e frică să te înfățișezi alor tăi, să te supui judecății lor, vād în tine un om slab. Și eu n-am de gând să mă pun chezaș pentru un fricos, pentru că un fricos

poate face oricând jocul siguranței!

Ochii lui Mora scăpărau de mânie, spre bucuria ascunsă a lui Alexe.

— Ascultă, meștere! dacă aș fi trădător sau fricos, atunci... primul pe care l-aș fi trădat... ai fi fost dumneata... dumneata care mi-ai deschis ochii și m-ai învățat pe ce drum să merg! Simpla mea recunoaștere te-ar fi aruncat în cea mai adâncă și întunecoasă dintre temnițele burgheziei ori poate că te-ar fi dus chiar la moarte!

Simion mi-a prins mâinile într-ale sale și, strângându-mi-le cu putere, a șoptit indignat:

— Dar este odios! cu-adevărat, odios, acest Silviu Mora!

— De ce spui asta?

— Păi dumneata nu-ți dai seama că amintindu-i fostului său meșter toate acelea... „dacă eram trădător, pe dumneata te-aș fi trădat primul, fiindcă dumneata m-ai învățat pe ce drum să merg...” Mora n-a făcut altceva decât să-l șantajeze?

— Să-l șantajeze? Și, mă rog, în ce scop? m-am prefăcut eu uluit.

Simion a dat drumul unui hohot de râs, vrând astfel să sublinieze superioritatea spiritului său de observație:

— Ha, ha, ha! E cât se poate de limpede ce urmărea: Mora voia să-l constrângă pe meșter care, înfricoșat de posibilitatea unui denunț, să devină complicele său și deci să-l ducă „de mână” la tinerii din organizația voastră, garantând pentru cinstea lui. Sper că acum ai priceput scopul șantajului!

M-am desprins din strânsoarea mâinilor sale și am căutat să-mi aduc aminte cât mai exact cum se petrecuseră lucrurile atunci. Se vede că și Hogaș a înțeles la fel ca Simion, pentru că reacția lui la spusele fostului său ucenic a fost tare violentă:

— Simplul fapt că te-ai gândit la posibilitatea trădării mele sau a oricăruia dintre ai tăi arată că ai un suflet de trădător. Ei bine, cu orice risc, pe un asemenea om eu nu-l apăr.

Băiatul i s-a aruncat în brațe și, abia stăpânindu-și plânsul, i-a spus ca unui părinte:

— Meștere! eu nu vreau să mă aperi! Nu pentru asta am venit la dumneata.

Alexe s-a mai înmuiat, dar fără să-i arate asta l-a întrebat la fel de răstit ca și mai înainte:

— Atunci, de ce ai venit?

— Ca să mă înveți ce să fac! Învață-mă, așa cum ai făcut și altă dată.

Deși era foarte impresionat de zbuciumul tânărului său tovarăș, Hogaș l-a îndepărtat de lângă el și, tăios, a repetat:

— Întoarce-te la ai tăi!

— La ce bun? a murmurat Silviu. Ca să-i aud strigându-mi, așa cum mi-ai strigat și dumneata... Că sunt un trădător?

— Eu am strigat, dar n-am crezut nicio clipă!

Simion s-a ridicat de pe bancă și, cu riscul că mă va supăra pentru noua întrerupere, n-a rezistat să-și arate admirația față de purtarea lui Alexe:

— Frumoasă lecție! Aspră, dar frumoasă! Sunt convins că meșterul Hogaș era și foarte inteligent, și bun cunoscător de oameni. Știi, unchiule, eu cred că după asigurarea pe care i-a dat-o, spunându-i că el nu l-a crezut trădător, Silviu a pornit chiar în clipa aceea spre ai săi.

— Nu... chiar atunci.

— De ce?

— Pentru că se temea...

Iar am citit o umbră în ochii lui Simion, și m-am grăbit să reiau direct discuția meșterului cu fostul său ucenic.

— Meștere, mă bucură că dumneata ai spus, dar n-ai crezut că pot fi trădător; ei însă vor crede...

— Atunci n-o să-ți spună, și te vor verifica.

— Am să fac orice ca să le dovedesc nevinovăția mea.

Bătrânul l-a îmbrățișat și i-a zis:

— Pentru asta nu-i nevoie decât să te întorci la ai tăi. Și-acuma, du-te; nu trebuie să lipsești prea mult.

Dar Simion n-avea să se mulțumească doar cu această parte a povestirii; el dorea să afle care a fost reacția secretarului organizației noastre, și chiar a lui Tudor, când au aflat ce se întâmplase celor doi uteciști din echipa lui Mora.

I-am spus că prima întrebare pusă de Ion Dolman, Sandei, când aceasta a apărut singură, a fost:

— Unde-i Silviu?

Fata n-a răspuns imediat, nu pentru că s-ar fi temut, dar se pare că nici ei nu-i era prea limpede motivul dispariției prietenului său.

— Mai bine să povestească tot ce s-a petrecut, de când au plecat de aici, a propus Tudor Hareș lui Dolman, și acesta a fost de acord.

Sanda a istorisit cu lux de amănunte întâlnirea lor cu doamna Maria Ganeș și Ady Silvian. Pe urmă a început să se poticnească în vorbe, de parcă ar fi spus minciuni, și nu adevărul în legătură cu arestarea lui Vlad și Oprea.

— Cum s-a purtat Silviu față de inspector, când acela i-a zâmbit ca unei vechi cunoștințe? Parcă așa ai spus? a vrut să știe Tudor.

Chipul Sandei s-a crispat, trădând o mare suferință.

— N-am observat nimic deosebit...

— Dar după aceea, când ați rămas doar voi doi? a intervenit Dolman.

— A murmurat doar atât: „Ce greșeală!” Și cred că a repetat asta de zece ori.

— Cred și eu! s-a indignat iar Simion. Ce altceva putea spune Mora despre nechibzuința inspectorului care, cu zâmbetul lui amical, l-a dat de gol în fața Sandei că se cunosc mai de mult?! Măcar de data asta Dolman și Hareș or fi înțeles cine era trădătorul.

— Vezi, dragul meu, nu știu dacă Ion o fi fost atât de isteț ca tine, dar pot să te asigur că nu judeca la fel de pripit cum o faci tu, de multe ori.

Simion a simțit împunsătura și sunt convins că și-a dat seama de o nouă greșeală în raționamentul său. Cu toate că nu știa unde anume se încurcase, nu mi-a cerut nicio lămurire, iar eu, văzând cât de mult regreta că mă întrerupsese pentru a nu știu câta oară, i-am făcut semn să asculte mai departe discuția Sandei cu Ion și Tudor.

— Greșeală? a repetat Hareș. De ce a spus el asta?

— Nu știu.

Dolman i-a căutat privirea și când i-a întâlnit-o a întrebat:

— Sanda, aş vrea să ştiu ce ți-a spus Mora în legătură cu punerea voastră în libertate, imediat după controlul actelor și arestarea lui Oprea și Vlad. A găsit el firesc procedeul polițaiului?

— N-a spus nimic altceva, decât: „Ce greșeală!” A mai mers câțiva pași alături de mine și pe urmă m-a părăsit.

— Încotro a apucat-o? s-a interesat Tudor.

Sanda a șovăit câteva clipe, făcând eforturi de rememorare.

— Poate... Spre Mamaia. Oricum, s-a îndreptat către Pescărie...

— Foarte rău ai făcut că nu l-ai adus aici! a tunat Hareș.

— Las-o în pace! a intervenit Dolman. Înțeleg cât ești de supărat, dar dacă Sanda ar fi procedat așa cum spui tu, cine știe la ce rezultat nedorit putea ajunge. Apoi s-a întors spre fată și i-a spus că poate pleca acasă, adică unde locuia cu Lara Vlasiu, și să n-o părăsească niciun moment, până când nu-i va da el, personal, dezlegare. Și a mai spus: Confruntarea Larei Vlasiu cu Maria Găvan și Ady Silvian o vom face mâine dimineață, și nu după-amiază, așa cum hotărâsem.

De-ndată ce a rămas doar cu Tudor Hareș, secretarul a încercat să se convingă:

— Sper că acum gândim la fel despre Silviu Mora.

Hareș a zâmbit încurcat:

— Nu...

— Nu?

— Dumneavoastră considerați că Silviu a adus în organizația noastră, cu bună știință, o falsă Lara Vlasiu. De asemenea, credeți că datorită lui au fost sacrificați Miclău și Bold, iar acum sunteți sigur că tot puștiul acesta a informat siguranța despre acțiunea noastră în legătură cu verificarea celei pe care o suspectăm că nu este utecista așteptată de noi și, în sfârșit, pot să jur că îl socotiți vinovat și pentru arestarea lui Vlad și Oprea.

— Spune-mi, toate astea ți se par de necrezut?

Tudor a făcut un pas spre Ion, de parcă apropierea de el i-ar fi înlesnit o mai bună înțelegere.

— Dar nu vă gândiți că am pornit pe o pistă complet falsă?

Dacă tânăra care ni s-a prezentat drept Lara Vlasiu ar fi omul siguranței și nu o adevărată utecistă, iar Mora – trădătorul, credeți că inspectorul, în loc să-i acopere, l-ar fi demascat pe Silviu în fața Sandei, iar...

Un strigăt scurt și înăbușit de emoție mi-a curmat fraza; Simion, în picioare, spunea întruna:

— Chiar așa! Chiar așa! Pe urmă, văzându-mă cât de nedumerit îl priveam, și-a întregit gândul: Cum de i-a trecut prin minte lui Dolman că polițaiul acela ar fi procedat atât de stupid? E la mintea cocoșului că felul în care s-a purtat inspectorul cu Mora ascundea ceva.

— Ce? l-am pus eu la încercare.

Băiatul a ridicat din umeri, mărturisindu-mi astfel că și de data asta ajunsese doar până la jumătatea drumului.

— Uite, o să-ți spun eu ce i-a răspuns Tudor secretarului, pentru că nici pe acela nu-l ducea mintea atât de departe, la rele, și a întrebat:

— Atunci ce pot... ce trebuie să înțeleg din jocul inspectorului?

— E cât se poate de simplu, a zis Hareș. Trebuie să pricepem că polițistul a vrut să-l compromită pe Mora, tocmai pentru a-l acoperi, în continuare, pe adevăratul trădător. Nu el ne trădează!

— Am spus eu, unchiule, că Hareș ăsta e un tip formidabil? Sunt sigur că în clipa aceea el își dăduse seama cine era adevăratul vinovat.

— Mdaa, am șovăit eu o clipă. Cel puțin așa i-a spus lui Ion.

— Cine? Te rog să-mi spui cine era trădătorul?

— Sanda Rarău!

— Nu... nu se poate, unchiule.

— Mi-ai cerut să-ți spun pe cine bănuia Tudor; așa-i?

A oftat. Privindu-mă cu o nesfârșită tristețe în ochi, Simion a murmurat:

— Cum și-a dat seama?

— Păi, simplu, că la Tudor... Mai toate judecățile păreau simple. L-a întrebat pe Dolman:

— Tovarășe secretar, ia să vedem noi... pe cine a mai lăsat

inspectorul nearestat, în afară de Silviu?

— Pe Sanda Rarău, a răspuns Ion înspăimântat cât de ușor a pronunțat numele fetei, într-o asemenea împrejurare. Apoi, deși cuprins de o dureroasă îndoială, neștiind poate ce să mai creadă și pe cine să-l socotească vinovat de trădare, l-a dojenit pe Tudor: Dumneata ești un tovarăș bun, devotat, dar uneori prea subiectiv. Sigur, e foarte frumos și... chiar trebuie să avem încredere în tovarășii noștri, însă când bănuielile devin aproape certitudini, n-avem voie să ne lăsăm furăți de situații care... Vezi, eu nu doresc să osândim pe nimeni, deocamdată... Datoria noastră e să verificăm. Da, da, să verificăm. Nu vreau să cred că în Sanda ori în Mora... s-ar afla trădătorul. Nu pot să cred... Încă nu pot să cred, și de-aceea spun că trebuie să verificăm... să verificăm... Deocamdată cu Sanda trebuie să ne purtăm ca și cu oricare altul dintre noi.

Tudor părea atâta de răscolit din pricina frământării care pusesese stăpânire pe Ion, încât n-a fost în stare să-și susțină ipoteza, ci doar să murmure, cu părere de rău:

— Dacă Sanda n-ar fi venit cu povestea aceea ciudată despre Lara Vlasiu, dacă n-ar fi luat în seamă pălăvrăgeala celui nebun, Dik, n-ar mai fi fost arestați Vlad și Oprea, nici noi nu ne-am mai sparge capetele căutând un trădător. Și-apoi, de ce să credeți dumneavoastră că tocmai Silviu Mora ar fi acela? De ce tocmai el, când faptele ne-au arătat că și Sanda poate fi la fel de bine suspectată?

Simion a suspinat, emoționat și derutat în același timp:

— Unchiule, m-a întrebat el, dacă venea adevărata Lara Vlasiu, nu s-ar mai fi întâmplat toată istoria asta. Așa-i?

— Mda...

— Și-apoi, cred că Tudor avea dreptate când spunea că tare bine ar fi fost dacă lipsea povestea Sandei cu cele aflate de la Moș Dik.

— Poate.

— La urma urmei, tot nu pricep de ce Ela Jivan n-a spus celor din organizația voastră: „Măi fraților, Lara a fost arestată, siguranța a vrut să vă trimită în locul ei pe o agentă cu pseudonimul Tina Ormazu, iar noi am înlăturat-o și-acuma iată-

mă pe mine în chip de Lara Vlasiu! Dacă era o utecistă cinstită așa trebuia să facă.

— Băiete, lucrurile nu erau chiar așa simple.

— Unchiule, doar n-ai să-mi spui că Ela chiar avea legături cu siguranța?!

— Ba chiar despre așa ceva doream să-ți vorbesc.

— Hai! spune-mi că cineva dintre voi a și văzut-o stând de vorbă cu inspectorul, și îți jur că mă vei avea pe conștiință, fiindcă voi muri de răs.

— Lasă că rezisti tu și la o asemenea lovitură, i-am replicat eu, la fel de ironic. Atâta doar... că n-a fost văzută cu inspectorul, ci doar cu comisarul.

— Când?

Și nepotul meu avea să afle că Sanda Rarău, de-ndată ce i-a părăsit pe Ion și Tudor, s-a îndreptat spre casă. Pe drum, amintindu-și că nu cumpăraseră pâine destulă, și cum programul brutăriilor se terminase, s-a abătut pe la birtul din colțul străzii unde-și avea locuința aceea pe care noi toți o credeam Lara Vlasiu. Dar, surpriză! La numai câțiva metri de local, un comisar discuta cu Lara.

— A numit-o în vreun fel?

— Nu.

— Păcat! a exclamat el, și s-a grăbit să mă întrebe: Dar ce anume discutau?

— Sanda a profitat de întunericul străzii – știi doar că ne aflam în plin război și toate luminile erau camuflate – și s-a strecurat după o ulucă mult mai înaltă decât statura ei, loc în care n-a putut rămâne decât aproape un minut. Sigur, n-a auzit ea cât ar fi dorit, însă destul ca să se îngrozească: Printre altele, polițistul a întrebat-o dacă tovarășii ei s-au fixat asupra celui care-i trăda, iar fata i-a răspuns: „Da; toți îl bănuie pe Silviu Mora”. Comisarul a răs; „Măi, ai naibii oameni! Vasăzică, și-au dat seama cine îi vinde! Pe urmă, arătându-se îngrijorat, i-a pus o altă întrebare: „Sper că și tu ai fost de părerea lor, nu?” „Ba chiar m-am prefăcut că am ajutat la stabilirea trădătorului”, l-a asigurat falsa Lara. Sanda a renunțat să mai cumpere pâine, fiindcă trebuia să treacă chiar pe dinaintea lor, și a pornit spre

casă.

— Spre casă? mi-a șoptit Simion, de parcă i-aș fi spus că fata pornise către o altă planetă.

— Dar unde trebuia să se ducă?

— La Dolman, la Hareș! Să-i fi informat imediat despre legăturile comisarului cu Lara, cum și despre ce discutaseră în legătură cu Mora. Ce nevoie mai aveau s-o confrunte pe falsa utecistă cu cele două femei – Ady Silvian și Maria Ganeș – spre a se convinge că Lara nu e Lara? Doar Sanda o văzuse cu polițistul, iar Dik a spus, mai înainte chiar, că falsa utecistă e omul siguranței.

— Ia-o mai domol, băiete și ține seama că atât povestea lui Moș Dik cât și discuția suspectei cu polițaiul au aceeași sursă de informare: Sanda Rarău!

Simion se plesni cu palma peste frunte.

— Tii! Cum de mi-a scăpat asta? Sigur, ai dreptate, unchiule; cine ar fi pus mare preț pe o nouă învinuire adusă de Sanda, când ea însăși devenise suspectă de trădare? Fără îndoială că Dolman și Hareș și-ar fi spus: „Fata asta face o nouă manevră, văzând că la prima acuzație împotriva Larei n-am sărit de bucurie, iar la intriga contra lui Mora (inspectorul i-a zâmbit prietenos), nu ne-am arătat convinși pe deplin că băiatul trădase”.

De data asta, nepotul meu judecase fără greșală. Acelea fuseseră gândurile Sandei și, din pricina îndoielilor că nu va fi crezută, pornise spre casă.

— Câteva minute mai târziu, a sosit Lara, am continuat eu.

— Sunt dornic să aflu ce i-a răspuns Sandei, când aceasta a întrebat-o despre legăturile sale cu poliția.

M-am silit să-i zâmbesc și i-am mângâiat părul.

— De ce nu-mi răspunzi? s-a arătat flăcăul nemulțumit. Te porți cu mine de parcă m-ai pregăti pentru o grea operație.

Țin minte că în clipa aceea am răs din toată inima, întotdeauna, când cineva îmi ghicește intențiile, fac la fel, iar adevărul era că trebuia să-l pregătesc pe Simion pentru răspunsul ce-aveam să i-l dau, fiind convins că nu se aștepta la o atât de mare surpriză.

— Trebuie să știi că Sanda n-a întrebat-o: „Ce fel de legături ai cu poliția”, ci doar: „Unde ai întârziat? Am fost îngrijorată”.

Băiatul a schițat un surâs admirativ pentru tactul fostei mele tovarășă de luptă și mă invită, printr-un gest, să-i reproduc mai repede răspunsul care urmasese.

— Am discutat cu un tip de la siguranță, a mărturisit Lara, fără nicio ezitare.

— De la siguranță? a făcut ochii mari cealaltă, surprinsă. Dar ce legături poți avea tu cu asemenea indivizi?

— Întâmplătoare! a exclamat Lara, pârând amuzată.

— Ascultă, știi... nu vreau să crezi că eu te suspectez, dar... Dacă poți, spune-mi ce ai discutat cu bărbatul acela.

Fata care credeam că luase locul utecistei trimisă de județeană a chicotit vesel:

— Voia să știe dacă voi v-ați dat seama cine vă trădează.

— Interesant! a exclamat Sanda, văzând că așa-zisa Lara nu mințise până aici. I-ai dat cumva vreun răspuns? s-a arătat ea oarecum indiferentă.

— Cum să nu? Trebuia!

— Trebuia?

— Păi, din moment ce pentru asta mă opriște!?...

— Bine, dar ce obligații aveai tu să discuți cu el?

— Vai, Sanda! Omul mi-a vorbit ca unei vechi prietene... Știi, nu-i politicos să respingi brutal o conversație, mai ales când se anunță interesantă. Și, te rog să mă crezi, a fost cât se poate de interesantă.

Sanda fierbea de mânie. O clipă a simțit că-i vine să se repeadă asupra ei, dar imediat după aceea un sentiment neclar, o îndoială ciudată au făcut-o să se poată stăpâni.

— Mă rog, pe cine i-ai spus că bănuim noi de trădare?

— Pe Silviu Mora! a răspuns Lara, pe tonul cel mai firesc cu putință.

— Și ce recompensă ai primit pentru asta? Presupun că asemenea informații au un preț bun, s-a aprins iar Sanda.

— Da, recunosc; prețul a fost îmbucurător!

— Lara! Ce vrei să spui?

— Nimic altceva decât ceea ce am spus.

— Nu pricep.

— Simplu, draga mea: m-am bucurat că răspunsul meu l-a satisfăcut pe comisar. Și-acum, hai să mâncăm ceva, că mor de foame.

Ultima replică a Larei o năucise pe Sanda într-atâta, încât a așezat fața de masă pe pat, iar farfuriile le-a pus pe scaune.

— Ei! dar acum chiar că nu mai știu ce să cred despre Ela Jivan, adică... Lara Vlasiu – cum o socoteați voi, și-a mărturisit nepotul meu încurcătura în care se afla. De răspuns, a răspuns sincer la întrebările Sandei, însă ceva, ceva tot n-a mărturisit.

— Așa-i!

— Dar ce anume, nu-mi dau seama. A! Sigur! Sigur că asta e: relația ei cu polițaiul! Și-apoi, de ce îl declarase pe Mora ca trădător? Unchiule, Sanda n-a întrebat-o?

— Nu, pentru că ea intuise ceva care ție, se vede, ți-a scăpat. Oricum, deocamdată nu-ți bate capul cu această treabă, fiindcă cele două fete n-au mai discutat nimic până a doua zi, dimineața. Era duminică: îmi amintesc bine. Cea dintâi s-a trezit Lara. A început să deretice prin încăpere, iar când Sanda a întredeschis ochii, a întrebat-o:

— Vrei să-ți fac un ceai?

Drept răspuns, prietena lui Silviu a sărit din pat și s-a repezit să vadă cât era ceasul. Pe urmă a exclamat speriată:

— E foarte târziu! Și a început să se îmbrace.

Lara a privit-o lung, fără să-și ascundă mirarea:

— Dar ce-i graba asta?

— Lara, vezi, ar cam trebui să te grăbești și tu... pentru că... peste câteva minute vor veni aici...

— Cine?

— Niște tovarăși de-ai noștri și...

— Și?

— Nu! a strigat Sanda, pradă frământării care pusese stăpânire pe ea. N-am voie să-ți spun.

— Ia ascultă! s-a arătat Lara supărată, ce-nseamnă comedia asta?

— Nu insista. Apoi a oftat și, înecând-o plânsul, abia a mai putut să murmure: Iartă-mă! Poate că nici nu este adevărat...

Lara Vlasiu s-a depărtat de noua sa prietenă, voind parcă s-o privească mai bine:

— Sanda, tu nu ți-ai pierdut cumva mințile?

Fata și-a plecat capul și, rușinată de propriile-i gânduri, i-a răspuns în șoaptă, repetând:

— Poate că nici nu este adevărat...

— Ce? Ce să fie ori să nu fie adevărat? a strigat trimisa județenei, pierzându-și oarecum răbdarea.

Drept răspuns, cea întrebată i-a cuprins strâns umerii, i-a căutat privirea și când i-a întâlnit-o a murmurat:

— De-ai ști tu despre ce este vorba...

— Exact, nu... Dar presupun că despre ceva urât, rău...

— Da, da, a recunoscut Sanda. Știi, pentru mine ar fi îngrozitor dacă...

Lara Vlasiu i-a curmat fraza, punându-i un deget pe buze. Apoi a sfătuit-o:

— Învăță s-aștepți!

Sanda continuă să rămână pradă îndoielilor sale, într-o asemenea măsură, încât nu se putu stăpâni, dorind să fie sigură de nevinovăția prietenei sale.

— Spune-mi, dacă te-aș întreba ceva... ceva cumplit, în legătură cu tine... ai recunoaște?

— Cred că da.

— Lara, eu nu pot trăi fără să cred în oameni! s-a arătat Sanda disperată. Și cu atât mai mult în tine, de care m-am apropiat foarte mult, și în care am avut încredere.

— Fii pe pace! Niciodată n-am făcut nimic rău sau urât.

— Niciodată... Bâigui Sanda, vrând parcă să se încredințeze de toată cinstea pe care o citea în privirea hotărâtă a Larei.

— Hai, spune-mi odată, ce dorești la urma-urmei să știi?

Și cum Sanda nu se încumeta să întrebe, Ela Jivan o făcu în locul ei.

— Vrei să afli dacă eu sunt sau nu Lara Vlasiu! Așa-i?

În clipa aceea răsunară câteva ciocănituri la ușă.

Lara – căci așa vom continua a-i spune Elei Jivan – a deschis larg ușa încăperii sale. În prag se aflau Dolman și Tudor.

Secretarul părea obosit și preocupat, deopotrivă. Era

zbuciumat de faptul că problema descoperirii trădătorului împiedica organizația noastră să-și îndeplinească misiunea de sabotare a mașinii de război hitleriste.

Tudor avea o față încremenită, lipsită de orice expresie.

Fata nu s-a sfiit să le arate cât era de surprinsă. Le-a făcut semn să intre în casă. Tudor a privit-o pe Sanda întrebător, dar suspecta l-a asigurat că nu-i anunțase acea vizită. Dându-și seama că spiritele aveau să se încingă și vrând să curme de la bun început o ceartă între Hareș și Lara, secretarul a intervenit:

— Iată pentru ce ne găsim noi aici: fosta dumitale gazdă, Maria Ganeș, dorește să te vadă.

Lara s-a holbat la Ion, de parcă îi anunțase vizita unui extraterestru.

Tudor a sesizat deruta fetei și a întrebato:

— Nu-ți spune nimic acest nume?

Trimisa județenei a murmurat, nesigur: „Maria Ganeș, Maria Ganeș”, iar Tudor a insistat:

— Fosta dumitale gazdă.

— A! Da, da, sigur, fosta mea gazdă... s-a arătat Lara că-și amintește.

— Ei bine, dintr-o clipă într-alta va sosi aici, i-a declarat Ion.

— I-ați dat adresa?

— Nu. O va aduce Silviu.

Fata a râs silit, s-a uitat la ei cu oarecare amărăciune și pe urmă le-a spus:

— Dacă vă îndoiiți că eu aș fi adevărata Lara Vlasiu, ar trebui să procedați altfel, și nu să mă supuneți unor probe umilitoare. Fac parte dintr-un organ utecist superior organizației voastre și, mai înainte de orice, se impunea să informați județeană.

Tudor o privea cu admirație și parcă abia își stăpânea un soi de bucurie ciudată:

Ion, însă, i-a răspuns:

— Eu am hotărât să se procedeze astfel: altminteri ar fi durat prea mult și, unde mai pui... am fi expus la cine știe ce primejdii pe încă un tovarăș de-al nostru.

Falsa Lara ridică din umeri, în semn de capitulare.

— Fie! a încuviințat ea, oftând. Dar cum ați dat de urma

fostei mele gazde?

— Silviu le-a descoperit, i-a răspuns Hareș.

— Ei, nu face pe modestul, a intervenit secretarul, Silviu le va aduce, tot el le-a căutat...

— Le va aduce... Le-a căutat! Dar asta înseamnă că e vorba despre mai multe persoane, a ridicat Lara tonul nedumerită.

Dolman a zâmbit.

— Se vede că am uitat: e vorba și de fosta dumitale colegă, Ady Silvian.

— Silviu? Silviu Mora s-a ocupat de aceste două femei? a insistat Lara să afle.

— Nu! a înfirmat Ion Dolman, privind spre Tudor. El, el – Hareș le-a descoperit! Cât privește Mora, n-a făcut altceva decât să verifice dacă cele două cunoștințe care te-ar putea recunoaște cu siguranță mai locuiau încă la adresele știute și să vadă dacă ar dori să te viziteze.

— Unchiule, de ce trebuia să-i dea toate explicațiile astea, falsei Lara, secretarul vostru?

— Pentru că el era un om chibzuit și nu se pripea ca alții.

Băiatul a chicotit vesel, și m-am bucurat că nu se supărase pentru ironia mea.

— Păi, a început el, chipurile nu prea sigur de sine, uite, de data asta nici eu nu mă grăbesc să trag vreo concluzie, dar... Simt, așa... Că spusele lui Dolman nu erau o simplă sporovăială.

M-am uitat la el cu mult interes.

— Ascultă, nepoate, dacă-ți închipui că procedând astfel mă vei putea trage de limbă, mută-ți gândul.

A râs din toată inima, dându-și seama că i-am ghicit intenția. Avea dreptate: Ion nu sporovăise doar ca să se afle în treabă, și Simion, de astă dată, fără să se mai joace cu mine de-a modestul și nehotărâtul, mi-a spus-o direct:

— Mi se pare mie că vorbele secretarului vostru erau un fel de „Pentru cine are urechi – să audă, iar pentru cine are minte – să priceapă!” N-am răspuns nimic, iar el a continuat: Acuma, vorba e: pentru ale cui urechi vorbise și cărei minți se adresase, că acolo, în afară de el se mai aflau Tudor, falsa Lara Vlasiu și

Sanda Rarău. Nu?

— Așa-i! am confirmat eu și am dat semne că doream să continui, dar nepotul meu n-avea de gând să se dea bătut cu una, cu două.

— Văd că nu te trage inima să-mi răspunzi, mi-a reproșat el.

— Dar nu m-ai întrebat nimic, am căutat să mă eschivez din nou.

— Stai, că nu-i chiar așa; adică nedumeririle pe care ți le-am mărturisit nu sunt niște întrebări? Mă rog, nu vrei să-mi răspunzi? Bineee! Voi căuta să-mi răspund singur.

„Bravo, Simioane!” mi-am spus în gând, încântat de perseverența tânărului meu ascultător.

— Unchiule, a început el, cu glas tărăgănat, dacă Elei Jivan – cea care-i luase locul tovarăsei Lara – îi fuseseră adresate precizările pe care le făcuse Dolman în legătură cu aportul lui Tudor și Silviu, atitudinea secretarului vostru poate fi apreciată ca o tactică foarte ciudată...

— Interesant!

— Cred că a vrut s-o liniștească în legătură cu presupusul ei complice, Mora.

— Fii mai explicit, băiete.

— Simplu! mi-a răspuns nepotul meu, și s-a grăbit să-mi reproducă gândul lui Dolman, așa cum și-l închipuise el; „Fii pe pace, nu Silviu este acela care a avut inițiativa verificării tale; el n-a fost decât un executant în planul nostru.” Numai că nu îmi este prea clar de ce a făcut-o atentă: „Pericolul vine de la Tudor!”

L-am sărutat pe amândoi obraji. Eram, deopotrivă, fericit și emoționat; judecata băiatului mi se părea mult prea matură pentru vârsta pe care o avea și, dacă n-ar fi vorba de nepotul meu, v-aș spune că în clipa aceea l-am socotit o excepție. De altfel, vă pot mărturisi că am mai fost pus în asemenea situații de băieți și fete de-o seamă cu Simion și, de la o vreme, am început să cred că în țara noastră s-a născut o generație de aur, de copii frumoși și foarte... dar foarte deștepți. O! Simion merita din plin să-i mărturisesc sfârșitul povestirii, ca el să afle cât de bine chibzuse situația și ce limpede îi fusese judecata,

dar acel amănunt care lui îi era necunoscut, și pe care eu îl socoteam cheia întâmplărilor de odinioară, mă împiedica să-i dau satisfacția meritată de el, pe deplin. Și m-am pomenit istorisindu-i, în continuare, cum, după tactica lui Ion Dolman, în camera falsei Lara și-a făcut apariția tânărul Mora. Puștiul respira agitat, ca după o îndelungată alergătură; dar pentru un ochi mai experimentat, putea fi clar că nu oboseala, ci emoția era pricina stării sale.

— Tovarășe secretar, a început Silviu, doamna Maria Găvan va sosi ceva mai târziu. În schimb, a venit domnișoara Ady Silvian.

— Poate intra? a întrebat-o Dolman pe Lara.

— Cum să nu? Doar eu am invitat-o, a răspuns fata, pe un ton care trăda ironie.

Mora a țâșnit afară din încăpere și după câteva clipe a revenit cu Ady.

Noua sosită era îmbrăcată după ultimul jurnal de modă franțuzească; fața îi era tot boită exagerat, iar pantofii din piele veritabilă de crocodil aveau niște tălpi care-i îngreunau mersul, făcând-o să pară că umblă pe niște picioroange. Și-a rotit privirea în jur și a strigat cu o bucurie forțată:

— Ady! pentru toată lumea. Așa mă cheamă! Când a dat cu ochii de falsa Lara Vlasiu, s-a năpustit asupra ei, acoperindu-i obrajii cu sărutări. Lara! Scumpa... buna mea Lara! Prietena mea Lara! Și, întorcându-se către ceilalți, le-a declarat, silindu-se să pară cât mai emoționată: A fost cea mai bună prietenă a mea... Atâta doar... am avut și necazuri din pricina ei.

— Necazuri? a întrebat Tudor.

— Da... uneori, seara, ne călcau poliștii. A oftat adânc și, uitându-se spre aceea pe care o recunoscuse, a întrebat-o: De ce te căuta poliția? Dar, neprimind răspuns, a continuat să se adreseze celorlalți: Mereu o căuta poliția, dar pot să jur că Lara n-a furat nimic.

— Ei, dar nu numai pe hoți îi caută poliția, a intervenit Dolman.

Ady s-a arătat foarte surprinsă de remarca secretarului, și numai după o vreme a murmurat:

— Nu cumva... Lara făcea comerț de bursă neagră, pe vremea aceea? Vai, ce șmecheră! a exclamat vizitatoarea, întorcându-se către fata suspectată de noi. Cum, tu? Am stat împreună, am împărțit același pat, am lucrat la același spital aproape un an și mi-ai ascuns că făceai negustorie? Lara! înseamnă că tu n-aveai încredere în mine, și asta mă doare foarte... foarte mult. Gândiți-vă, domnilor, s-a întors ea spre cei trei, cât de expusă eram unei arestări, pentru că, spuneți și voi, cine ar fi crezut că biata de mine nu aveam habar de afacerile colegei care locuia și muncea împreună cu mine?

— Unde ați locuit împreună cu Lara? a întrebat deodată Hareș.

— La coana Jana, pe fundătura Duzilor, însă după o vreme Tuțu a primit o telegramă și...

Fraza i-a fost curmată de intervenția lui Ion:

— Cine e Tuțu?

— Lara! Așa-i spuneam noi, colegele de la spital, a explicat Ady și a continuat: După ce a primit telegrama, Tuțu a părăsit-o pe coana Jana.

— Sper că n-ai rămas datoare, la fosta gazdă, a ironizat-o Hareș pe falsa Lara.

Fata l-a privit încruntată:

— Fii pe pace! Niciodată și nimănui n-am rămas datoare. Apoi, întorcându-se spre Sanda, a continuat:

Nici măcar pentru o clipă de încredere n-am rămas datoare.

— Ce-i cu telegrama, domnișoară Ady? a întrebat Ion.

Excentrica musafiră l-a privit lung, de parcă atunci ar fi aflat despre așa ceva. Pe urmă, amintindu-și, vorbi cu ton răspicat:

— A, da... murise tatăl Larei.

— Când? a intervenit fata despre al cărui părinte era vorba.

— Păi... anul trecut...

În clipa următoare, Lara a înșfăcat-o de bluză, strigându-i:

— Ia ascultă! Tatăl meu a murit acum nouă ani; trebuia să știi asta, că doar am locuit împreună atâta vreme. Nu? Pe urmă a eliberat-o din strânsoarea mâinilor sale.

Tudor a început să se agite, privind-o neliniștit pe Lara care părea să-și fi pierdut cumpătul. Mora și Sanda nu mai știau ce

să creadă, iar Dolman, singurul dintre ei, zâmbea cu un aer absent.

Ady s-a căznit să plângă, dar, neizbutind, a început să se vaite:

— Dacă țiți la mine, plâng. Să nu mai țiți la mine, Lara. Poate nu-ți pare bine că am venit să te văd?

— Vai de mine! i-a răspuns Lara, cum să nu mă bucur de revederea noastră, după ce mi-am dorit-o atât de mult? Și, privind către ceilalți, a continuat pe același ton ironic: Știți doar cât am insistat s-o găsiți pe Adyșor!

— Poate că doriți să rămâneți singure? a sugerat Tudor. Poate vreți să depănați unele amintiri?

— Da, da! s-a arătat entuziasmată vizitatoarea, dar Lara i-a tăiat elanul:

— Nu văd ce ne-ar împiedica s-o facem de față cu oricine.

Musafira a schițat un gest de renunțare, însă cea suspectată de noi a insistat:

— Hai! Dă-i drumul, că doar pentru asta am ținut așa de mult să te revăd!

Glasul fetei era atât de aspru, încât Ady pricepuse că nu se putea aștepta la nimic bun din partea ei, astfel că bâigui, speriată:

— Tuțu, dacă nu vrei, nu vreau nici eu. De ce să afle ei întâmplările prin care am trecut noi? De ce? Nici nu cred să-i intereseze și... și nici n-ar fi frumos să vorbim... de parcă am fi singure.

— Ba să vorbim! a tunat Lara. Să vorbim! că de-aceea te găsești aici!

Ady s-a retras spre Tudor, cerându-i parcă ajutor. După câteva clipe, a întrebat, într-o doară:

— Lara, unde naiba ai dispărut atâta vreme?

Chipul celeilalte s-a luminat deodată:

— Am fost bolnavă de nervi!

Vizitatoarea s-a cam speriat și, apropiindu-se de ușă, abia a mai însăilat cuvintele:

— Vorbești serios?

— Da! a strigat Lara.

— Și... Și te-apucă... Așa... din senin?

— Nu! numai atunci când prietena... când cea mai bună prietenă a mea nu știe că taică-meu a murit acum nouă ani, și nu anul trecut. Pricepi?

Ady a apăsât clanța și a zbughit-o afară din odaie.

— N-ai fost prea amabilă cu fosta dumitale colegă, a dojenit-o Ion Dolman pe Lara, dar se vedea cât de colo că întâlnirea ei cu deșuchiata aceea îl distrase de minune.

Tudor, însă, a muștrat-o cu toată seriozitatea.

— Firesc! a aprobat Simion. Nu găsesc nimic amuzant în confruntarea aceea, iar Hareș avea tot dreptul să fie supărat, fiindcă el inițiasse acțiunea de verificare a Larei și a lui Silviu Mora!

— Da, el propusese asta.

Băiatul părea să nu fi auzit răspunsul meu; era cu gândul în altă parte și curând avea să mi se confirme această impresie, pentru că deodată l-am auzit vorbindu-și singur:

— Ia stai! Oare nimeni n-a băgat de seamă că falsa Lara Vlasiu a pus-o la punct pe fosta ei colegă, precizându-i că rămăsese orfană de tată acum nouă ani, și nu anul trecut?

— Și ce-i cu asta? m-am prefăcut eu că nu pricep.

— Cum „Ce-i cu asta”? Dumneata nu-ți dai seama că în vorbele și purtarea Larei era ceva nefiresc? Iată, de pildă... Numai faptul că ea a îndrăznit s-o cerceteze pe Ady, în loc să se bucure că aceea s-a înșelat, asemănând-o cu Lara cea adevărată, îmi spune că... ori nu se temea de demascare, ori juca atâta de tare, dându-și seama cât de mult era încolțită. Oricum, aici e lacătul care închide misterul povestirii dumitale, dar eu încă n-am găsit cheia.

— Într-adevăr, dar numai unul dintre lacăte.

O vreme, între noi s-a așternut tăcerea aceea apăsătoare, care se lasă ori de câte ori oamenii ajung într-un moment de supremă încordare și, ca să pun capăt acelei stări m-am pornit să-i relatez mai departe cum Silviu Mora plecase grăbit s-o conducă pe Ady, dar, spre surprinderea celor din camera fetelor, puștiul reveni după numai trei-patru minute, anunțând:

— A sosit doamna Maria Ganeș!

Ceilalți au privit întrebător spre Lara.

— Să poftească, a spus fata și mai iritată decât la venirea fostei sale colege. Doar și pe ea tot eu am invitat-o.

Tudor a făcut haz de vorbele celei pe care o verifica după planul său, dar Ion, pe un ton hotărât, i-a atras atenția că nu-i vreme de glume și a rugat-o pe Lara s-o primească frumos pe fosta ei gazdă. După aceea i-a spus lui Silviu s-o aducă pe bătrână.

Maria Ganeș, văzută acum la lumina zilei, părea să nu fi trecut de șaiszeci de ani, iar dacă judeci după îmbrăcămintea ei viu colorată și pe deasupra mai țineai seamă și de pieptănătura băiețească, erai obligat – măcar din politețe – să nu-i dai nici cincizeci de ani.

Spre deosebire de Ady, doamna Ganeș și-a făcut o apariție gravă, aproape solemnă, chipul ei trădând o emoție bine dozată și o bucurie reținută. A rămas în pragul ușii, dând impresia că nu știe încotro s-apuce, iar Silviu n-a îndrăznit s-o îndemne: „Poftiți! Intrați, că de-aceea ați venit”.

Tudor a profitat de nehotărârea noii vizitatoare și, apropiindu-se de Lara, i-a șoptit:

— Recunoașterea dumitale de către această persoană are foarte mare importanță. Te fac atentă că va fi o operațiune destul de anevoioasă pentru ea și... Ți-am fi recunoscători, atât eu cât și tovarășul secretar, dacă nu ne vei mai oferi o scenă care s-o pună pe fugă și pe această martoră.

— Și... De ce spuneți că va fi anevoioasă recunoașterea mea de către această femeie? a întrebat fata, tot în șoaptă.

— Pentru că este oarbă! a murmurat Dolman.

— Iar orbii nu pot fi mințiți! a precizat Hareș.

Simion se frământa pe loc, semn că ceva îl nemulțumea.

— Ce-i? Ce nu-ți convine? am vrut eu să aflu.

— Unchiule! de ce a intimidat-o Tudor? Voia să-i zguduie cât de cât încrederea în sine și astfel să-i mai șubrezească jocul „de-a cine-i mai tare”? A respirat adânc și a murmurat cu oarecare îndoială: Cred că aici se află cel de al doilea lacăt al istorisirii dumitale și – a adăugat el, cu amărăciune – văd că iar îmi lipsește cheia.

L-am asigurat că numai ascultându-mă va afla cheile tuturor lacătelor, pentru că acestea din urmă erau mai multe decât două, câte observase el, deocamdată.

Și am continuat să-i spun cum, după câteva clipe de ezitare, Maria Ganeș a pătruns până în mijlocul camerei unde s-a oprit și, instinctiv parcă, și-a întins ambele brațe, căutând ceva de care să se sprijine.

Sanda Rarău, îndemnată de Tudor Hareș, i-a venit în întâmpinare, oferindu-i brațul, drept reazim.

— Vă susțin eu, doamnă. Încă doi pași, și vă veți putea așeza.

Fosta gazdă a Larei Vlasiu și-a plimbat o palmă de-a lungul brațului Sandei, pipăindu-i umărul, gâtul și apoi obrazii. Pe urmă i-a cuprins palmele și a vorbit pe un ton coborât:

— Tu ești fata care m-ai vizitat împreună cu un tânăr. Te cunosc după umezeala palmelor și după glas. Așa-i?

— Da! a răspuns Sanda, fără ezitare.

Pe urmă, bătrâna s-a lăsat condusă și așezată pe un scaun pus mai spre mijlocul încăperii, de unde a întrebat:

— Dar unde e scumpa mea Lara?

Hareș i-a făcut Sandei un semn, îndemnând-o s-o facă să creadă de data aceasta că ea era cea despre care se interesase bătrâna.

— Eu sunt Lara! a șoptit Sanda, să nu i se recunoască vocea.

Doamna Ganeș s-a ridicat de pe scaun, și-a repezit mâinile în direcția fetei, dar n-a ajuns-o.

— Minți! Pe mine nici șoaptele nu mă pot minți. Apoi, parcă înecând-o plânsul, a strigat cu glasul sugrumat de furie: Oriunde aș fi, nu mi-e frică! Eu am mai fost chemată la siguranță pentru Lara; pe vremea aceea mai vedeam. Dar și atunci, ca și acum, vă jur că fata asta n-a făcut nimic rău. Și-a acoperit fața cu palmele, iar Tudor a ajutat-o să-și reia locul pe scaun. Oricine ați fi și oriunde m-ați fi adus, spun că nu-i frumos ce faceți. Sunt văduva unui aviator erou. Am rămas singură și nenorocită, iar voi mă batjocoriți. Asta-i foarte urât!

Dolman i-a luat mâinile într-ale sale și i-a cerut scuze pentru întâmplarea de mai înainte, iar bătrâna l-a întrebat:

— Dacă șeful, cel care a pus la cale batjocura de adineauri,

nu are nimic împotriva, pot să plec?

— Nu el este șeful, ci eu, a asigurat-o Ion Dolman.

Maria Ganeș a început să-i pipăie palmele cu multă luare-aminte și într-un târziu i-a spus:

— Ai mâini de om sincer. Aș vrea să știu cât mai rămân arestată la voi.

Se vedea că pe Dolman expresia oarbei îl îndurerase.

— Nu sunteți arestată.

— Dar Lara? a îndrăznit vizitatoarea să întrebe, prinzând încredere în noul său interlocutor.

Nu știa nimeni ce urmărea Dolman, pentru că, uitându-și parcă amabilitatea de până atunci, i-a răspuns pe un ton dur, neprietenos:

— Va rămâne în beciurile noastre, atâta timp cât va fi necesar.

În secunda următoare, Maria Ganeș s-a ridicat de pe scaun, căutând parcă chipurile tuturor, ca după aceea să bâiguiască trist:

— Păcat că nu vă pot întâlni privirile! Și mâinile sale au prins să se frământa, trădând o mare neliniște.

Tudor, impresionat poate de zbuciumul femeii, i-a făcut Larei semn, iar fata s-a apropiat de oarbă, atingându-i un umăr.

Maria Ganeș a tresărit, i-a prins mâna, s-a ridicat și a început să-i pipăie gâtul și obraji.

— Lara! a exclamat ea, într-un târziu, fetița mea dragă, ai slăbit.

— Vorbește, Lara! a tunat Hareș, vrând și dovada recunoașterii de către oarbă, prin ascultarea glasului fetei.

— N-am ce să-i spun, a răspuns tânăra și s-a depărtat de Maria Ganeș.

Tudor a muștrătat-o pe Lara, printr-un gest elocvent, dar oarba, intuind, se vede, nemulțumirea celor din jurul fetei, îi sări în ajutor:

— Foarte bine! Foarte bine, draga mamei... oi fi obosită... Chinuită... Vai de sufletul tău, și-acuma, pe lângă necazurile tale, îți mai faci griji și pentru mine. Mie... cine mi-ar lua viața și-ar face pomană, că eu n-am curaj, a mai spus ea, repezindu-se spre locul unde tânăra se retrăsese. A întins brațele, iar ochii

ei rățăceau aiurea în căutarea Larei, și după un timp a implorat-o: Mai vino o dată lângă mine!

Utecista n-a dat curs acelei rugăminți, iar bătrâna și-a motivat dorința într-un fel care pe ceilalți i-a impresionat:

— Vreau să știu dacă mai ai alunița aceea pe față!

Într-adevăr, falsa Lara Vlasu avea o aluniță proeminentă pe obrazul stâng, pe care, însă, cei de față parcă abia atunci o descoperiseră.

— Deci, asemănarea Elei Jivan cu Lara Vlasu era perfectă, mai ales pentru cineva care avea s-o identifice fără s-o vadă, dar cercetând-o îndeaproape, concluzionă Simion.

— Nu uita și glasul, am spus eu într-o doară.

— Asta se mai poate imita, dar o aluniță... o aluniță adevărată – ce coincidență fericită pentru falsa Lara!

— Măi băiete, întrebarea este dacă adevărata Lara avea un astfel de semn pe obraz?!

Țin minte că, la auzul acestor vorbe, nepotul meu și-a ațintit ochii într-aiurea, de parcă ar fi căutat în neant înțelesul acestei întorsături a vorbelor mele. O vreme a tăcut și apoi a dat din cap trist:

— Iată al treilea lacăt! dar pe acesta dumneata nu mi l-ai arătat și, drept să-ți spun, din pricina asta nici nu îndrăznesc să presupun care ar fi cheia.

L-am bătut pe umăr, încredințându-l că n-avea nicio vină și i-am explicat că nu putea să-i fi trecut prin minte o asemenea întrebare: dacă adevărata Lara avusese ori nu o aluniță. Și-apoi, deocamdată nu asta era important, ci continuarea confruntării Mariei Ganeș cu tânăra care o substituise pe utecista trimisă nouă, inițial, de județeană.

Oarba a încercat să se întoarcă la scaunul ei, dar s-a lovit de masă, Tudor s-a repezit s-o ajute, iar Dolman i-a adus scaunul mai aproape. Bătrâna însă nu s-a mai așezat.

— Dumitale îți vorbesc, a spus ea într-un târziu, și s-a grăbit să precizeze: dumitale, cel mai mare în grad! Mai ești aici?

Ion i-a atins o mână:

— Da, n-am plecat.

— Vreau să-ți fac o mare rugămintă... Să n-o chinuiți pe

Lara... E un copil necăjit, și dacă a făcut vreo prostie, apoi să știți că nu-i numai ea de vină. A dus-o greu în copilărie... Foarte greu! Și, mai la urma-urmei, să știți dumneata, domnule... că nimic nu-l face pe om să-și piardă mințile mai rău ca mizeria. A răsuflat adânc, și-a petrecut batista pe deasupra ochilor și a continuat: Uite, eu cred oamenilor și, ca dovadă, cu toate că n-o duc prea bine cu banii, chirie de la fata asta, cât a stat la mine în gazdă, dacă i-am luat pe jumătate din cât ne învoiserăm. A oftat de câteva ori și apoi l-a întrebat pe Dolman: Auzi, șefule? Când îi dați drumul fetei? Și, pentru că n-a primit niciun răspuns, i-a cerut Larei ca, de-ndată ce se va afla liberă, să revină la ea în gazdă.

— Bine, doamnă Ganeș, a răspuns fata pe un ton indiferent.

Oarba a spus că vrea să plece și a cerut o mașină care s-o ducă acasă. Tudor a asigurat-o că mașina o aștepta și i-a făcut un semn Sandei Rarău, care s-a arătat gata s-o ajute până în stradă. În drum spre ușă, s-a oprit, căutându-l parcă pe Dolman:

— Domnule! dumneata ăla mai cumsecade, care zici că ești șeful lor, îți trece prin minte câtă lumină ai aduce în bezna mea, dac-ai lăsa-o pe Lara să mă conducă acasă? Știi dumneata ce pomană ți-ai face?

Impresionată de spusele bătrânei, Sanda i-a cuprins mâinile într-ale ei și a asigurat-o că, de-ndată ce Lara va putea, o va sili – dacă va fi nevoie – ca primul drum să-l facă acasă la fosta sa gazdă.

— N-ar trebui să te cred, a murmurat doamna Ganeș, pentru că mai înainte m-ai mințit, prefăcându-te că ești Lara. Da, da, n-ar trebui să te cred, dar acum pari sinceră.

Sanda a ajutat-o să-și continue drumul, însă oarba s-a oprit, numai pentru o singură clipă, în dreptul unei oglinzi atârnată în apropierea canatului ușii și, privindu-se, și-a îndreptat bretonul. Apoi a plecat.

— Asta-i culmea! a explodat glasul lui Simion. Ce-a spus Dolman?

— Cred că n-a observat.

— Dar Tudor?

— Nici el.

— Silviu?

— Da; și Silviu și Sanda.

— Cum au reacționat? a vrut să știe băiatul.

— Au schimbat o privire și s-au asigurat că amândoi observaseră același lucru. Deocamdată, asta le-a fost de ajuns.

Nepotul meu a căzut pe gânduri, și numai după o vreme de îndelungată chibzuință, când se vede că s-a simțit mai sigur pe judecata lui, mi-a mărturisit:

— Știi, oarba este cei de al patrulea lacăt al misterului acestor întâmplări, dar, cu toate că aici mi-ai pus și cheia pe tavă, mă simt încurcat și mai rău.

I-am zâmbit și m-am uitat la el plin de nedumerire.

Băiatul, însă, nu m-a lăsat s-aștept prea mult:

— Dacă Maria Ganeș nu era cu-adevărat oarbă, atunci pe cine trebuia să amăgească, pe cine să apere și în ce scop!? Să-i luăm pe rând...

— Fie! m-am învoit eu.

— Primul – Dolman! Ei bine, secretarul vostru n-o cunoscuse mai înainte, a socotit-o oarbă și s-a purtat frumos.

— Adevărat! I-am aprobat eu.

— Al doilea om din organizația voastră, Tudor! El era acela care a descoperit-o pe Maria Ganeș, a propus-o lui Dolman pentru confruntare cu Lara, a urmărit, în același timp, să-l verifice și pe Mora – dar să ne oprim aici și să vedem consecințele. Vasăzică, este de presupus că Tudor știa dacă fosta gazdă a Larei era ori nu oarbă. Și dacă știa că se preface, atunci s-a folosit de o martoră falsă pentru a-și acoperi complicea, adică pe Lara.

— Dragul unchiului, dar Tudor, zic eu, poate că nu știa betșugul acelei bătrâne, ci doar aflase numele ei printre aceia care o cunoscuseră pe fata trimisă nouă de județeană, am căutat eu să-l încerc.

Și-a ridicat umerii în semn de nehotărâre, și-apoi mi-a spus:

— Chiar dacă merg din nou numai până la jumătatea drumului, să știi că totuși nu l-am greșit. Dar, dacă am greșit undeva, atunci am făcut-o numai din cauză că nu știu încă niște amănunte. De pildă, Tudor făcuse cu Maria Ganeș un joc pentru

acoperirea falsei Lara Vlasiu, ori jocul acela era menit s-o prindă pe impotoare într-o cursă din care să nu mai scape? Vezi? Asta nu știu.

— Bravo! l-am felicitat eu, amândouă presupunerile au valoare egală, dacă ținem seama de stadiul în care ne aflăm cu povestirea. Dar nu mi-ai spus ce crezi despre ceilalți.

Simion se bătu cu palma peste frunte și zâmbi încurcat:

— Era să uit! Să începem cu Silviu Mora: puștiul – cum îl numești dumneata adesea – s-a dus la persoanele indicate de Tudor, adică la Ady și Maria Ganeș. Dacă Tudor nu le cunoștea, iar Silviu era adevăratul complice al falsei Lara, putea aduce pe oricine altcineva, în locul adevăratelor martore, cu ajutorul cărora organizația voastră dorea s-o confrunte.

— Nu! m-am pomenit eu iar strigând. N-avea pentru ce să recurgă la asemenea trucuri.

— Unchiule, și-a schimbat el gândurile după o vreme, marea piedică în calea aducerii unor false martore de către Silviu Mora era Sanda, pentru că băiatul a fost tot timpul împreună cu ea în căutarea lor. Cum de nu m-am gândit la asta? Ei, ți-aș mai spune ceva și despre Sanda, însă mă tem să nu te amărăsc iar...

— Asta-i bună! Doar nu-ți închipui că m-aș putea supăra pentru niște presupuneri.

— Bineee! Atunci, iată ce cred că s-ar fi putut întâmpla cu prietena lui Silviu, a început el pe un ton hotărât, dar s-a oprit brusc, privind într-aiurea.

— Ei, hai, zi!

— Îți amintești de privirea complice pe care Silviu a schimbat-o cu Sanda când a observat că Maria Ganeș nu era oarbă?

— Da...

— Și-atunci, n-am voie să bănuie că Sanda a trădat, dându-și mâna cu Silviu? Avea dreptate Tudor Hareș.

Am rămas pe gânduri. Mi-am aprins o țigară, am tras câteva fumuri, înadins parcă tot amânând reluarea povestirii, pentru ca numai într-un târziu să mă pornesc a-i spune că imediat după revenirea Sandei, Tudor Hareș a compătimit-o pe oarbă, adresându-se Larei:

— Biata femeie, îți simte lipsa! Probabil că o mai ajutai la citit.

— Nu, l-a întrerupt fata, își citea singură.

— Da?! s-a arătat Hareș surprins. Vasăzică, pe vremea când locuiai la ea în gazdă, bătrâna nu era oarbă...

— Ba era! a precizat Lara, zâmbind batjocoritor.

În clipa următoare, utecistul Mora a țâșnit plin de indignare:

— Tovarășe Tudor, am fost trași pe sfoară! Fata asta nu este adevărata Lara Vlasiu!

Dar, de-ndată ce Silviu Mora și-a terminat fraza, ușa camerei s-a deschis brusc și meșterul Alexe Hogaș, instructorul de partid care se ocupa de organizația noastră, a apărut în prag.

— Bună dimineața! a spus el, părând bucuros.

— Bună dimineața, tovarășe instructor! i-au răspuns ceilalți, aproape în cor.

Meșterul a intrat, a închis ușa cu grijă și s-a îndreptat spre Lara.

— Ce mai faci? a întrebat-o el pe fată, întinzându-i mâna.

— O cunoașteți? a întrebat Tudor, părând foarte tulburat.

Alexe s-a întors spre el și i-a răspuns, zâmbindu-i:

— Cum să nu? Și încă de mult! Nu-i așa, tovarășă Lara Vlasiu? a întrebat-o el pe tânără, revenind cu privirea la ea. Pe urmă a râs cu poftă și poate că veselia lui ar mai fi durat, dacă Mora nu și-ar fi plesnit fruntea cu palma și n-ar fi părăsit încăperea, bâiguind uimit:

— Cum? și meșterul...!?

Bătrânul a pufnit iar în râs, dar se vedea cât de colo că de crispare. Apoi a făcut secretarului nostru un semn pe care doar el să-l fi observat.

Dolman a motivat că trebuie să meargă cu Sanda la o întâlnire foarte importantă și a plecat împreună cu ea. După câteva minute, meșterul i-a cerut lui Tudor să-l lase singur cu Lara. Hareș a părăsit încăperea, dar a rămas dincolo de ușă pentru a asculta ceea ce avea să discute Alexe cu Lara.

— Unchiule! a strigat plin de entuziasm Simion, dacă Silviu s-a purtat copilărește, ori a jucat foarte tare acuzându-l pe meșter că recunoaște pe falsa Lara drept cea adevărată, are mai

puțină importanță decât...

— Decât ce anume?

Bucuros de interesul pe care i-l arătam, nepotul meu s-a pornit să-mi explice:

— Păi, cel mai important lucru în clipa aceea era să se știe de ce Alexe o acoperea pe falsa Lara Vlasiu, adică pe Ela Jivan, nu? Că – să ne-amintim – ea discutase la un colț de stradă cu comisarul, informându-l că organizația voastră îl bănuia pe Mora ca fiind trădătorul. Și-apoi, a pășit printre voi mințindu-vă în legătură cu adevăratul ei nume. Iată numai două elemente care mă îndreptățesc să spun că Tudor a procedat cât se poate de bine, rămânând s-asculte discuția ei cu meșterul.

— Măi copile, am căutat eu să-l potolesc, dar tu vrei să uiți că Alexe era un om cinstit?

— Nu, dar tot el, omul cinstit, s-a pus chezaș pentru o impoștare.

— Ia să-ți spun eu ce a ascultat Tudor la ușă, și după aceea vom mai vedea...

Simion mi-a făcut semn că s-a supus, încrucișându-și mâinile la piept ca un școlar gata s-asculte o lecție de istorie; căci lecție de istorie, și nu altceva, era tot ce-i relatasem până atunci, ca și ceea ce avea să urmeze.

— Am trecut prin clipe grele, s-a auzit glasul Larei.

— Ai trecut tu prin altele și mai grele, a consolat-o bătrânul.

— Nu, n-aveți dreptate; în alte ocazii, măcar începutul mi-a fost mai ușor, pe când aici, de-ndată ce-am venit, m-au întâmpinat cu neîncredere, a spus fata, pe nerăsuflăte.

Meșterul a început să se plimbe, judecând după zgomotul pașilor. Apoi, calm, i-a explicat:

— Fată dragă, era și firesc; ei o așteptau pe Lara Vlasiu, cu o zi mai înainte, iar tu ai apărut a doua zi. Probabil că s-au gândit și ei la câte se puteau întâmpla într-o zi și o noapte.

— Bine, dar eu...

Zgomotul pașilor a încetat odată cu fraza întreruptă a fetei și nimeni n-ar fi putut jura cine pe cine a frânat: mersul – vorba, ori viceversa?! Cert este că Lara nu și-a terminat de rostit gândul, iar Alexe, grăbindu-se parcă, a căutat s-o liniștească:

— Fii pe pace! O să le treacă lor neîncrederea, dacă nu le-o fi și trecut chiar din clipa când m-au auzit numindu-te ca pe cea așteptată de ei.

Lara a oftat prelung, iar Alexe a întrebat-o oarecum îngrijorat:

— Ce se petrece cu tine? Ți este frică, ori te simți numai obosită?

— Am ajuns la capătul puterilor.

— Exagerezi!

Dincolo de tăblia ușii Tudor Hareș a auzit un zgomot ca de mobilă răsturnată; Lara se izbise de un scaun, trântindu-l pe dușumea.

Instinctiv, Tudor a dat să fugă, crezând că cineva din odaie avea de gând să iasă, și făcu zgomot.

Dar, în ciuda acestei întâmplări, cei dinăuntru au continuat:

— Dumneavoastră știți că toată dimineața m-au confruntat cu niște persoane pe care nu le-am cunoscut niciodată.

Bătrânul a râs scurt și n-a întârziat să-și arate nepăsarea:

— Ei, și?

Față de indiferența lui Alexe, fata a ripostat, cu disperare în glas:

— Nu pricepeți că am fost pusă de față cu niște oameni pe care nu i-am văzut în viața mea? În viața mea!

— Asta înțeleg, i-a răspuns meșterul, dar nu găsesc nicio explicație neliniștii tale exagerate.

A urmat o lungă pauză, iar când cel de-afara tocmai se pregătea să-și părăsească locul de unde asculta, crezând că discuția se terminase, glasul lui Alexe s-a făcut din nou auzit:

— La urma-urmei, ți-au spus pentru ce te-au confruntat cu femeile acelea?

— Femeile?! a strigat Lara surprinsă. Vasăzică dumneavoastră știți că vor recurge la un asemenea procedeu; poate că știți chiar cine erau?!

— Te-am întrebat dacă ți-au spus pentru ce le-au adus aici, la tine?

S-a auzit un oftat prelung și apoi vocea obosită a fetei:

— Da; mi-au mărturisit că se îndoiau de identitatea mea...

Ce mai? Voiau să se convingă că sunt cu-adevărat Lara Vlasiu.

Bărbatul a râs din nou. Apoi a vrut să afle dacă vreuna dintre cele două martore a manifestat o ezitare, fie cât de mică, iar când fata i-a răspuns că femeile s-au arătat că o cunoșteau de când lumea, el a exclamat mulțumit:

— Bravo! Ai văzut? Ești la adăpost de orice bănuială!

— Vedeți dumneavoastră, pe mine tocmai asta mă îngrijorează.

— Ce anume?

— Siguranța martorelor că se găseau în fața Larei Vlasiu. Oi semăna eu cu aceea, dar nici surori gemene n-am fost. Dacă mai aduceau încă două-trei persoane ca să mă „recunoască” la fel ca ele, jur că aş fi început să cred că sunt cu-adevărat Lara, și nu Tina Ormazu.

Mă așteptam ca, auzind răspunsul falsei Lara (Ela Jivan), Simion să sară, ca de obicei, când sesiza ceva insolit, dar, spre mirarea mea, băiatul mă privea cu niște ochi care parcă-mi spuneau: „Aștept să te corectezi. Fata aceea a spus, desigur, că ar fi început să se creadă Lara, și nu Ela Jivan, dar în nici într-un caz Tina Ormazu.” I-am susținut privirea, silindu-l să-mi ceară explicația pe care n-aveam de gând să i-o dau, fiindcă nu mă hotărâsem să-mi închei povestea aici.

— Unchiule, cred că falsa Lara n-a pronunțat numele Tinei Ormazu.

— Ba da.

M-a privit iar dezorientat.

— De ce? a vrut el să afle.

— Fiindcă... așa a socotit ea că e bine.

— Vasăzică, a făcut-o intenționat?!

— Întocmai, i-am tăiat eu orice speranță că va căpăta explicația dorită.

Dar băiatul, ca de obicei, n-avea de gând să renunțe:

— Unchiule, spune-mi, te rog, Lara știa că Tudor sau altcineva asculta dincolo de ușă?

— Habar n-am.

Noul meu răspuns l-a descumpănit și mai mult, dar numai pentru câteva secunde, fiindcă după aceea mi-a mărturisit:

— Altminteri, nu văd pentru ce ar fi făcut-o. Și tot el a revenit asupra acestei nedumeriri, adăugind: Purtarea Larei față de meșter, vreau să zic... Pronunțarea numelui „Tina Ormazu” ar fi explicabilă doar dacă tânăra l-ar fi considerat pe Alexe omul siguranței.

Am sărit de pe bancă și, abia putându-mă stăpâni, i-am declarat că „fantezia” lui întrece orice așteptare din partea mea.

— Dar nu e logic ce-am spus?

— Păi tocmai asta e nenorocirea! Aiurelile tale par cât se poate de logice.

Băiatul a chicotit vesel:

— Mi se pare mie că ți-am găsit cheia acestui al șaselea ori al câteleva lacăt o mai fi, și de-aceea te burzuluiești. Te fac atent și-ți repet: ori Lara știa că cineva asculta discuția lor, și deci oricine ar fi fost acela... trebuia să afle că, în locul utecistei arestată de siguranță, se strecurase agenta Tina Ormazu, ori în ochii ei Alexe trecea drept agent, și deci era nevoie să-l asigure că ea n-avea pentru ce să se teamă de el. Mă rog, poți continua istorisirea, și vom mai vedea noi...

— Înseamnă că „omul nostru” a lucrat perfect, dacă spui că ambele confruntări au decurs fără cusur, a încurajat-o Alexe pe falsa Lara Vlasiu.

— Vorbiți despre trădător, nu?

— Exact.

— Știți, a continuat tânăra, o fi lucrat el perfect, dar mie încă mi-e frică.

— Draga mea, trădătorul are instrucțiuni precise și te va apăra în orice situație.

— Mă tem că neîncrederea celor din organizație va mai dura, și-a manifestat fata nemulțumirea.

— Va dura atâta cât vom socoti noi că e necesar. După aceea vom pune stavilă până și celui mai firav gând de îndoială asupra identității tale.

— Cum veți reuși?

— Prin „omul nostru!” i-a răspuns grav meșterul, reîncepându-și plimbarea prin încăpere.

Atunci a răsunat puternic glasul fetei care, indignată la

culme, nu și-a mai putut stăpâni nervii:

— Dar cine este acest „om al nostru”?

— Vei afla la timp.

— Ia ascultă! a ridicat tonul Lara, până una-alta, eu, și nu altcineva, trăiesc aici, clipă de clipă, expusă primejdiilor. Nu crezi că firesc ar fi, măcar pentru o situație extremă, să știu cui să cer ajutor?

Bătrânul s-a oprit în apropierea ușii, fără să-i răspundă imediat. După o vreme, i-a reproșat pentru tonul de mai înainte, sfârșind prin a o pune la punct:

— Nu-mi place să mi se vorbească așa. Te fac atentă că pentru tine eu sunt și comisarul, și inspectorul la un loc.

— Vă rog să mă iertați, dar teama...

— Fără teamă! i-a curmat vorba Alexe. El știe totul și, dacă va fi nevoie, te va apăra, intervenind la timp. Și-apoi, a continuat bătrânul, dacă ai fi dorit cu-adevărat să afli cine este trădătorul ai fi aflat.

Tudor a auzit, înainte de răspunsul tinerei, un geamăt.

— Dar am dorit și doresc încă să aflu, ca să știu cui să cer ajutor la nevoie. V-am mai spus asta, însă v-ați supărat!

Bătrânul a râs batjocoritor:

— N-ai decât să-ți amintești cine le-a adus aici pe cele două martore care... te-au recunoscut că ești Lara Vlasiu.

— Silviu Mora! a strigat fata, gătuită de emoție. El le-a adus.

— Vezi că poți pricepe și singură?! a dojenit-o prietenos Alexe.

Această ultimă frază n-a mai fost auzită de Tudor, pentru că el plecase, mulțumit de cele aflate până atunci.

— Cred și eu! a exclamat Simion. Acuma știa cu exactitate numele trădătorului. Apoi, m-am pomenit cu el țâșnind de pe bancă și, tulburat cum nu-l mai văzusem, mi-a declarat: Unchiule, simt că-mi pierd judecata.

— De ce, băiete?

— Păi... Falsa Lara i-a declarat comisarului, mai înainte să fi discutat cu Alexe, că voi îl bănuți de trădare pe Mora.

— Da...

— Și-acuma... se preface că abia îl descoperă?

— Nu, dragul unchiului, acum a dobândit certitudinea. Cel puțin așa pare...

Cerul se acoperise în bună parte cu nori groși.

Amândoi ne-am privit îngrijorați că ploaia de astă-noapte ar fi putut reîncepe. Apoi, de parcă ne-am fi înțeles, ne-am făcut unul altuia cu ochiul, fiecare zicându-și în sine: „Fie ce-o fi, rămânem pe loc!”

CAPITOLUL V

PSEUDONIMUL

În vara aceea, timpul era foarte schimbător; uneori, diminețile ploua și serile erau calde, alteori ziua te sufocai din pricina zăpușelii, iar noaptea trebuia să te învelești bine, ca să te aperi de frigul adus pe aripile vântului ce se stârnea dinspre mare.

Țin bine minte că, după plecarea sa din locuința celor două fete, în duminica aceea însorită, Silviu a hoinărit prin Constanța, de la un capăt la altul al orașului, până când, spre seară, o ploaie binefăcătoare l-a trezit din zbuciumul căruia căzuse pradă.

O vreme, băiatul a rămas sub ropotul ploii. Apoi, când gândurile i s-au mai limpezit și a privit în jurul său, și-a dat seama că se afla pe faleză, nu prea departe de ultima locuință a meșterului Alexe Hogaș, omul din pricina căruia se zbuciuma el de-atâtea ore. Și-a lăsat privirea s-alunece pe micile valuri care făceau ca marea să semene cu o întindere de nisip brăzdată de niște dune așezate la distanțe egale și care, din când în când, se mai mișcau puțin datorită vântului dinspre miază-noapte.

În depărtare se zăreau câteva nave care păreau ale nimănui; arătau mici și părăsite la voia întâmplării, triste și fără nădejde de întoarcere în brațele odihnitoare ale portului. Țărnuț era pustiu, iar dinspre port – nicio suflare. Un stol de albatroși au biciuit pe neașteptate liniștea cheiului, și Mora a tresărit. Și-a adus aminte clipa în care Alexe – omul la care ținea cel mai mult și-n care credea mai mult decât în el însuși – o numise pe fata aceea Lara Vlasiu, cu toate că nu acela era numele ei, și a prins din nou să se întrebe dacă fostul său meșter făcuse asta cu sau fără rea-credință. Nu, el – Silviu Mora – nu își va putea afla liniștea până când Alexe nu-i va mărturisi adevărul, și, la urma-

urmei, dacă va vedea că bătrânul nu i-l va spune, îl va afla singur. Știa că Lara Vlasiu, cea adevărată, era din Tulcea și mai știa că lucrase acolo într-un spital de copii. S-a scotocit prin buzunare, și-a numărat puținii bani pe care-i avea și, hotărî să pornească spre locul de baștină al fetei.

Curând, însă, avea să-și dea seama că, mergând cu trenul, drumul putea să dureze două zile; era război. Cât despre vreo mașină de ocazie, nici pomeneală; era duminică. Dar, când totul părea atât de anevoios, Mora s-a auzit strigat din spate. A tresărit și s-a întors către cel care-l chemase; era un vechi prieten de ucenicie, Gică Tofan, cu vreo doi ani mai mare decât el și pe care nu-l mai văzuse de câteva luni. Și-au strâns mâinile, și-au povestit câte și mai câte, fără ca vreunul dintre ei să simtă ploaia care nu prea dădea semne de liniștire. Într-un târziu, Silviu l-a întrebat pe fostul său prieten:

— Unde lucrezi?

— La Tulcea! Tocmai acolo! a suspinat Gică, de parcă ar fi spus că trăiește la celălalt capăt al pământului.

Lui Mora i-a tresăltat inima.

— Și... când te duci acasă?

— Păi... acum.

— Chiar acum?

— Ei, să zicem peste o oră, a răspuns Gică, și s-a grăbit să adauge, nu fără oarecare mândrie. Știi, eu pot pleca atunci când vreau!

Silviu l-a privit cu neîncredere, dar cel care se fălise i-a explicat de-ndată:

— Sunt șofer, măi puștiule! Și i-a arătat permisul de conducere. Fac curse în toată țara... Am un camion.

Pentru Mora lucrurile deveniseră cât se poate de limpezi; avea să plece la Tulcea cu Gică Tofan, iar la înapoiere nu-i rămânea decât să călătorească cu trenul. Și-a scos toți banii pe care-i avea, i-a oferit prietenului său și l-a rugat să-i lase doar atâta cât să-și poată cumpăra biletul de întoarcere.

Șoferul i-a luat banii și, după ce i-a numărat, a izbucnit în râs:

— Mă Silviule, întâi m-am supărat că vrei să mă plătești, dar

acum îți spun că n-ai bani de ajuns nici pentru jumătate din drum. Uite, eu te iau cu mine, dacă primești să-ți completez suma de întoarcere, a mai spus Gică, și i-a pus în palmă câteva bancnote.

Cu siguranță că în alte împrejurări Mora n-ar fi acceptat asta, dar, ca întotdeauna, mândria l-a făcut să spună:

— Împrumut, da?

Celălalt s-a învoit, bătându-l prietenește pe umăr.

* * *

Mora s-a înapoiat la Constanța a doua zi seara. Luase din albumul familiei adevăratei Lara Vlasiu o fotografie a utecistei, recent făcută și, astfel înarmat, s-a dus la meșter.

Alexe tocmai își pregătea ceva de mâncare, când băiatul a ciocănit la ușă.

— Intră! a strigat bătrânul.

Puștiul a ezitat câteva clipe, și numai după alte îndemnuri a deschis ușa, dar a rămas în prag, nevenindu-i să pășească înăuntru.

Meșterul l-a privit atent; nu i-a trebuit prea mult ca să-și dea seama de starea în care se afla fostul său ucenic.

— Dar ce-i cu tine, băiete? Parcă vii din tranșee, a încercat el să glumească, însă fără prea mare succes.

Silviu îl privea încruntat și, oricât s-a silit să schițeze un zâmbet, n-a izbutit.

Bătrânul i-a pipăit hainele care erau încă jilave și mototolite.

— Ce-ar fi să încingem fierul de călcat și să le uscăm?

Mora și-a întors privirea și a murmurat:

— N-ai teamă, meștere, mi-e sufletul atâta de încins, că mă și mir cum de nu le-a ars până acum.

Alexe a pornit spre bucătărie, bodogănind că i s-o fi ars mâncarea pe foc, iar puștiul l-a urmat tăcut.

După o vreme, gazda a repetat prima întrebare: „Ce-i cu tine?”, iar tânărul a îngânat, nesigur: „Treceam pe-aici și m-am gândit că la ora asta dumneata ești acasă”.

Celălalt și-a luat cratița de pe plită și, fără să-l privească, i-a spus:

— Dacă-i doar asta, vezi bine... ai nimerit, dar dacă mai este

și altceva, atunci spune!

Mora s-a codit câteva clipe și pe urmă a îngânat:

— Da... ar mai fi ceva... Dar cum bătrânul continua să-l oblige la mărturisirea pe de-a-ntregul a frământării ce-l mânase în casa lui, privindu-l drept în ochi, băiatul a continuat: Meștere, ieri dimineată... Duminică... atunci când ai venit în camera celor două fete... Credeam că una dintre ele îți era necunoscută...

Alexe chicoti vesel:

— Doar n-oi fi gelos pe unul ca mine?!

— Nu despre asta e vorba.

— Atunci, despre ce? a apăsas meșterul pe cuvinte.

Silviu nu a răspuns decât după ce i-a întâlnit privirea.

— Îți amintești cum ai numit-o?

— Da; i-am spus Lara... Lara Vlasiu. Nu? Cred că așa i-am spus, și nu altfel.

Tânărul și-a înfipt bine picioarele în podea și pe un ton ironic l-a întrebat:

— Ești dumneata chiar atât de sigur că pe fata aceea o cheamă Lara Vlasiu?

Alexe Hogaș a făcut un pas spre vizitatorul său:

— Ia ascultă, băiete, ce-nseamnă comedia asta?

Băiatul și-a plecat ochii:

— Nu, nu despre asta e vorba...

— Atunci, despre ce?

Mora a oftat de câteva ori, și bătrânul a înțeles că avea să-i spună ceva grav și important. L-a luat de braț și l-a întrebat dacă vrea să mănânce, dar musafirul a refuzat cu încăpățănare. Pe urmă, s-au așezat pe câte un scaun și, într-un târziu, băiatul a continuat:

— Meștere, vreau să cred că te-ai înșelat; fata aceea nu-i Lara Vlasiu.

— Dar cine-o fi?

Puștiul a scos dintr-un buzunar al hainei o fotografie și i-a dat-o, îndemnându-l s-o privească atent. Hogaș s-a supus, apoi a dat din umeri:

— Ce-i cu asta?

Furios, cum nu mai fusese vreodată, Silviu i-a răspuns:

— Am vrut să știi și dumneata cum arată adevărata Lara!

Bătrânul s-a aplecat din nou asupra fotografiei, pentru ca după o lungă reexaminare să exclame:

— Tii! Dar seamănă grozav!

— Asta știi și eu! s-a îndârjit și mai tare fostul ucenic.

— Atunci, chiar nu mai înțeleg pentru ce ai venit la mine. Eu credeam că tu nu ești sigur de asemănarea fetei din fotografie cu aceea pe care eu am numit-o Lara Vlasu, dar așa...

Silviu s-a ridicat de pe scaun și l-a privit de parcă voia să-i sfredească ochii și să-i pătrundă în suflet, ca astfel să se convingă de sinceritatea răspunsului pe care avea să i-l ceară.

— Meștere! a început el, grav, pentru mine este foarte, dar foarte important să știu de ce ai numit-o pe fata aceea Lara?

Alexe s-a scărpinat în cap, părând descumpănit.

— Cred și eu! a țâșnit zeflemitor glasul lui Simion. Cum naiba să nu-și dea seama că, odată cu fotografia adevăratei Lara Vlasu, cei din organizația voastră aveau să-l demaște?

Jur că nu mă așteptam la o reacție atât de categorică.

— Bine-nțeles că a simțit fugindu-i pământul de sub picioare. Și-apoi, ce mai putea spune în fața acelei dovezi zdrobitoare? Sau te pomenești că fotografia era falsă? m-a întrebat el, cu o vădită ironie în voce.

Am clătinat din cap, asigurându-l astfel că nu era vorba de vreo falsificare în legătură cu fotografia aceea.

O vreme am tăcut, fiecare privind spre cerul care se înseninase din nou.

Pe urmă ne-am jucat cu un câine de o rasă incertă, care se apropiase de banca noastră și a cărui stăpână – o fetiță de vreo zece ani – căuta să ne convingă că avem de-a face cu un Terra-Nova veritabil, iar eu i-am declarat că se înșală asupra originii patrupedului, spunându-i că face parte dintr-o rasă și mai veche, și anume Drumus Marginalis. Se vede că fetei i-a plăcut denumirea latinească improvizată de mine ad-hoc, pentru că a repetat-o de câteva ori, apoi a pornit veselă după protejatul ei.

Când am rămas iar singuri, nepotul meu m-a privit amuzat:

— Nu știam că te ții de goange!

— Șotii! l-am corectat eu.

Băiatul mi-a explicat că termenul făcea parte din vocabularul rasei „Drumus Marginalis” – mai exact maidan; a fost rândul meu să mă amuz. Micul incident hazliu mi s-a șters însă repede din minte, gândurile amândurora fiind prinse în mrejele amintirilor pe care le retrăiam.

Înnodând direct firul povestirii, Simion mi-a cerut să-i spun dacă meșterul i-a dat vreo explicație fostului său ucenic, la întrebarea: „De ce ai numit-o pe fata aceea Lara?”

— Pentru că așa o cheamă! a răspuns bătrânul, după o pauză care lui Mora i s-a părut interminabilă.

— Data trecută, când am fost la dumneata, a ripostat tânărul, ți-am cerut să nu te îndoiești de mine, să nu mă crezi un trădător. Ei bine, acum te rog să mă ajuți... să... să nu cred eu așa ceva despre dumneata.

Alexe i-a înapoiat fotografia, murmurând ca pentru sine:

— O poză... e o simplă poză, și nu întotdeauna poate fi o dovadă.

— Dar dumneata ai văzut și fotografia, și fata! a strigat Silviu. N-ai nimic de spus în legătură cu asta?

Bătrânul a ridicat din umeri și după câteva clipe i-a zis că poate s-o fi înșelat din pricina acelei mari asemănări dintre adevărata și falsa Lara Vlasiu.

— Ce bucuros aș fi! a exclamat Mora.

Gazda a râs silit și, pe un ton care nu trăda o prea mare tristețe, l-a întrebat:

— Vasăzică, tot nu mă crezi?

— Aș vrea, tare aș vrea să te cred, a șoptit băiatul, puțin încurcat.

Meșterul s-a ridicat de pe scaun și a început să măsoare încăperea cu pași rari și apăsați. Pe urmă i-a spus că dacă ar mai avea măcar o fărâmbă de încredere în el, fostul lui meșter, ar putea să-l ajute, repetând că fotografia nu poate fi o probă, și adăugând: „decât... dacă ar fi încredințată cuiva mai puțin înfierbântat”.

— Ha, ha, ha! Te pomenești că dorea ca Silviu să-i încredințeze lui fotografia?! Sper că n-a făcut o asemenea

nerozie, nu?

I-am răspuns că Alexe nu intenționa așa ceva, recomandându-i fostului său ucenic să-și găsească pe cineva în care să aibă deplină încredere.

— Cunoști un asemenea om? a vrut să știe bătrânul.

— Tudor Hareș! a răspuns Mora cu toată convingerea.

— Perfect! l-a încurajat meșterul. Eu îl cunosc mai puțin, fiindcă a venit mai de curând printre noi, dar pare un om cu tact. Da, da, într-o astfel de treabă este nevoie de cineva calm, cu tact și mai ales... cu multă abilitate. Doar un astfel de om ar putea pune cu succes pe falsa Lara Vlasiu în fața fotografiei care o reprezintă pe cea adevărată. Numai un om cu tact și foarte abil, a repetat Alexe.

Mora a venit spre el și, tăindu-i calea, a ripostat:

— Dar dumneata nu ești un om cu tact și chiar foarte abil?

Contrariat de purtarea băiatului, fostul său meșter i-a cerut să-i explice:

— Ce-ai vrut să spui?

— Dumneata crezi că falsa Lara s-ar trăda dinaintea unui om abil care să-i arate fotografia?

— Da.

— Dar dacă i-ai arăta-o chiar dumneata? Și, fără s-aștepte reacția bătrânului, a continuat: Sunt sigur că s-ar trăda... și mai repede.

Alexe l-a înșfăcat de reverele hainei:

— Vrei să zici că... ne-am trăda! Așa-i? Și ea, și eu! Așa-i?

Silviu i-a înfruntat privirea:

— Poate... poate că da...

Bătrânul și-a desprins mâinile de pe haina tânărului său musafir, pornind apoi spre fereastră. Respira greu și din când în când își ducea palma în dreptul inimii.

— Meștere, a îndrăznit Mora după o vreme, se vede că te-am supărat rău.

— Rău... rău de tot, a murmurat celălalt.

— Vezi, poate că ar trebui să-ți cer iertare...

— Pleacă! i-a strigat înfundat Alexe, dar văzând că nici n-avea de gând să se urnească din loc, a repetat porunca.

Mora s-a apropiat de el, întinzând o mână, însă fără să aibă curajul mângâierii pe care voia să i-o dăruiască.

— Desigur, am spus o prostie cât mine de mare, a bâiguit el, încercând să-și ceară astfel iertare.

Bătrânul s-a întors spre el, cu ochii plini de bucurie că nu plecase, și l-a întrebat, de parcă nimic rău nu s-ar fi petrecut până atunci:

— Măi băiete, ți-o fi foame?

Silviu s-a agățat cu disperare de vorbele lui:

— Da mi-e foame! Știi ce foame îmi este?

Alexe s-a smucit din loc, alergând spre bufet. A adus o față de masă înflorată, niște tacâmuri desperecheate, dar bine lustruite, pâine, o sticlă cu apă și două câni smălțuite, totul într-o grabă care trăda emoția regăsirii încrederii fostului ucenic. Pe urmă, după ce a aranjat masa, a pornit-o spre bucătărie, bodogănind vesel și parcă în neștire: „Dacă ți-e foame, trebuie să mănânci. Da, da, uite... mie, când mi-e foame, mănânc”. Adusese cratița de pe plita ce se răcise și se plimba cu ea în mână, negăsindu-i un loc potrivit.

— N-ai un taler de lemn? l-a întrebat Silviu, vrând să-l scoată din încurcătură.

— Am! Cum să nu am? Deschide ușa din stânga și ia-l de acolo, îi arată bătrânul spre bufet.

— Uite! a izbucnit tânărul, nemaiputându-se stăpâni, vreau să-ți arăt cât de mult cred eu în dumneata – și a scos din nou fotografia Larei Vlasii. Uite! dacă ai spus că aceea pe care ai numit-o astfel este cea adevărată, înseamnă că așa o fi, iar eu fac poza asta bucăți.

Și într-adevăr, Silviu a rupt fotografia Larei, așteptându-se ca meșterul să-l felicite ori măcar să se arate mulțumit de gestul lui, dar reacția acestuia a fost cu totul și cu totul contrară așteptărilor tânărului musafir.

Alexe s-a ridicat de pe scaun și, îmbrâncindu-l pe Mora cât colo, i-a strigat:

— Cărpă! Asta ești! Auzi, mă! O cărpă, și nimic altceva. Hai? Ți s-a înmuiat inimioara aia bună, fiindcă ți-am pus dinainte o bucată de pâine? Și dacă e pâinea trădării?

Uimit, Silviu rămăsese cu un genunchi sprijinit pe dușumeaua odăii și cu privirea năucă, încercând din răputeri să se dezmeticească și să răspundă ceva, dar n-a izbutit decât să murmure un „NU” pe care cred că meșterul nici nu l-a auzit.

— Ai pornit pe un drum, atunci mergi până la capăt! a tunat iar glasul bătrânului. Te-ai îndoit de un om, verifică bine! că aici nu-i vorba de tine, ci de toată organizația noastră care luptă în ilegalitate...

Pe urmă, după ce și-a mai tras răsuflarea, s-a apucat să lipească bucățile în care fusese ruptă fotografia adevăratei Lara Vlasiu, întrebându-și ucenicul de-odinioară: „De unde ai poza asta?”

Abia atunci, încurajat de tonul mai puțin aspru al gazdei, băiatul s-a ridicat și i-a susținut privirea.

— Din albumul familiei Vlasiu. Am fost la Tulcea.

— Ia-o!

Silviu a întins mâna, apucând fotografia pe care Alexe o lipise la loc.

— S-o dai ăluia în care mi-ai spus că ai mare încredere și, dacă ăla e așa cum spui tu, te-asigur că o va folosi cum trebuie.

— Da, meștere.

— Și-acuma, stai de mănâncă!

Băiatul a ridicat din umeri, în semn de neputință. Apoi și-a luat rămas bun de la Alexe, iar acesta l-a sărutat pe amândoi obraji.

— Acum totul mi-a devenit limpede, s-a bătut Simion cu palma peste frunte. Alexe și Tudor lucrau mână în mână, și de-aceia l-a tot îndemnat bătrânul pe Mora să predea fotografia adevăratei Lara, lui Hareș. Nu?

Drept răspuns, l-am întrebat dacă i s-a făcut foame, pentru că trecuse bine de ora prânzului.

Băiatul, însă, a insistat ca eu să confirm noua sa ipoteză, și-atunci i-am citat din vorbele lui Alexe: „Te-ai îndoit de un om, verifică bine” și „Când ai pornit pe un drum, mergi până la capăt cu verificările!”

Simion a zâmbit încurcat și pe urmă mi-a spus:

— Să zicem că despre Alexe și Tudor încă n-am dreptul să

mă pronunț, dar cât privește Ela Jivan, adică falsa Lara Vlasiu, sunt sigur că a fost omul poliției pe care... Tudor sau Alexe o vor demasca.

Am oftat din adâncul ființei mele atât de chinuită, uneori, din pricina unor dureroase aduceri aminte, și l-am întrebat:

— Nepoate, ce-ai zice dacă, imediat după plecarea lui Silviu, meșterul ar fi primit vizita Larei?

S-a uitat la mine câteva clipe, privindu-mă cu un aer năuc.

— Nu se poate... N-ar avea sens.

I-am amintit că Lara, mă rog – falsa Lara – avusese o discuție cu Alexe, în camera ei, imediat după ce fusese confruntată cu Ady Silvian și Maria Ganeș.

— Și ce-i cu asta?

— Cum? Chiar nu reții că discuția lor trăda o anume complicitate între ei? m-am arătat eu surprins.

Atunci, nepotul meu și-a ridicat brațele, strigând aproape:

— Doar nu vrei să spui că zbuciumul bătrânului față de Silviu n-a fost decât un joc de mare mincinos?

— Asta... nu. Vreau să zic, nu pe de-a-ntregul...

— Tiii! se vede că am ajuns la cel de al șaptelea lacăt al tainei pe care o ascunde istorioara dumitale și, drept să-ți spun, mă dau bătut; nu mă mai pot gândi unde trebuie căutată și această cheie, așa că te rog să continui.

Mi-am aprins a nu știu câta țigară și m-am supus dorinței lui.

— Abia am scăpat de sub supravegherea Sandei Rarău, a răsuflat ușurată Lara, de-ndată ce meșterul i-a deschis ușa. Și puștiul acela a stat la dumneata atâta vreme! Credeam că n-o să mai plece.

Alexe i-a dat să mănânce, apoi i-a spus:

— Știi pentru ce a zăbovit Mora atâta timp la mine? Află că a găsit fotografia adevăratei Lara Vlasiu.

— Grozav! a exclamat fata. Pe urmă s-a ridicat de la masă și a făcut câțiva pași prin încăpere, părând că se gândea la ceva foarte important. Tare aș vrea să știu dacă... „omul nostru” cunoaște deja această nouă amenințare a situației mele?!

Bătrânul s-a apropiat de ea și a mângâiat-o, zâmbindu-i prietenos:

— Fii pe pace!

Nepotul meu nu-și putu înfrâna satisfacția pentru convingerea la care ajunsese:

— Era cât pe-acți să mă înșel! Gata! Alexe și Lara lucrau mână în mână, dar cine e acel „om al nostru”, cum îl numeau ei pe trădător? Pe urmă a schițat un zâmbet, dându-și seama că nu aveam de gând să-i destăinui sfârșitul chiar în clipa aceea.

M-am prefăcut a nu observa și i-am spus că, plecând de la meșter, Silviu s-a dus direct la casa din apropierea pieței Chiliei, unde locuia Sanda, știind că la ora aceea încă îi mai putea găsi pe Tudor și Dolman.

Într-adevăr, nu numai că îl așteptau, dar, îngrijorați că lipsise și duminică seara, tovarășii săi tot căutau să afle o explicație, temându-se că i s-ar fi întâmplat ceva rău.

— Se va întoarce, încerca Hareș să-l liniștească pe secretarul nostru.

— Nu vă faceți griji, se străduia și Sanda Rarău să-și alunge propria îngrijorare, fără a izbuti.

Dolman, însă, părea că nici nu-i aude, obsedat de propriile sale gânduri:

— Las de-o parte lipsa lui de considerație pentru noi, dar prin nesocotirea instrucțiunilor, prin nechibzuința de care dă dovadă acum, băiatul acesta ne-ar putea expune pe toți cine știe cărei primejdii. Eu nu mai sunt dispus să-i tolerez lui Silviu Mora asemenea purtări. Unde umblă de ieri dimineață fără să ne informeze?

Tudor s-a apropiat de Sanda:

— Voi... tu și Silviu sunteți buni prieteni... Nu știi, totuși, unde se află? Vreau să zic, nu bănuie?

Fata l-a asigurat că habar n-avea de soarta prietenului ei, după ce Mora părăsise încăperea Larei.

— Când meșterul i-a spus pe nume Larei, Silviu a bombănit ceva și a plecat. De-atunci nu l-am mai văzut deloc.

În tăblia ușii au răsunat câteva ciocănituri.

Venise Silviu.

— Unde umbli, omule? l-a certat Tudor.

— Bună seara! a răspuns băiatul, privind spre Dolman, care

nu i-a dat nicio atenție.

— Hai, Sanda! M-am săturat de purtările acestui „brav cutezător”, s-a adresat el fetei și, înainte să plece, i-a spus lui Hareș: Te rog să pui lucrurile la punct. După aceea a tras-o de mână și amândoi au părăsit încăperea.

Rămași singuri, Tudor și Silviu s-au privit lung, niciunul neavând curajul să înceapă. Într-un târziu, cel căruia secretarul îi spusese să pună lucrurile în ordine a murmurat:

— Ai văzut cât de mult l-ai supărat pe Dolman?

— Îl privește, a ripostat Mora.

— Să nu vorbești așa. Nu-mi place. Pe urmă, înmuindu-și glasul, a continuat: Știi cât țin la tine, dar cu-atât mai mult trebuie să-ți mărturisesc că îmi pare rău... Foarte rău pentru felul anarhic în care ai început să te porți. Repet cuvintele secretarului nostru, pentru că sunt cu totul de acord cu el. Pleci... vii, nimeni nu știe de unde să te ia și... Ce-i mai rău, este că ți se poate întâmpla orice... Uite, îți spun deschis, nu-mi place cum te porți în ultima vreme, iar nouă nu ne poate fi indiferent când un tânăr de-al nostru apucă alături de drum.

Cel dojenit părea că nici nu-l luase prea bine în seamă pe mai vârstnicul său interlocutor, fiindcă în loc să ia o atitudine față de imputările care-i fuseseră aduse, a găsit cu cale să răspundă zeflemitor:

— Mai bine m-ai întreba ce am aflat în acest răstimp de treizeci și șase de ore.

Tudor a tresărit, intuind că puștiul avea de gând să-i vorbească despre ceva foarte important.

— Bravo! Uite, te-ntreb: Ce ai aflat?

Mora nu părea încă hotărât să i se destăinuie.

— Mai înainte să-ți răspund, ajută-mă, te rog, să-mi lămuresc pe deplin un lucru care nu-mi dă pace încă de ieri dimineață.

— Te ascult!

— Ce crezi despre purtarea meșterului Alexe față de Lara Vlasiu?

Hareș l-a privit surprins. Pe urmă, vrând să scape din încurcătura în care-l cufundase Mora – căci se vedea pe chipul său cât era de încurcat – a răspuns:

— Cred că meșterul s-a purtat firesc, întâlnindu-și o veche cunoștință într-un loc unde nu se aștepta.

— Dar nu ți s-a părut că fiecare gest, fiecare vorbă păreau rezultatele unui calcul? Purtarea lui a fost calculată! Precisă!

Tudor l-a înșfăcat de umeri și l-a zgâlțâit de parcă ar fi vrut să-l trezească din somn:

— Hei! Dă-ți seama ce spui despre un bătrân și cinstit activist de partid! Eu nu știu unde vrei s-ajungi, dar te fac atent că dacă ești hotărât să continui, atunci spune lucrurilor pe nume, și nu umbla cu insinuări! Și-acum, zi, ce trebuie să înțeleg prin „purtarea calculată, precisă”?

Silviu s-a desprins din strânsoarea mâinilor lui Tudor, a făcut câțiva pași spre fereastră și după câteva clipe, răsucindu-se brusc către el, i-a amintit că Alexe, nu numai că i-a spus pe nume Larei, dar a repetat asta, adăugind numelui mic și pe cel de familie – Vlasiu. Vezi, dragă doamne, precizare involuntară, din care noi trebuie să ne dăm seama cât de bine o cunoaște, și astfel să fim siguri că ne aflăm în fața adevăratei Lara Vlasiu.

Tudor s-a retras din calea lui Silviu, care se apropiase prea mult de el, pe măsură ce își mărturisea frământarea. Părea de-a dreptul speriat.

— Poate... poate că exagerezi, poate că repetarea despre care vorbești a fost spontană, sinceră... Pe mine, tocmai asta m-a încredințat că bănuielele noastre în legătură cu Lara au fost neîntemeiate.

Atunci, pe bună dreptate, Simion m-a apucat de mână, oprindu-mă să continui.

— Cum vine asta? s-a indignat el. Doar Tudor fusese acela care a ascultat la ușă discuția meșterului cu fata care-i luase locul celei trimise inițial de județeană. Nu?

— Adevărat! am confirmat eu.

— Și-acum face jocul acelei impostoare? De ce?

Nu i-am răspuns, vrând să aflu cum se va descurca singur din hățișul în care-l purtaseră propriile sale întrebări, iar băiatul nu m-a lăsat s-aștept prea mult.

— Nu cumva dorea să-l pună la încercare pe Silviu? a reluat el șirul ipotezelor. Cu siguranță că n-avea prea multă încredere

în el, mai ales după plecarea aceea bruscă din casa unde se făcuseră confruntările. Și-apoi, lipsa de două zile și o noapte a lui Mora!

I-am spus că imediat după ce Tudor a căutat să-l apere pe meșter și pe Lara, Silviu Mora i-a arătat fotografia utecistei pe care ei o așteptaseră.

— Asta-i adevărata Lara Vlasiu!

Celălalt a privit atent poza și după o matură chibzuință i-a răspuns:

— Asemănarea este formidabilă. Pe urmă l-a sfătuit s-arate fotografia și lui Dolman: La urma-urmei, tot el va hotărî cum să acționăm.

Silviu s-a opus din răspuțeri.

— Nu! Dumnealui este nemulțumit că am plecat de capul meu în expediția asta? Foarte bine! Să rămână nemulțumit! Eu doresc să-i treacă supărarea abia când o să vadă că demascarea falsei Lara se datorează numai și numai dovezii aduse de mine.

Hareș nu părea mulțumit de încăpățânarea lui Mora și, după ce s-a convins că insistențele sale rămân fără rezultat, i-a pus o întrebare fățișă:

— Cum vrei, dar ce ai de gând să faci cu poza asta?

— Ți-o las ție, și te rog să procedezi așa cum vei crede de cuviință.

Tudor și-a mărturisit bucuria față de încrederea absolută pe care Mora i-o arăta, dar nu s-a sfiit să-l întrebe ce anume îl apropiase de el într-atâta.

— Încrederea pe care și tu ai avut-o față de mine, când unii erau gata să mă considere trădător! A oftat trist și, după câteva secunde, l-a rugat pe Tudor: Atâta doar, să-i spui tovarășului secretar după ce fel de treburi am umblat noaptea trecută.

— Îți promit!

— Dar asta... după ce vei demasca pe ticăloasa aceea care s-a strecurat printre noi.

Și Mora l-a părăsit pe Tudor, murmurând:

— Eu, când pornesc pe un drum, merg până la capăt. Altminteri aș fi o cârpă.

Ora era destul de înaintată. Nu se înserase încă, dar nici mult nu mai era.

De unde, până atunci, stătuserăm liniștiți în locul acela retras de la marginea parcului, de câteva minute destul de mulți oameni, venind din amândouă capete ale aleii, prinseseră a trece pe lângă noi.

Fără să vreau, din vorbele lor am înțeles că se duceau la teatrul de vară din imediata noastră apropiere.

— Ce s-o fi jucând? am întrebat eu într-o doară, și nepotul meu mi-a răspuns: „Ce înseamnă să fii onest”. I-am propus să mergem și noi la spectacol. Dăm acasă un telefon, să nu se neliștească de întârzierea noastră, și luăm bilete.

Simion m-a privit atent, vrând parcă să înțeleagă cât mai exact ce se petrecea cu mine.

Nu m-am grăbit să-i explic, dar se vede că el pricepuse starea în care mă găseam, intuind tulburarea pricinuită de apropierea ultimelor întâmplări ale povestirii.

— Dacă ții neapărat, mergem; este o comedie și poate ne-ar face bine... a vrut băiatul să-mi fie pe voie.

M-am uitat la el și am citit în ochii lui – ca într-o carte scrisă cu litere de-o șchioapă – cu câtă părere de rău mărturisise acea renunțare, pentru că el nu dorea altceva decât să cunoască cheile tuturor lacătelor ce fereau taina întâmplării pe care i-o povestisem până atunci. De altfel, și eu simțeam nevoia să scap, măcar pentru un moment, de povara acelor dureroase amintiri, așa încât i-am răspuns:

— De! Poate că n-ar fi rău, dar mai întâi să-ți termin povestirea.

A răsuflat adânc, de parcă l-aș fi scăpat din cine știe ce mare supărare:

— Nici nu știi cât de bine îmi pare, dar mai întâi vreau să-ți mărturisesc ceva foarte important pentru mine: în clipa asta, îmi vine să cred că acea dublă substituie n-a avut loc.

— Cum adică?

— Se vede că mi-a scăpat un amănunt...

— Tot nu înțeleg, i-am mărturisit eu.

— Unchiule, mi-ai spus că în locul utecistei Lara Vlasiu

siguranța voia să trimită la voi pe o agentă care se numea Olga Tarcău, și al cărei pseudonim era Tina Ormazu.

— Exact.

— Pe urmă, mi-ai spus că Tina a fost înlocuită cu Ela Jivan.

— Chiar așa.

Simion s-a foin pe bancă, și-a trecut mâinile prin păr și după un răstimp m-a întrebat, ros de o mare îndoială:

— Nu cumva, pe parcurs, Ela Jivan s-a pierdut, și în organizația voastră a pătruns tot agenta Tina Ormazu?

Am rămas cu gura căscată, neștiind ce anume îl făcuse să gândească astfel, dar n-am apucat să-i cer niciun fel de explicație, fiindcă mi-a dat-o singur:

— Știi, nu-mi explic totuși altfel tăcerea ei față de organizația voastră, discuția pe care a avut-o cu comisarul, informația – bună sau rea, n-are importanță – că voi îl bănuiați de trădare pe Silviu Mora, și câte altele. Vezi dumneata, toate acestea pun într-o lumină proastă pe meșter care, cel puțin o vreme, s-a purtat ca un complice al falsei Lara. Apoi, cu toate că Alexe l-a îndemnat pe Silviu să dea fotografia-probă lui Tudor, nu mă împiedică să-l cred și pe acesta în legătură cu bătrânul, ambii dorind s-acopere identitatea impostoarei. Iată de ce mă bate gândul că în locul Larei Vlasiu n-a venit tovarășa ei – Ela Jivan – ci Tina Ormazu.

Am tresărit, dar nu l-am contrazis.

— Simioane, află că și Tudor Hareș credea că fata care venise la noi, ca fiind trimisă de județeană, nu era alta decât Tina Ormazu.

Auzind asta, băiatul a sărit de bucurie, declarând:

— Vezi? M-am îndoit eu de Tudor, dar l-am și apreciat de foarte multe ori pentru iscusința lui. Sunt sigur că a făcut-o praf pe ticăloasa aceea când i-a arătat fotografia!

— Ehe! Tudor nu s-a pripit, așa cum cred că ai fi făcut tu.

— Dar cum a procedat?

Am amânat răspunsul câteva clipe, și numai după ce am tras cu sete, câteva fumuri de țigară, i-am spus cum a început sfârșitul căutărilor noastre.

Mai întâi, i-am recapitulat nepotului meu întâmplările de

până acum și consecințele lor. Îngrijorați de existența unui trădător printre noi, fuseserăm nevoiți să întrerupem pregătirea misiunii de sprijinire a aviației aliate în depistarea și distrugerea obiectivelor mașinii fasciste de război, și evitarea bombardării populației. Așadar, mai înainte de orice, trebuia aflat acela care ne vindea siguranței, acțiune pentru care Dolman ceruse sprijin din partea județenei, iar organul superior ne-o trimisese pe Lara.

Apoi am început să-i istorisesc felul în care Tudor Hareș s-a folosit de fotografia adevăratei Lara Vlasiu.

În seara care a urmat vizitei făcute lui Alexe, Lara (Ela Jivan) a avut surpriza sosirii, cu totul și cu totul neașteptată, a lui Tudor, la ea acasă.

Fata era singură, dar ordinea care domnea în sărăcicioasa încăpere te făcea să crezi că se pregătea să primească pe cineva.

Când Tudor a bătut la ușă, tânăra nu s-a grăbit să deschidă, ci, mai înainte de orice, a coborât fitilul lămpii cu petrol, a ridicat un colț al perdelei de camuflaj și a scrutat strada, până când a descoperit umbrele câtorva oameni care păreau să se ascundă de priviri indiscrete. După aceea a deschis ușa și, arătându-se cât se poate de surprinsă, a bâiguit:

— Dumneata?! Dumneata, la ora asta?

Bărbatul a zâmbit într-un fel ciudat, de parcă s-ar fi adresat unei complice („Hai, lasă mofturile, că te știu eu cine ești!”) și, mai mult forțând ușa, a pătruns în odaie. S-a așezat pe un scaun, fără să fi fost invitat, și-a aprins o țigară, având aerul că acolo era casa lui, și-a întrebat:

— Așteptai pe cineva?

— În niciun caz pe dumneata, l-a înfruntat fata.

— Ei! poate că vizita mea o să-ți prindă bine.

— Mai știi? a ripostat Lara ironic, și a adăugat: Cu siguranță, dacă nu va dura prea mult.

Musafirul s-a prefăcut că n-o aude și a urmat:

— Tovarășă Lara, doar ești ca și acasă aici, de ce te agiți?

Tânăra l-a privit o vreme și, abia stăpânindu-și mânia, i-a răspuns:

— Dar nu mă agit deloc. Nici n-aș avea pentru ce.

Hareș a izbucnit într-un hohot de râs forțat. S-a ridicat de pe scaun, a căutat o scrumieră și, negăsind, a stins țigara pe dușumea, strivind-o cu piciorul. Pe urmă și-a reluat locul și, fără să-și privească interlocutoarea, a schimbat vorba:

— Sper că nu te poți plânge de plictiseală.

Fata a ridicat din umeri, semn că nu știa la ce se referă, iar vizitatorul s-a văzut nevoit să-i explice:

— De când ai venit în organizația noastră, te-ai distrat de minune, așa-i?

A urmat același gest de nedumerire din partea Larei; iar Tudor, enervat – se vede – a devenit sobru:

— Vreau să spun că nu te-am lăsat prea liniștită; ba o verificare, ba o confruntare... așa că nu te poți plânge de singurătate. Mai tot timpul ai avut oameni în jurul dumitale.

Gazda s-a îndreptat către fereastră și din nou a ridicat un colț al perdelei de camuflaj, privind în stradă.

Tudor s-a repezit la ea, înșfăcând-o de mână:

— Faci semne? Cui faci semne?

— Nimănu! a ripostat ea, puțin speriată, și s-a smuls din strânsoare. Apoi, după ce l-a privit o vreme, i-a spus cu multă tristețe în glas: Tovarășe Tudor, cred că în jurul meu se țese ceva rău și urât; mai ales urât!

El a privit-o, vrând să pară că abia atunci o vedea prima dată.

— Mă surprinde ce-aud din partea dumitale, fiindcă păreai destul de sigură că te vei descurca și din această „țesătură” – cum ai numit situația în care te afli. Oricum, până în clipa asta ne-ai arătat multă abilitate.

Pe un ton surprinzător de prietenos, fata l-a întrebat:

— Spune-mi, tovarășe Tudor, dumneata chiar te mai îndoiești că eu sunt Lara Vlasiu?

Dar abia am terminat de rostit această frază, că Simion a izbucnit într-un hohot de râs care credeam că nu se va termina niciodată.

— Grozavă agentă! Ce tupeu! Câtă neobrăzare! Cred că ticăloasa aceea a reacționat tot așa și la vederea fotografiei adevăratei Lara Vlasiu!

— Te-ai purtat de parcă ai fi fost Tudor însuși, când a auzit întrebarea fetei, i-am spus eu. Și el a hohotit în râs, fiind sigur că nu mai avea nicio porțiță de scăpare.

— Unchiule, doar n-ai să-mi spui că avea?!

— Mai știi?...

Atunci, nepotul meu a sărit în sus, strigând găuit de furie:

— Înseamnă că Tudor a fost... a fost un prost, dacă a lăsat-o să-i scape printre degete.

— Da! Și dacă n-o fi putut face altfel?

Băiatul s-a uitat la mine îngrozit. Apoi, privirile sale prinseră o ciudată asprime, de parcă m-ar fi acuzat: „Și tu te-ai dat de partea acelei impostoare”. Drept să spun, atitudinea lui dârză, înflăcărarea lui tinerească și mai ales spiritul de dreptate pe care-l arăta în clipa aceea m-au bucurat.

— Cum adică: „N-o fi putut face altfel?” a îngăimat el. Doar n-avea de cine să se teamă, mai ales că fata era în mâinile lui. Apoi și-a reluat locul pe bancă și a tăcut, resemnat să afle prin ce minune Hareș nu s-a mai folosit de acea probă zdrobitoare – fotografia adevăratei Lara Vlasiu.

— Dar n-am spus așa ceva! m-am pomenit eu replicând nervos, cu toate că nu-și mărturisise complet gândul său. În niciuna dintre întâmplările pe care ți le-am povestit, n-a fost vorba de vreo minune, și te asigur că nici în împrejurarea asta.

A zâmbit șters și m-a privit cu un soi de înțelegere amestecată cu milă, după care căută să mă încurajeze:

— Mă rog, hai să vedem ce s-a întâmplat cu Tudor și Lara...

— Să vedem... să vedem, am repetat eu, și mă pregăteam să continui relatarea discuției celor doi tineri, când Simion și-a adus aminte:

— Unchiule, vorbeai despre umbrele unor oameni care se aflau pe stradă și către care Lara s-a uitat în două rânduri. Dacă țin bine minte, Hareș a întrebat-o cui face semne, sau cam așa ceva...

Am tresărit și m-am smuls din gândurile care mă absorbiseră de câteva momente, chibzuind ce să-i răspund. Pe urmă m-am forțat să zâmbesc și l-am asigurat că în curând avea să afle cine erau oamenii din stradă, dar nu mai înainte să-i fi redat jocul

lui Tudor cu falsa Lara.

— Ca șoarecele cu pisica! s-a entuziasmat iar nepotul meu.

— Exact! Nici nu-ți dai seama ce bine ai pus în ordine personajele.

Băiatul m-a privit atent, și numai după o lungă ezitare a murmurat, nesigur:

— Trebuia să spun „ca pisica cu șoarecele!” Așa-i?

Și, fiindcă eu nu i-am răspuns, nerăbdarea lui tinerească i-a dat ghes să-și afle singur explicația:

— Ha, ha, ha! Acum totul e limpede: Cei de afară erau niște complici ai Larei, iar bietul Tudor intrase într-o cursă din care nu cred să fi ieșit prea bine, dacă o fi ieșit cumva.

— Ei, de ieșit... N-a ieșit.

Simion m-a privit speriat.

— Nu cumva l-au ucis?

— Nu.

A răsuflat mai ușurat și mi-a cerut stăruitor să-i povestesc, până în cele mai mici amănunte, cum a decurs întâlnirea lui Hareș cu impotoarea, după ce fata îl întrebase, cu-atâta îndrăzneală: „Chiar te îndoiești că eu sunt Lara Vlasiu?”

— Începi să-mi plăci! Pe cinstea mea, începi să-mi plăci! a laudat-o Tudor.

Tânăra a făcut câțiva pași în jurul lui, de parcă ar fi fost un păianjen care-și prinde victima în plasă.

Musafirul, însă, sigur de el, părea să se amuze de jocul fetei, socotind că ea era victima acelei capcane.

Într-un târziu, Lara a mai întrebat:

— Vasăzică... Dumneata continui să te îndoiești de mine?

— Știi, i-a răspuns el, încruntat, asta ar avea mai puțină importanță, dar mă nemulțumește că mă pui alături de neisprăvitul acela de Mora.

Fata a tresărit:

— Ce vrei să spui?

Tudor s-a silit să-și păstreze calmul și s-a explicat:

— Puștiul acela poate avea obsesii în legătură cu identitatea dumitale, pe când eu... știu, și când știu, mă declar mulțumit, iar când nu știu caut să aflu. Și încă ceva: ori de câte ori am

verificat pe cineva, am aflat... totul.

Lara nu s-a arătat speriată de afirmația vizitatorului și, pe un ton care trăda o oarecare ironie, i-a cerut să-i spună ce anume aflate despre ea.

— Dar asta întrece orice așteptare! a izbucnit Simion, pradă indignării care pusese iar stăpânire pe el. Tot n-a priceput că Tudor descoperise falsa ei identitate? Ce tupeu! a continuat nepotul meu, aproape strigând, pentru ca imediat după aceea, pe un ton complet schimbat, să se arate din nou cuprins de teamă pentru Hareș: A! Desigur, își putea permite orice, știindu-se apărată de oamenii ei care nu așteptau decât un semn. Bine-nțeles! Altminteri nu s-ar fi purtat astfel. Așa-i?

— Vezi tu, eu cred că fata ar fi avut aceeași atitudine, chiar dacă nu i-ar fi știut atât de aproape pe „oamenii ei”, dar n-aș putea spune că... știindu-i lângă ea, curajul nu i-a crescut.

— Bun! Vasăzică, asta era! Bietul Tudor! Trebuia să nu fi venit singur.

— Nu putea face altfel.

— De ce?

Mi-am exprimat părerea de rău că nu-i pot satisface imediat curiozitatea și am urmat firul întâmplărilor...

— Te-am întrebat ce-ai aflat despre mine, a insistat Lara, văzând că Hareș se încăpățâna să tacă și s-o privească batjocoritor.

— Despre dumneata? a șuierat el printre dinți. Ha, ha! Dar ce nevoie mai era să aflu?

— Așadar, știai!

— Da, știam!

— Perfect! Asta înseamnă că pot fi liniștită, a chicotit Lara.

Vizitatorul a clătinat din cap.

— Nu tocmai, a vrut el să-i zdruncine încrederea.

Și fata a chicotit din nou, mai veselă de data asta:

— Ascultă! Cred că faci o greșeală, fiindcă eu nu văd niciun motiv care să mă îngrijoreze.

Tudor s-a apropiat de ea, i-a cuprins umerii, a zgâlțâit-o și, aproape răcnind, i-a spus:

— Recunosc, ai mult curaj, dar nu împinge lucrurile prea

departe. Ți-am mai zis că te-ai descurcat onorabil, poate chiar bine, dar nu uita că persoana care te-a ajutat până acum și-ar putea da seama că trebuie să înceteze... să nu te mai acopere.

M-am simțit apucat zdravăn de braț. Simion îmi căuta privirea și când mi-a întâlnit-o a explodat:

— Formidabil! I-a întins cursa! Asta urmărea Tudor, să afle cine era trădătorul, iar eu, prostul de mine, nu pricepeam de ce naiba mai discută cu ea, după ce i-a declarat că a stabilit falsa ei identitate! Și ce i-a răspuns Lara?

— Nu înțeleg de ce îți faci atâtea griji pentru mine?! Și-apoi, dacă vrei să te simți liniștit, dar cu totul și cu totul liniștit, ei bine, te asigur că acela care m-a acoperit până acum o va face în continuare.

— Și dacă protectorul dumitale ar fi obosit, ori pur și simplu nu-i mai convine să te apere? s-a încăpățânat Tudor s-o aducă pe pragul mărturisirilor.

Lara s-a arătat foarte sigură de ea:

— Ei, dacă aș observa chiar și cea mai mică urmă de ezitare, l-aș face eu să-și revină. Știi, nu vreau să mă gândesc la reavoință din partea aceluia care m-a ocrotit până acum, dar, așa cum ți-am spus, am eu ac de cojocul lui. Și-apoi, în astfel de afaceri, pot să dau lecții!

Hareș s-a cam enervat, dar nici gând n-avea să renunțe la planul său. Era sigur că până în cele din urmă fata se va supune jocului dorit de el, așa încât a mers mai departe:

— Cred că de data asta ești în situația să primești, și nu să dai lecții.

— Hm! a făcut tânăra, mânioasă, și... mă rog, ce deosebește situația asta de altele prin care oi mai fi trecut?

— Se vede că altădată ai avut parteneri slabi, i-a atras atenția Tudor, pe un ton amenințător.

— Poate, recunosc, am avut și parteneri slabi, dar în niciun caz mai slabi ca dumneata.

Bărbatul s-a înfuriat de-a binelea.

— Uite ce este, fetițo! i-a șoptit el, grav. Din clipa asta văd că ești gata să faci o greșeală, poate cea mai mare din viața ta. Poate că judecata ți s-a tulburat din pricina emoțiilor prin care

ai trecut, poate că te simți rău și ai avea nevoie de puțin aer.

Lara a făcut ochii mari, iar în privirile ei s-au aprins lumini pe care atunci Tudor nu le-a observat.

A chibzuit câteva clipe și-apoi, cu un aer resemnat, și-a înclinat capul, murmurând:

— Cred că ai dreptate. Poate că n-ar fi rău să mă plimb puțin.

— De ce puțin? s-a agățat oaspetele de vorbele ei. Poate că n-ar fi rău să schimbi aerul de-aici pentru mai multă vreme sau... poate... Pentru totdeauna.

— Ce mai înseamnă și asta? O îndeamnă, pur și simplu, să dispară? Nu m-aș fi așteptat la o asemenea faptă din partea lui Tudor, mi-a declarat Simion, plin de mânie.

— Într-adevăr, i-am confirmat eu, a îndemnat-o să dispară.

Băiatul a rămas o vreme pe gânduri, ca apoi să-mi spună:

— Pe mine nu mă păcălești, unchiule! Vrei să-ți spun eu pentru ce a făcut Hareș asta? Ei bine, a pus-o la încercare! I-a întins o nouă cursă! Dacă fugea, își dovedea vinovăția...

M-am uitat la el cu multă luare-aminte, după care l-am întrebat:

— Dar ce nevoie avea Tudor de această dovadă, când proba falsei identități a fetei se afla în buzunarul său? Și-apoi, tu singur ai spus mai înainte că amicul nostru urmărea acum aflarea trădătorului, adică a aceluia care tănuise că în organizația noastră pătrunsese altcineva în locul utecistei pe care ne-o trimisese județeană.

Nepotul meu și-a plecat fruntea, recunoscându-se învins de propriul său raționament, iar eu am continuat să-i istorisesc cele ce se mai întâmplaseră, până când el avea să afle adevăratul scop urmărit de Tudor prin jocul său.

— Ei? Te-ai hotărât să schimbi aerul de-aici? a insistat Tudor Hareș.

— Mă îndemni să fug? s-a arătat ea îngrijorată.

Musafirul a privit-o lung, fără să-i răspundă.

— Mă pui la încercare?

— Cred că dumneata faci asta, fără să-ți dai seama că fiecare clipă te poate duce la pierzanie.

— Nu înțeleg, a murmurat Lara.

— Nu vrei să înțelegi! Asta e! Ți-am mai spus, și-ți repet a nu știu câta oară, că cel care te-a ocrotit până acum nu mai poate continua s-o facă.

— De ce, domnule Tudor?

— „Domnule?” a repetat Simion, zâmbind, iar eu am continuat:

— Ar fi bine să te controlezi. O asemenea scăpare față de ceilalți n-ar mai lăsa nicio îndoială că nu ești Lara Vlasiu, a dojenit-o Hareș.

Fata s-a îndreptat spre fereastră, ridicând și lăsând de câteva ori colțul perdelei de camuflaj.

— A semnalizat celor de-afară! mi-a șoptit repede Simion, de parcă întâmplarea s-ar fi petrecut în clipa aceea, și el mă prevenea asupra pericolului care mă pândea chiar pe mine. Pe urmă a adăugat cu tristețe: Păcat de toată strădania lui Tudor!

— Nu te supăra că insist, a spus Lara, dar tot nu pricep care ar fi motivul pentru care protectorul meu să mă abandoneze? Poate că dacă mi l-ai spune, aș fi îndemnată să mă supun sfatului dumitale.

Oaspetele i-a răspuns calm:

— Să zicem că pricina ar fi o dovadă categorică asupra falsei dumitale identități.

Tânăra s-a proptit dinaintea lui și a început să strige:

— Dar și eu am dovezi că nu sunt o ticăloasă!

În timp ce Lara căuta să se dezvinovățească, ușa s-a deschis brusc; Dolman, împreună cu Sanda, Silviu și meșterul Alexe au pătruns în odaie.

— Dar ce se întâmplă aici? a întrebat secretarul nostru.

Tudor i-a venit în întâmpinare.

— A! o mică neînțelegere...

— Nu-i adevărat! s-a împotrivit Lara și, privindu-i pe toți cu reproș, a continuat: De când am sosit printre voi, identitatea mea este pusă la îndoială. M-ați verificat, m-ați umilit, supunându-mă la acele confruntări și acum sunt de-a dreptul pusă la încercare.

— Despre ce vorbești? a întrebat-o Dolman, având aerul că

nu pricepe nici măcar limba folosită de fată.

— Nu vă mai prefaceți! a tunat vocea ei. Sunt sigură că dumneavoastră, și nu altul, sunteți creierul acestei mașinațiuni.

Secretarul, supărat, a făcut-o atentă asupra tonului folosit, ca să nu mai vorbim despre acuzația directă pe care i-a adus-o, dar tânăra n-a ținut seama de revolta lui.

— Ce? Adică... Dumneavoastră ați renunțat să vă mai îndoiiți de mine? Mă credeți, în sfârșit, Lara Vlasiu?

— N-am spus nimic în legătură cu povestea asta!

Fata a râs nervos:

— Acuma nu, pentru că sunt și eu de față, dar pe Tudor cine l-a pus să mă îndemne la fugă? Cine? Și fără să aștepte răspuns, a ridicat și mai tare glasul: Ați vrut să împingeți lucrurile până într-acolo, încât chiar eu să produc dovada falsei mele identități, dar nu v-a mers, pentru că n-am ce ascunde. Așa să știți!

— Tovarășă Lara, s-a arătat secretarul nostru și mai surprins ca până atunci, fă-mă să pricep ce anume crezi dumneata că urmărit Tudor, îndemnându-te să fugi dintre noi.

— Chipurile, mi-a dat o șansă de scăpare, iar dacă eu l-aș fi ascultat, dumneavoastră toți ați fi avut cea mai teribilă probă asupra vinovăției mele! Că nu sunt Lara Vlasiu! Altminteri, pentru ce aș fi dat bir cu fugiții? Logic, nu? Pe urmă, întorcându-se spre Tudor, l-a întrebat în șoaptă, dar așa încât să poată fi auzită de toți ceilalți care se aflau în cameră: Ai vrut marea... absoluta dovadă, dar... nu ți-am oferit-o! L-a privit batjocoritor și furios, totodată, adăugând: Altă... Altă dovadă nu vrei?

Simion părea sleit de puteri, fiindcă abia și-a mai putut manifesta mânia:

— Cred că asta le întrece pe toate... Mai înainte, eram gata să cred că Lara se biziua pe cei de afară, dar acum... Când am aflat cine erau aceia... Simt că mi s-au furat până și cheile celor două-trei lacăte pe care le cam deschiseseam. Tii! cum se mai încurcă lucrurile în viață! a comentat el, ca pentru sine, privind în direcția de unde venea un grup de oameni care intraseră în parc, prin poarta care ducea în strada Cuțitul de Argint.

Grupul a trecut pe lângă noi și a apucat pe aleea din dreapta, care cobora în pantă, spre una dintre intrările Arenelor Romane, devenite teatru de vară, în timp ce eu îmi reluam povestirea:

— Tovarăși! a strigat Tudor, gătit de furie, fata aceasta nu este Lara Vlasiu!

În clipa aceea, Simion mi-a prins umerii și mi-a căutat privirea. Avea în ochi un licăr pe care numai o mare bucurie ți-l poate da.

— În sfârșit, jocul s-a încheiat!

— Nu încă, băiete, l-am dezamăgit eu din nou.

S-a uitat la mine de parcă anume mă aflam lângă el, pentru a-i răsturna toate certitudinile asupra părerilor pe care și le făcea.

— Spui mereu „încă nu” ori... „Nu încă”. Dar ce s-ar mai putea întâmpla, din acest moment, decât dovedirea falsei identități a fetei?

Mi-am scos pachetul de țigări; mai aveam doar una, una singură; ori de câte ori mi se întâmpla asta, mă simt cuprins de o neliniște și amân să aprind până când îmi cumpăr un nou pachet. Dar, cum apropierea de sfârșitul istorisirii mă tulbura nespus de mult, am scăpărat chibritul, am aprins acea ultimă țigară, am tras câteva fumuri și numai după aceea m-am simțit în stare să continui.

— Vă asigur, tovarăși, fata asta nu este Lara Vlasiu! a insistat Hareș, văzând că ceilalți se încăpățâneau să tacă și să-l privească surprinși de cele auzite.

— Pentru mine, tocmai această fată este Lara Vlasiu! a intervenit meșterul Alexe, arătând spre Ela Jivan.

Tudor l-a privit pe bătrân batjocoritor:

— Poate, a replicat el, dar asta... numai pentru dumneata!

Dolman a făcut un pas, venind între cei doi, și l-a întrebat pe Hareș:

— Ce vrei să spui?

Pradă unei furii de nedescris, Tudor a răcnit:

— Tovarășe secretar! Falsa Lara și meșterul sunt complici. Pot dovedi asta! Apoi, întorcându-se spre Mora i-a cerut să

confirme: Așa-i? Tu știi asta!

— Eu știu numai că fata aceasta nu este Lara Vlasiu!

— Dar eu i-am auzit conspirând! i-a fulgerat Hareș cu privirea. După ce am confruntat-o cu cele două martore, ea a rămas doar cu meșterul. Am ascultat, dincolo de ușă, discuția lor. Fata era cuprinsă de spaimă, însă bătrânul a asigurat-o că „omul nostru”, adică trădătorul, care se află printre noi, o va apăra în orice împrejurare. Au pomenit și numele comisarului ori inspectorului de la siguranță. Așa să știți!

— Nu-i adevărat! l-a întrerupt tânăra care era acuzată. N-am rostit niciun nume de polițist, fiindcă nu știu cum îi cheamă.

Hareș s-a îndreptat spre ea, amenințător, și a strigat de parcă și-ar fi pierdut mințile:

— Dar despre polițist ai vorbit?

— Da, a intervenit meșterul.

Ion Dolman a tușit de câteva ori, dregându-și glasul, pe urmă l-a întrebat pe acuzator:

— Nu crezi că cel mai important lucru este că Lara a fost recunoscută de cele două martore?

— Ba da, a răspuns Hareș.

— Și apoi, martorele Ady Silvian și Maria Ganeș au fost indicate de dumneata. Nu?

— Întocmai.

— Ei bine, cum îți explici că niște persoane care o cunoșteau îndeaproape pe Lara s-au înșelat?

Chipul lui Tudor s-a înseninat ca prin minune, furia de mai înainte dispăruse, iar încruntarea se transformase în zâmbet.

— Iată pricina! a făcut el, triumfător, arătând fotografia pe care i-o dăduse Mora.

Secretarul, ca și ceilalți, au privit poza cu luare-aminte.

— Ce vrea să însemne asta?

— Speram că v-ați dat seama: este fotografia adevăratei Lara Vlasiu!

Dolman nu părea surprins. Zâmbind, i-a cerut lui Tudor să-i spună cum considera el că fusese posibilă strecurarea împostoarei printre noi.

— Cu ajutorul cuiva care nu-i altul decât trădătorul!

Abia atunci Mora s-a simțit mândru de aportul său, și mai ales că îl alesese pe Tudor să folosească așa cum trebuie dovada aceea zdrobitoare, socotind că, odată cu demascarea falsei Lara, trădătorul avea să aibă aceeași soartă. Și, vrând să grăbească darea în vileag a celui care o favorizase pe fată, l-a întrebat pe Hareș:

— Cine-i acela care a ajutat-o?

Tudor s-a răsucit brusc spre el și, pe un ton grav, i-a răspuns:

— Tu, Silviu Mora! că doar tu ai fost poarta ei de intrare în organizația noastră. Tu ai schimbat martorele. Eu nu le cunoșteam personal pe cele ale căror nume ți le-am indicat.

Băiatul a înmărmurit câteva clipe. Apoi, aidoma unui om înjunghiat în inimă, abia mai târându-se pe picioare, s-a îndreptat către ceilalți, bâiguind:

— Credeți? Credeți asta despre mine?

Sanda Rarău, buna prietenă a lui Mora, a strigat cu disperare:

— Nu! Nu-i adevărat! Nu poate să fie adevărat! S-a uitat pe rând, în ochii fiecăruia, și când a întâlnit privirea lui Ion Dolman, l-a întrebat: Tovarășe secretar, dumneavoastră n-aveți nimic de spus?

— Deocamdată... nu. Aștept ca Tudor să spună tot ce știe, și numai după aceea vei afla părerea mea, dacă va mai fi nevoie, a subliniat el, privindu-l încurajator pe denunțatorul lui Mora.

— Dar tu, tu ce zici, Lara Vlasiu... Ori cum te-o fi chemând? Vorbește! se repezi Sanda, gâtuită de emoție.

Cea întrebată i-a zâmbit, netulburată:

— Să-ți spună Tudor! Și, adresându-se acestuia, l-a ironizat: Te pomenești că îmi știi adevăratul nume!?

— Ești o agentă a siguranței!

— Bine, bine, dar cum mă cheamă? a continuat ea să-l întărate.

Tudor devenise foarte agitat, dând semne că avea să-și piardă controlul din clipă în clipă. Gesticula fără noimă, își mișca buzele întruna, dar glasul părea să nu-l mai asculte. Într-un târziu a izbutit să articuleze:

— Tina! Tina Ormazu!

Dolman, despre care se spunea că avea nervii de oțel, s-a arătat, pentru prima dată, furios. L-a înșfăcat pe Hareș de reverele hainei și i-a strigat:

— Dar acesta nu este numele agentei pe care siguranța a vrut s-o strecoare printre noi?! Este pseudonimul sub care colabora cu poliția Olga Tarcău!

Alexe l-a eliberat pe Hareș din strânsoarea mâinilor lui Dolman și l-a fulgerat cu privirea:

— Cine altcineva putea cunoaște pseudonimul agentei, decât acela care avea misiunea s-o acopere și să-i facă jocul?!

— Trădătorul! a răspuns Sanda, de parcă ea ar fi fost cea întrebată.

Acuzatul s-a întors spre prietena lui Silviu Mora:

— Să nu spui asta! N-ai dreptul s-o spui! Pe urmă s-a adresat lui Ion Dolman: Eu am adus dovada că printre noi se află o falsă Lara Vlasiu! Am adus fotografia!

— Dar n-ai predat-o imediat, a ripostat secretarul. Ai păstrat-o, vrând s-o șantajezi pe fata asta, crezând-o complicea ta și, înspăimântând-o, s-o pui pe fugă. Află că fata asta nu este agenta Tina Ormazu, ci tot o utecistă de-a noastră, și deci n-avea pentru ce să se sperie. Dar, cum tu nu știai asta, odată cu sosirea noastră aici ți-ai văzut planul zădărnicit, și-atunci ai scos fotografia adevăratei Lara Vlasiu, vrând să-ți sacrifici „complicea” pentru ca noi să continuăm a te crede un element de încredere. Erai atâta de sigur pe succesul tău murdar, încât ai pronunțat chiar pseudonimul agentei!

— Dar Tina Ormazu nici n-a existat! Este o născocire de-a mea, a protestat Hareș, în neștire.

— Nu-i nicio născocire, a intervenit fata pe care trădătorul o crezuse omul poliției. După ce a arestat-o pe Lara Vlasiu, siguranța a vrut ca Tina să-i ia locul, dar cei de la județeană au avut grijă s-o schimbăm pe drum.

— Cu cine? a întrebat Tudor, prostește.

Ceilalți au râs.

— Cu ea! a răspuns meșterul, arătând-o pe falsa Lara; se numește Ela Jivan! Să n-o uiți!

— Așadar, voi... voi toți ați știut?! strigă Hareș pe un ton

acuzator.

— Nu... nu toți; numai eu și Dolman, iar dacă vrei să știi cine-i principalul vinovat al acestei taine, află că eu sunt acela, răspunse bătrânul, zâmbind amar.

— Bine, dar eu... proba... fotografia, a bâiguit Hareș, devenind de-a dreptul ridicul.

— Fotografia asta am procurat-o eu! i-a strigat Mora, privindu-l pentru prima dată disprețuitor.

Dolman s-a apropiat de Mora și l-a bătut pe umăr:

— Nu-i vremea acum să te certî cu el. Și așa am pierdut atâtea zile prețioase din pricina lui, dar n-a izbutit să zdruncine unitatea noastră de luptă. Nimeni nu va reuși să ne curme drumul, atâta vreme cât vom fi uniți. Am primit noile instrucțiuni asupra modului în care vom acționa. La noapte intrăm în luptă! Noroc bun!

Simion a rămas tăcut multă vreme după ce eu îmi terminasem povestirea. Într-un târziu, trezindu-se parcă din gândurile în care-l cufundaseră amintirile pe care i le împărtășisem, mi-a spus:

— Unchiule, ți s-au terminat țigările.

Nu i-am răspuns. Priveam către un alt grup de oameni care intrau în parc, unii trecând chiar prin dreptul nostru. Un bărbat, ceva mai vârstnic decât mine, mă privea cu insistență și, cum de treizeci și patru de ani nu mă mai feresc de nimeni, l-am privit, la rîndul meu, căutând să-mi amintesc cine era. Omul s-a desprins de lângă ai săi și, însoțit de un flăcău de vreo douăzeci de ani, s-a îndreptat spre noi.

— Mihăiță, a strigat bărbatul, iată-l pe cel despre care ți-am vorbit de atâtea ori! El este puștiul! Silviu Mora! a continuat, venind spre mine, cu brațele întinse; așa-i ziceam în ilegalitate!

M-am ridicat de pe bancă și ne-am îmbrățișat. Era Ion Dolman, pe care nu-l mai văzusem de aproape zece ani.

Când am rămas iar numai cu Simion, se lăsase seara.

Ne-am luat de braț și, fără să mai rostim o vorbă, am pornit spre casă, dar de data asta nemaicăutând alei liniștite, ci prin forfota mulțimii. Amândoi aveam nevoie de oameni.